

Ticari İşlerde Birlikte Borç Altına Girilmesi ve Ticari Bir Borca Kefil Olunmasının Sonuçları

Aytekin ÇELİK

Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı
Konya, Türkiye

aytekin.celik@karatay.edu.tr (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

Makale Bilgileri

ÖZET

Makale Geçmişi

Geliş: 08.04.2023

Kabul: 08.06.2023

Yayın: 19.06.2023

Anahtar

Kelimeler:

Ticari iş, Ticari hüküm,
Teselsül karinesi,
Müteselsil borçluluk,
Müteselsil kefalet

TTK m. 7'nin başlığı "teselsül karinesi" olmasına rağmen söz konusu düzenlemede müteselsil borçluluk ve müteselsil kefalet karinelerinin dışında kefillerin temerrüt faizinden sorumluluğu konusunda da hükümlere yer verilmiştir. Dolayısıyla ticari işlerde birlikte borç altına girilmesi ve ticari bir borca kefil olunmasının iki ayrı sonucu bulunmaktadır. Bunlardan ilki kanun veya sözleşmede aksi öngörülmemişse birlikte borç altına giren kişilerin müteselsil borçlu, borçlu açısından ticari iş niteliğindeki bir borca kefil olan kişilerin ise müteselsil kefil olarak kabul edilmesidir. Söz konusu sonuç, teselsül karinesi olarak adlandırılmaktadır. Diğer sonuç ise borçlu açısından ticari iş niteliği taşıyan bir borca kefil olunması halinde borçlunun taahhüdünü yerine getirmedeği veya ödemeyi yapmadığı hususu ihbar edilmeden kefillere temerrüt faizi yürütülememesidir.

Birlikte borçlulukta işin sadece alacaklı açısından ticari iş niteliği taşıdığı durumlarda teselsül karinesinin uygulanıp uygulanmayacağı konusunda farklı görüşler ileri sürülmektedir. Aynı şekilde birlikte borçlulukta borçluların aynı anda ve aynı işlemle borç altına girmelerinin gerekli olup olmadığı hususu da tartışmalıdır. Teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanması konusunda da farklı görüşler bulunmaktadır. Bu konuda özellikle kefalet sözleşmesinde müteselsil sorumlu olma konusundaki iradenin kefilin kendi el yazısıyla yazılmasına ilişkin TBK m. 583/1'deki düzenlemenin TTK m. 7/2'de düzenlenen teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanması konusunda da aranıp aranmayacağı hususunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Aynı şekilde TTK m. 7/1'de düzenlenen kefillere temerrüt faizi yürütülmesi için ihbar şartı arayan düzenlemeye genel hükümlerde yer verilmemesi söz konusu düzenlemenin ticari iş niteliği taşımayan borçlarda uygulanıp uygulanmayacağı hususunda farklı görüşlerin ileri sürülmesine sebep olmuştur.

Bu çalışmada öncelikle birlikte borçluluk halinde teselsül karinesinin uygulanması konusunda açıklamalara yer verilecektir. Akabinde ise ticari bir borca kefil olunması halinde teselsül karinesinin uygulanması ve kefillere temerrüt faizi yürütülebilmesi için ödemenin veya taahhüdün yerine getirilmediği hususunda yapılacak ihbar konusunda değerlendirmeler yapılacaktır.

Consequences Of Jointly Incurring A Debt In Commercial Affairs And Being A Guarantor For A Commercial Debt

Article Info

ABSTRACT

Article History

Received: 08.04.2023

Accepted: 08.06.2023

Published: 19.06.2023

Keywords:

Commercial affair, commercial clause, presumption of solidarity, joint indebtedness, joint guarantees.

The first consequence regulated under Article 7 of the Turkish Commercial Code (TCC) titled “Presumption of Solidarity” is that, unless otherwise stipulated by law or contract, the persons who incur debt together are considered as joint debtors, and the persons who guarantor for a debt that is a commercial affair for the debtor are considered as joint guarantors. The second consequence is that in the case of a guarantor for a debt that is a commercial affair for the debtor, default interest cannot be charged to the guarantors without notice of the debtor’s failure to fulfill its commitment or to make the payment.

Different opinions have been put forward as to whether the presumption of solidarity should be applied in cases where the work in joint indebtedness has the characteristics of a commercial affair only for the creditor. Likewise, it is also controversial whether it is necessary for the debtors to incur debts at the same time and with the same transaction in joint indebtedness. Also different opinions have been put forward in the doctrine, especially on whether the requirement under Art. 583/1 of the Turkish Code of Obligation (TCO) that the guarantor’s intention to be jointly liable in the contract of surety must be written in the guarantor’s own handwriting should also be sought for the surety in commercial affairs regulated under Art. 7/2 of the TCC.

Likewise, the fact that the regulation under Art. 7/1 of the TCC, which requires a notice condition for the execution of default interest to the guarantors, is not included in the general provisions has led to different opinions on whether the said regulation should be applied to debts that do not have the characteristics of commercial affair.

Atıf/Citation: Çelik, A. (2023). “Ticari İşlerde Birlikte Borç Altına Girilmesi ve Ticari Bir Borca Kefil Olunmasının Sonuçları”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(1), s. 326-373.

Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. // This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

“This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)”

GİRİŞ

Bir işin ticari iş olarak nitelendirilmesinin en önemli sonucu söz konusu işe ticari hükümlerin uygulanmasıdır. Ticari işe bağlanan sonuçlar Türk Ticaret Kanunu'nda zamanaşımı (TTK m. 6), teselsül karinesi (TTK m. 7) ve ticari işlerde faiz (TTK m. 8) başlığı altında düzenlenmiştir. Bu çalışmada söz konusu sonuçlardan sadece teselsül karinesi başlıklı TTK m. 7 üzerinde durulacaktır.

TTK m. 7'nin başlığı "teselsül karinesi" olmasına rağmen söz konusu düzenlemede müteselsil borçluluk ve müteselsil kefalet karinelerinin dışında kefillerin temerrüt faizinden sorumluluğu konusunda da hükümlere yer verilmiştir. Dolayısıyla ticari işlerde birlikte borç altına girilmesi ve ticari bir borca kefil olunmasının iki ayrı sonucu bulunmaktadır. Bunlardan ilki kanun veya sözleşmede aksi öngörülmemişse birlikte borç altına giren kişilerin müteselsil borçlu, borçlu açısından ticari iş niteliğindeki bir borca kefil olan kişilerin ise müteselsil kefil olarak kabul edilmesidir. Diğer sonuç ise borçlu açısından ticari iş niteliği taşıyan bir borca kefil olunması halinde borçlunun taahhüdünü yerine getirmediği veya ödemeyi yapmadığı hususu ihbar edilmeden kefillere temerrüt faizi yürütülememesidir.

TTK m.7'de yer alan söz konusu düzenlemeler genel hükümlerden farklıdır. Genel hükümler içerisinde müteselsil borçluluk ve müteselsil kefalet konusunda bir karineye yer verilmemiştir. Bu sebeple genel hükümlere göre müteselsil borçluluk ve müteselsil kefalet ancak bu hususun kanunda düzenlenmesi veya sözleşmeyle kararlaştırılması halinde söz konusu olabilir. Ayrıca genel hükümlere göre müteselsil kefaletin sözleşmeyle kararlaştırıldığı durumlarda teselsüle ilişkin iradenin kefilin kendi el yazısıyla yazılması gerekmektedir. TTK m. 7'deki kefillerden temerrüt faizi talep edilebilmesi için aranan ihbar şartı da genel hükümler içerisinde yer almamaktadır.

Müteselsil borçluluk ve müteselsil kefalet konularında ticari işler açısından bir karineye yer verilmesinin en önemli sebebi alacaklılara güvence sağlanması ihtiyacıdır. Dolayısıyla genel hükümlerdeki borçlunun ve kefilin korunması amacı, ticari işler açısından yerini alacaklılara teminat sağlanması amacına bırakmaktadır. Bu sebeple ticari işler açısından genel hükümlerden farklı düzenlemelere yer verilmiştir. Söz konusu durum genel hükümler ve ticari hükümler arasında bir çatışmanın bulunduğu anlamına gelmez. Zira her iki hükmün de uygulama alanı farklı olduğundan bu konuda bir çatışmadan söz edilemez. Birlikte borç altına girilen veya kefil olunan borç, ticari iş niteliğindeyse müteselsil borçluluk ve müteselsil kefaletle ilişkin karine uygulama alanı bulur.

Bu konuda özellikle kefalet sözleşmesinde müteselsil sorumlu olma konusundaki iradenin kefilin kendi el yazısıyla yazılmasına ilişkin TBK m. 583/1'deki düzenlemenin TTK m. 7/2'de düzenlenen teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanması konusunda da aranıp aranmayacağı hususunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Aynı şekilde TTK m. 7/1'de yer verilen kefillere temerrüt faizi yürütülmesi için ihbar şartı arayan düzenlemeye genel hükümlerde yer verilmemesi, söz konusu düzenlemenin ticari iş niteliği taşımayan borçlarda uygulanıp uygulanmayacağı hususunda farklı görüşlerin ileri sürülmesine sebep olmuştur.

borçluluk¹ söz konusu olur. Birlikte borçluluk, borç ilişkisi doğarken veya borç ilişkisinin doğumundan sonra söz konusu olabilir².

Birlikte borçluluk, “kısmî (adî) borçluluk”, “müteselsil borçluluk” ve “elbirliğiyle borçluluk” olmak üzere üçe ayrılır³. Kısmi borçlulukta borçlulardan her biri borcun sadece bir kısmını ifa etmekle yükümlüdür. Bu durumda aksi kararlaştırılmadığı sürece borçluların her biri borçtan eşit bir şekilde sorumludur⁴. Müteselsil borçlulukta ise alacaklı, borçlulardan her birinden borcun tamamını ifa etmelerini talep edebilir. Buna karşılık elbirliğiyle borçlulukta edimin borçluların tamamından talep edilmesi gerekir⁵.

Birlikte borçluluğun niteliği kanuna, edimin mahiyetine ve taraflar arasındaki sözleşmeye göre farklılaşabilir. Borç, bölünemeyen bir edime ilişkinse edimin niteliği gereği borçluların tamamı alacaklıya karşı müteselsil olarak sorumlu olur. Borcun bölünebilir bir edim niteliğinde olduğu durumlarda ise kısmi borçluluk veya müteselsil borçluluk karşımıza çıkabilir. Bu durumda kısmi borçluluğun mu yoksa müteselsil borçluluğun mu söz konusu olacağı kanuna ve sözleşmeye göre belirlenir. Elbirliğiyle borçluluk ise miras şirketi, adi şirket⁶ ve mal ortaklığı gibi genellikle borçlular arasında elbirliği mülkiyeti ilişkisinin bulunduğu hukuki ilişkilerde söz konusu olabilir⁷.

¹ Borç ilişkisinin alacaklı tarafında birden fazla kişinin bulunması durumunda ise birlikte alacaklılık söz konusu olur. Birlikte alacaklılık konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Akıntürk, Turgut. *Müteselsil Borçluluk*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1971, s. 4; Kılıçoğlu, Ahmet. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 26. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2022, s. 963 vd.; Oğuzman, Kemal/Öz, Turgut. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C.2, 17. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2022, s. 507 vd.; Furrer, Andreas/Muller-Chen, Markus/Çetiner, Bilgehan. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 294, 295; Von Tuhr, Andreas. *Borçlar Hukuku Umumi Kısmı*, C. 1-2 (Çev. Edege, Cevat.), Yargıtay Yayınları, Ankara, 1983, s. 814 vd.; Tercier, Pierre/Pichonnaz, Pascal/Develioğlu, Hüseyin Murat. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, On İki Levha Yayıncılık, Ankara 2016, s. 513, 514.

² Akıntürk, s. 2; Oğuzman/Öz, s. 481; Furrer/Muller-Chen/Çetiner, s. 285; Von Tuhr, s. 790; Tercier/Pichonnaz/Develioğlu, s. 502.

³ Akıntürk, s. 16, 17; Tunçomağ, Kenan. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C. I, 3. Baskı, İÜHF Yayınları, İstanbul, 1968, s. 571; Oğuzman/Öz, s. 475; Furrer /Muller-Chen/Çetiner, s. 285. *Tercier/Pichonnaz/Develioğlu* ise birlikte borçluları, kısmi borçlular, elbirliği halinde borçlular ve yarışan borçlular olmak üzere üçe ayırmakta ve müteselsil borçluları yarışan borçluların bir alt başlığı olarak incelemektedir (Tercier/Pichonnaz/Develioğlu, s. 499).

⁴ Tekinay, Selahattin Sulhi/Akman, Sermet/Burcuoğlu, Haluk/Altop, Atilla. *Tekinay Borçlar Hukuku*, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1993, s. 292; Akıntürk, s. 16, 17; Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 21. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 1223; Kılıçoğlu, s. 947, 948; Tunçomağ, s. 570; Tercier/Pichonnaz/Develioğlu, s. 500; Domaniç, Hayri, *Ticaret Hukukunun Genel Esasları*, 4. Baskı, Temel Yayınları, İstanbul, 1998, s. 19; Domaniç, Hayri, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, C. I, Temel Yayınları, İstanbul, 1988, s. 36; Şahin, Aysenur Caner. *Türk Borçlar Kanunu'nda Müteselsil Borçluluk*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 5.

⁵ Akıntürk, s. 7; Tunçomağ, s. 571; Eren, Genel, s. 1220; Oğuzman/Öz, s. 475; Hatemi, Hüseyin/Gökyayla, K.Emre. *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2015, s. 341, 342; Furrer /Muller-Chen/Çetiner, s. 285; Özdoğan, Nurchihan Dalcı. *Müteselsil Sorumluluk*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015, s. 56; Şahin, s. 58.

⁶ Adi şirketlerde ortakların sorumluluğunun konusunun para dışındaki şeylere ilişkin olması halinde dava veya takibin ortakların tamamına karşı yapılması gerekir. Ancak ortakların sorumluluğunun konusunun para olduğu durumlarda ortaklardan her biri borcun tamamından dolayı alacaklılara karşı müteselsil olarak sorumludur (Barlas, Nami. *Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri*, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1998, s. 63, 64; Yalman, Macit/Taylan, Erbay. *Adi Ortaklık*, Olgaç Matbaa, Ankara, 1976, s. 168; Ayhan, Rıza/Çağlar, Hayrettin/Özdamar, Mehmet. *Şirketler Hukuku*, 4. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 85; Şener, Oruç Hami. *Adi Ortaklık*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2008, s. 418; Kırcı, İsmail (Kendigelen, Abuzer). *Şirketler Hukuku*, C. I, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 59). Bu hususta ayrıca bkz. Yarg.19.HD., T. 07.05.2018, E. 2018/18129, K. 2018/2500 (www.lexpera.com.tr, E.T. 16.03.2021); Yarg. 15.HD., T. 03.10.2018, E. 2018/2783, K. 2018/3547 (www.lexpera.com.tr, E.T. 16.03.2021).

⁷ Akıntürk, s. 19; Tunçomağ, s. 571; Oğuzman/Öz, s. 475; Hatemi/Gökyayla, s. 341, 342; Furrer/Muller-Chen/Çetiner, s. 286; Tercier/Pichonnaz/Develioğlu, s. 500; Özdoğan, s. 57; Şahin, s. 58. Bu tür durumlarda elbirliğiyle borçluluğun söz konusu olmadığı hususunda bkz. Eren, Genel, s. 1220.

Birlikte borçlulukta edim bölünebilir bir nitelikteyse sorumluluğun müteselsil olup olmadığı hususunda öncelikle kanunda emredici bir düzenlemenin bulunup bulunmadığına bakılması gerekir. Bu konuda kanunda bir düzenleme yapılmışsa sorumluluğun müteselsil olup olmadığı konusu söz konusu düzenlemeye göre belirlenir. Ancak kanunda bir düzenlemeye yer verilmemişse tarafların sözleşmeyle sorumluluğun türünü kararlaştırıp kararlaştırmadıklarına bakılması gerekir. Buna karşılık taraflarca sorumluluğun türünün kararlaştırılmadığı ve kanun koyucu tarafından da emredici bir düzenlemenin yapılmadığı durumlarda kısmi sorumluluğun mu yoksa müteselsil sorumluluğun mu uygulanacağı sorununun çözüme kavuşturulması gerekir.

Borç ilişkisinin borçlu tarafında birden fazla kişinin bulunuyor olması (birlikte borç altına girilmesi) her durumda söz konusu kişiler arasında müteselsil sorumluluğun bulunduğu anlamına gelmez⁸. Birlikte borçluluk durumunda kısmi sorumluluğun mu yoksa müteselsil sorumluluğun mu kabul edileceği hususu korunmak istenen menfaate göre değişir. Zira kısmi sorumluluğa ilişkin düzenlemeler borçluların menfaatini, müteselsil sorumluluğa ilişkin düzenlemeler ise alacaklıların menfaatini korumaktadır⁹. Bu sebeple sorumluluğun türünün kanun veya sözleşmeyle belirlenmediği durumlarda kanun koyucunun kimin menfaatini korumak istediğine bakılması gerekir. Kanun koyucu adi işler açısından bu konudaki tercihini borçluların korunması yönünde kullanarak kısmi sorumluluğu karine olarak kabul etmiştir¹⁰. Buna karşılık ticari işler açısından alacaklıların menfaatinin korunması gerektiğinden müteselsil sorumluluk (teselsül) karinesi kabul edilmiştir¹¹.

⁸ Akıntürk, s. 100; Eren, Genel, s. 1226, 1227; Tekinay, Selahattin Sulhi. “Ticari İşlerde Teselsül Karinesi”, *Ord.Prof.Dr.Ernst E. Hirsch’e Armağan*, Ankara, 1964, s. 509; Tunçomağ, s. 570; Oğuzman/Öz, s. 474; Hatemi/Gökyayla, s. 341; Furrer /Muller-Chen/Çetiner, s. 287; Özdoğan, s. 51; Kapancı, Kadir Berk. “Türk Ticaret Kanunu’nun 7. Maddesinde Öngörülen “Ticari İşlerde Teselsül Karinesi” Tam Anlamıyla Uygulanabilir Durumda mıdır?”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 7, S.2, 2016, s. 138; Arat, Ayşe. “Müteselsil Borçlarda Alacaklı ile Borçlular Arasındaki İlişkinin Hüküm ve Sonuçları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.26, S.2, 2018, s. 327. Bu hususta ayrıca bkz. İsviçre Federal Mahkemesi’nin BGE 49 III 121 ve BGE 116 II 707 E.3 sayılı kararları (Akıntürk, s. 100; Furrer /Muller-Chen/Çetiner, s. 287). Birden fazla kişinin birlikte borç altına girdiği durumlarda bu kişilerin müteselsil olarak sorumlu olacakları konusunda alacaklıda bir güven oluşturacakları yönündeki görüşler için bkz. Akıntürk, s. 101. Eren de bölünebilir bir borcun birden fazla kişi tarafından borçlanılması halinde müteselsil borçluluğa ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiğini ileri sürmektedir (Eren, Genel, s. 1221). Bu görüşte olan diğer yazarlar için bkz. Eren, Genel, s. 1221, dn 10. Aksi yöndeki görüş için bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 92. Akıntürk de söz konusu durumda borçlular arasına kuvvetli bir menfaat bağı bulunduğunun peşinen kabul edilemeyeceğini ileri sürmektedir (Akıntürk, s. 104).

⁹ Akıntürk, s. 98, 121; Tekinay, s. 510; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 292; Eren, Genel, s. 1229; Kılıçoğlu, s. 948; Oğuzman/Öz, s. 474; Hatemi/Gökyayla, s. 341; Tercier/Pichonnaz/Develioğlu, s. 502; Özdoğan, s. 52, 60.

¹⁰ Akıntürk, s. 98, 121; Tunçomağ, s. 578; Oğuzman/Öz, s. 480; Eren, Genel, s. 1223; Hatemi/Gökyayla, s. 342; Kılıçoğlu, s.947, 948; Tercier/Pichonnaz/Develioğlu, s. 499; Arkan, Sabih. *Ticari İşletme Hukuku*, 25. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2019, s. 76; Özdoğan, s. 51; Bahtiyar, Mehmet. *Ticari İşletme Hukuku*, 20. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 72.

¹¹ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 295; Tekinay, s. 510, 514; Akıntürk, s. 104, 142; Poroy, Reha/Yasaman, Hamdi, *Ticari İşletme Hukuku*, 19. Baskı, Vedat Kitapçılık, Ankara, 2022, s. 93; Arkan, s. 76; Bahtiyar, s. 73; Midyat, Nuri Aziz. “Türk Ticaret Kanunu’nda Düzenlenen Teselsül Karinesinin Müteselsil Kefaletin Şekil Koşuluna Etkisi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LXXV, S.2, 2017, s. 685; Ağca Toplandı, Pınar. “Teselsül Karinesi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 90, 2010, s. 385; Can, Mehmet Çelebi/Kaşak, Fahri Erdem. “Ticari Borçlara Kefalet Halinde Ticari İşlerde Teselsül Karinesinin (TTK m. 7), Müteselsil Kefil Sifatının El Yazısıyla Belirlenmesini Arayan TBK m. 583 Hükmü Karşısında Uygulanabilirliği”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. 15, S. 162, s. 269; Kapancı, s. 141, 142. Ayrıca kanun koyucunun söz konusu karineyle yetinmeyip Türk Ticaret Kanunu’nun pek çok düzenlemesinde müteselsil sorumluluğu özel olarak düzenlediği hususunda bkz. Tekinay, s. 515; Ağca Toplandı, s.

TTK m. 7'ye göre ticari işlerde aksi kanun veya sözleşmede öngörülmediği sürece birlikte borç altına giren borçlular¹² alacaklıya karşı müteselsil olarak sorumlu olur¹³. Bu durum adî (ticari olmayan) işlerden farklıdır. Zira adi bir iş dolayısıyla sorumluluk altına giren kişiler aksine kanun veya sözleşmede düzenleme olmadığı sürece borcun tamamından değil sadece kendi paylarına düşen kısımdan sorumlu olur. Bir başka ifadeyle adi işler açısından kısmi sorumluluk karinesi geçerlidir¹⁴. Adi işlerde müteselsil sorumluluğun söz konusu olabilmesi için kanunda bu yönde bir hüküm bulunması veya bu hususun sözleşmeyle kararlaştırılması¹⁵ gerekir (TBK m. 162).

Müteselsil sorumluluk, borçlular arasında kuvvetli bir menfaat bağının bulunduğu durumlarda söz konusu olur. Şüphesiz müteselsil sorumluluğun sözleşmeyle kararlaştırıldığı durumlarda borçlular arasında kuvvetli bir menfaat bağının bulunup bulunmaması önem taşımaz.

382; Can/Kaşak, s. 269. TTK m. 25/2, 168/1/c, 176/1, 178/3, 194/3 216/1, 236/1, 251/1, 285/2 vd. bazı düzenlemelerde müteselsil sorumluluğa özel olarak yer verilmiştir.

¹² Buna karşılık alacaklıların birden fazla olduğu durumlarda alacaklılar arasında bir teselsül karinesine yer verilmemiştir (Ağca Toplandı, s. 382). Alacaklılar açısından da bu yönde bir karineye yer verilmesi gerektiği konusunda bkz. Ağca Toplandı, s. 387.

¹³ İsviçre hukukunda ticari işler açısından teselsül karinesine yer verilmemiştir (Akıntürk, s. 104; Göktürk, Hüseyin Avni. "Kefalet Hukukumuzun Kifayetsizliği ve Yeni İsviçre Kefalet Hukuku", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, S.3, 1950., s. 330; Ayan, Serkan. *Kefalet Sözleşmesi*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 61 dn 207; Midyat, s. 683). Dolayısıyla İsviçre hukukunda teselsülün söz konusu olabilmesi için kanunda bu yönde bir düzenleme yer verilmesi veya tarafların bu yönde bir iradelerinin bulunması gerekir. Ancak İsviçre Federal Mahkemesi bazı kararlarında bir evin birlikte kiralanması, açık artırmada birlikte pey sürülmesi vb. durumlarda borçlular arasında açık bir teselsül iradesi bulunmamasına rağmen zımnen teselsül iradesinin bulunduğu karar vermiştir (BGE 15 290; BGE 47 III 215). Söz konusu kararlar için bkz. Akıntürk, s. 111. Fransız hukukunda teselsülün karine olarak kabul edilemeyeceği kanunda açıkça düzenlenmiş olmasına rağmen mahkemeler ticari işlerde teselsülü kabul etmektedir (Karayalçın, Yaşar. *Ticaret Hukuku, I-Giriş-Ticari İşletme*, 3. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1968, s. 543 dn 16; Tekinay, s. 511-512; Midyat, s. 683 dn 2). Aynı durumun Belçika hukukunda da söz konusu olduğu hususunda bkz. Karayalçın, s. 543 dn 16.

İtalyan Medeni Kanunu'nda ise tamamen farklı bir sorumluluk sistemi getirilerek adi veya ticari iş ayrımı yapılmaksızın kanun veya sözleşmeyle aksi belirtilmediği sürece birlikte borç altına giren kişilerin müşterek ve müteselsil sorumlu olduğu karinesi kabul edilmiştir (m. 924). Bu sebeple İtalyan hukukunda teselsül karinesine ilişkin ayrıca bir düzenleme yapılmasına gerek duyulmamıştır (Tekinay, s.512). Buna karşılık Alman hukukunda Türk hukukunda olduğu gibi kural olarak kısmi sorumluluk esas kabul edilmiştir. Ancak söz konusu ilkeye kanunla oldukça kapsamlı istisnalar getirilmiştir. Bu istisnalardan birisi de sözleşmeyle bölünebilir bir edimin birlikte taahhüt edilmesi durumunda aksi anlaşılmadığı sürece müteselsil sorumluluğun geçerli olacağına ilişkin Alman Medeni Kanunu m. 427'deki düzenlemedir (Tekinay, s. 512; Akıntürk, s. 99; Midyat, s. 683 dn 2; Özdoğan, s. 52; Şahin, s. 28). Dolayısıyla Alman hukukunda müteselsil sorumluluğun uygulama alanının sadece ticari işlerle sınırlandırılmadığı anlaşılmaktadır. Bu sebeple Alman hukukunda da İtalyan hukukunda olduğu gibi ticari işlere ilişkin özel bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Anglo-Amerikan hukukunda birlikte borç altına giren kişiler arasında teselsül karinesinin kabul edilmediği, söz konusu kişiler arasında iştirak halinde borç olarak tanımlanabilecek bir hukuki ilişkinin söz konusu olduğu ve alacaklının birlikte borç altına giren kişilerin tamamına karşı dava açması gerektiği hususunda bkz. Tekinay, s. 514.

¹⁴ Akıntürk, s. 98, 121; Kılıçoğlu, s. 947, 948; Tercier/Pichonnaz/Develioğlu, s. 499; Domaniç, Şerh, s. 36; Arkan, s. 76; Özdoğan, s. 51; Şahin, s. 4.

¹⁵ Teselsül iradesi açık veya örtülü bir irade açıklamasıyla ortaya konulabilir (Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 293; Akıntürk, s. 109; Eren, Genel, s. 1227; Oğuzman/Öz, s. 475, 480; Tunçomağ, s. 577; Furrer/Muller-Chen/Çetiner, s. 287; Von Tuhr, s. 788; Hatemi/Gökyayla, s. 343; Tercier/Pichonnaz/Develioğlu, s. 502; Midyat, s. 684; Özdoğan, s. 51; Özen, Burak. *Kefalet Sözleşmesi*, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, s. 343; Bilgen, Mahmut. *Öğreti ve Uygulamada Kefalet ve Yargılama Hukukuna İlişkin Uyuşmazlıklar*, Adalet Yayıncılık, Ankara, 2013, s. 323). Bu hususta ayrıca bkz. İsviçre Federal Mahkemesi'nin BGE 129 III 476 E.1.4.; BGE 123 III 53 E.5a sayılı kararları (Furrer/Muller-Chen/Çetiner, s. 287). Ancak tereddüt halinde teselsülün bulunmadığının kabul edilmesi gerekir (Kılıçoğlu, s. 949; Özdoğan, s. 52; Bilgen, s.289). Ayrıca TBK m. 583/1'e göre kefalet sözleşmelerinde teselsül iradesinin açık bir şekilde ortaya konulması ve söz konusu iradenin kanunda belirtilen şekle uygun olması gerekir.

Adi işlerde birlikte borç altına giren kişiler arasında her zaman kuvvetli bir menfaat bağının bulunduğu söylenemez¹⁶. Bir başka ifadeyle adi işlerde birlikte borç altına girilmesi alacaklıda söz konusu kişiler arasında kuvvetli bir menfaat bağı bulunduğu hususunda bir güven oluşturmayabilir. Bu yüzden adi işler açısından teselsül bir karine olarak kabul edilmemiştir. Ancak adi işlerde de birlikte borç altına giren kişiler arasında kuvvetli bir menfaat bağının bulunduğu durumlar söz konusu olabilir. Adi işlerde müteselsil sorumluluk karine olarak kabul edilmemesine rağmen kanun koyucu borçlular arasında kuvvetli bir menfaat bağının bulunduğu durumlarda teselsülü özel olarak düzenlemiştir¹⁷.

Buna karşılık ticari işlerde borçlular arasında kuvvetli bir menfaat bağının bulunduğu kabul edilmektedir¹⁸. Bu yüzden teselsül, ticari işlerde karine olarak kabul edilmiştir. Ticari işlerde teselsül karinesinin kabul edilmesi, ticari hayatın olağan akışına uygundur¹⁹. Kanun koyucunun birlikte borç altına girilen durumlarda adi işler ve ticari işler arasında bu şekilde bir farklılık yaratmasının sebebi ticari işlerde alacaklıların korunması gerektiği düşüncesidir²⁰. Ticaret hayatında ihtiyaç duyulan sadelik ve hız da teselsül karinesinin kabul edilmesinde etkili olmuştur²¹.

Ticari işler açısından teselsül karinesinin kabul edilmesi ispat yükü açısından da önem taşımaktadır. Zira teselsül karinesinin uygulama alanı bulunduğu durumlarda bu hususu ileri süren kişinin borçluların sorumluluğunun müteselsil olduğunu ispatlaması gerekmez. Aksine bu durumda ispat yükü müteselsil sorumlu olmadığını ileri süren kişilerin üzerindedir. Buna karşılık teselsül karinesinin uygulanmadığı durumlarda borçluların müteselsil sorumlu olduğunu ileri süren kişinin bu hususu ispatlanması gerekir²².

2- Uygulanma Şartları

Borçlular arasında teselsül karinesinin uygulanabilmesi için öncelikle borçlulardan en az birisi açısından ticari iş niteliğinde bir borcun bulunması gerekir. Ancak borcun ticari iş niteliğinde bulunması teselsül karinesinin uygulanması için tek başına yeterli değildir. Ayrıca birden fazla kişinin birlikte borç altına girmeleri ve kanun veya sözleşmeyle müteselsil sorumluluğun aksinin öngörülmemiş olması gerekir.

¹⁶ Akıntürk, s. 104; Tekinay, s. 509.

¹⁷ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 295; Tekinay, s. 510; Akıntürk, s. 120; Arkan, s. 76. Nitekim TMK m.379/2, 641/1 ve TBK m. 162/2, 201, 202, 206/2, 382, 511, 567 ve 638'de borçlular arasında kuvvetli bir menfaat bağının bulunduğu kabul edildiğinden müteselsil sorumluluğa ilişkin hükümlere yer verilmiştir (Tekinay, s. 510; Akıntürk, s. 121; Eren, Genel, s. 1228; Arkan, s. 76; Kaya, Arslan (Ülgen, Hüseyin/Helvacı, Mehmet/Ertan, Füsün Nomer). *Ticari İşletme Hukuku*, Kısaltılarak Güncellenmiş 8.Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 22).

¹⁸ Tekinay, s. 510, 514; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 295; Akıntürk, s. 104, 142; Ağca Toplandı, s. 382; Midyat, s. 685; Can/Kaşak, s. 269; Kapancı, s. 142.

¹⁹ Akıntürk, s. 104; Tekinay, s. 510; Ağca Toplandı, s. 382; Midyat, s. 698.

²⁰ Teselsül karinesinin ticari işlerde alacaklılara daha fazla teminat sağlanması amacıyla kabul edildiği hususunda bkz. Tekinay, s. 510, 514; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 295; Poroy /Yasaman, s. 104; Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan), s. 23; Arkan, s. 76; Midyat, s. 697; Kapancı, s.141; Ağca Toplandı, s. 385.

²¹ Tekinay, s. 514; Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan), s. 23; Midyat, s. 698; Can/Kaşak, s. 269; Yaşar, Sevgi Bozkurt. "TTK m. 7/2 Bağlamında Ticari Borca Kefalet Sözleşmesinin Özellikleri-Kefilin Sorumluluğu ve Takibi", *Bursa Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.14, S. 175-178, s. 458.

²² Akıntürk, s. 102; Oğuzman/Öz, s. 480.

TTK m. 7 çerçevesinde birlikte borç altına giren kişilerin müteselsil sorumluluklarının söz konusu olabilmesi için borcun bir sözleşmeden doğmuş olması gerekir. Borcun kaynağının sebepsiz zenginleşme veya haksız fiil olduğu durumlarda TTK m. 7’de düzenlenen teselsül karinesinin uygulanması mümkün değildir²³.

a- Borçlulardan En Az Birisi Açısından Ticari Bir İş Niteliğinde Borcun Bulunması

Teselsül karinesi ticari işe bağlanan bir sonuçtur. Bu sebeple söz konusu karinenin uygulanabilmesi için ticari bir işin bulunması gerekir. Aksi halde teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkün değildir.

Ticarî iş, TTK m. 3 ve 19’da düzenlenmiştir. Buna göre Türk Ticaret Kanunu’nda düzenlenen hususlarla bir ticarî işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiiller ticarî iş olarak kabul edilmektedir²⁴. Bir işin Türk Ticaret Kanunu’nda düzenlenmesi başka bir şart aranmaksızın o işin ticarî iş olması sonucunu doğurur. Dolayısıyla bir iş Türk Ticaret Kanunu’nda düzenlenmişse taraflar tacir olmasa veya taraflar tacir olmalarına rağmen iş bu kişilerin ticarî işletmelerini ilgilendirmese bile ticarî iş olarak kabul edilir. Buna karşılık Türk Ticaret Kanunu’nda düzenlenmeyen bir hususun ticari iş olarak nitelendirilebilmesi için bu hususun bir ticarî işletmeyi ilgilendirmesi gerekir. Ancak söz konusu durumda işin taraflardan birisinin ticari işletmesini ilgilendirmesi diğer tarafın ise ticari işletmesinin bulunmaması veya ticari işletmesi bulunsa bile işin ticari işletmesini ilgilendirmemesi ihtimali karşımıza çıkabilir. Bu durumda taraflardan birisi için ticari iş diğeri açısından ise adi iş söz konusu olur. Kanun koyucu söz konusu durumda taraflar arasında bir sözleşme ilişkisinin bulunması halinde işin kanunda aksine hüküm yoksa diğeri taraf açısından da ticari iş sayılacağını kabul etmiştir (TTK m. 19/2)²⁵.

²³ Kaya (Ülgen/Helvaci/Ertan), s. 23 dn 5. Müteselsil borçluluğun kanun, sözleşme ve tek taraflı hukuki işlemlerden doğabileceği hususunda bkz. Eren, Genel, s. 1283.

²⁴ Bir işin ticari iş olarak nitelendirilip nitelendirilmeyeceği hususu tarafların iradesine bağlı değildir (Bilgişin, Şevket Memedali. *Ticaret Hukuku Prensipleri*, C. I, 2. Baskı, İÜHF Yayınları, İstanbul, 1948, s. 72). Bu sebeple söz ticari iş niteliği taşıyan bir iş, tarafların bu işin ticari iş niteliğinde olmadığına ilişkin iradeleri bulunsa dahi ticari iş olarak kabul edilir. Ancak tarafların ticari işin emredici olmayan sonuçlarının aksini kararlaştırabilmeleri mümkündür. Örneğin taraflar işin ticari iş niteliğine rağmen kısmi sorumluluğu kararlaştırabilir veya faiz oranını genel hükümlerdeki sınırlamalara uygun bir şekilde belirleyebilirler. Buna karşılık tarafların kanunda aksine hüküm yoksa ticari işlere ilişkin zamanaşımı sürelerini değiştirebilmeleri mümkün değildir (TTK m. 6).

²⁵ Her ne kadar madde metninden bu yönde bir anlam çıkartılabilirse de söz konusu düzenlemenin ticari işin tespitiyle ilgili olmadığı hususunda bkz. Kırca, İsmail. “Ticari İş ve Ticari Hükme Dair”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, , C. XXXIV, S.3, 2018, s. 6. Aksi yönde bkz. Göktürk, Kürşat. “Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S.2, 2015, C.XIX, s s. 34 vd. Bazı yazarlar, söz konusu düzenlemenin amacının bir taraf açısından ticari iş niteliğinde olan bir sözleşmenin diğeri taraf açısından da ticari iş sayılması olmadığını ileri sürmektedir. Bu görüşte olan yazarlara göre kanun koyucunun buradaki amacı bir taraf için ticari iş niteliğinde olan sözleşmelere ticari hükümlerin uygulanmasının sağlanmasıdır. Zira işin taraflardan birisi için ticari iş niteliğinde olup diğeri için ticari iş niteliği taşımadığı durumlarda taraflar arasındaki sözleşmeye adi hükümlerin mi yoksa ticari hükümlerin mi uygulanacağı konusunda bir tereddüt yaşanabilir. Bu tereddüdü ortadan kaldırılıp, söz konusu durumlarda ticari hükümlerin uygulanmasını sağlamak amacıyla TTK m. 19/2’deki düzenlemeye yer verilmiştir. Bu görüşte olan yazarlara göre taraflar arasındaki sözleşmeye ticari hükümlerin uygulanması söz konusu işi, sözleşme kendisi açısından adi iş niteliğinde olan diğeri taraf açısından ticari iş haline getirmemektedir (Bilgişin, s. 100, 101; Hirsch, Ernst E.. *Ticaret Hukuku Dersleri*, Hak Kitabevi, İstanbul, 1948, s. 101; Kırca, s. 7, 8). Aksi yönde bkz. Arslanli, Halil. *Kara Ticareti Hukuku Dersleri, Umumi Hükümler*, 3. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960, s. 23; Arkan, s. 75; Göktürk, s. 34 vd.). 865 sayılı TTK m. 23 ve 1897 Tarihli Alman Ticaret Kanunu §345’te işin diğeri taraf açısından da ticari iş sayılmasından değil ticari hükümlerin uygulanmasından söz edildiği hususunda bkz. Kırca, s. 7.

Teselsül karinesinin uygulanabilmesi için iki veya daha fazla kişinin aralarından en az birisi için ticari iş niteliğinde olan bir iş dolayısıyla alacaklıya karşı borç altına girmeleri gerekir. Birlikte sorumluluk altına giren kişilerin müteselsil sorumluluğunun söz konusu olabilmesi için işin, Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmesi, borçlulardan birisinin ticarî işletmesini ilgilendirmesi veya işin alacaklının ticari işletmesini ilgilendirmesinden dolayı TTK m. 19/2 çerçevesinde borçlular açısından da ticarî iş sayılması arasında farklılık yoktur. Söz konusu durumların tamamında aksi kanun veya sözleşmede belirtilmediği sürece teselsül karinesi uygulanabilir.

Bu sebeple Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlendiğinden ticari iş niteliğinde olan cari hesap sözleşmesi, acentelik sözleşmesi, taşıma sözleşmesi çerçevesinde birlikte borç altına giren kişiler tacir olup olmadıklarına, söz konusu sözleşmelerin ticari işletmelerini ilgilendirip ilgilendirmediğine bakılmaksızın aksi kanun veya sözleşmede belirtilmediği sürece alacaklıya karşı müteselsil olarak sorumlu olurlar.

Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmeyen bir işin söz konusu olduğu durumlarda ise işin borçluların ticari işletmesini ilgilendirip ilgilendirmediğine bakılması gerekir. Ancak işin borçluların tamamının ticari işletmesini ilgilendirmesi gerekmez. İşin borçlulardan sadece birisinin ticari işletmesini ilgilendirmesi teselsül karinesinin uygulanabilmesi açısından yeterlidir.

Buna karşılık işin Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmediği ve borçlulardan hiçbirisinin ticari işletmesini ilgilendirmediği durumlarda ise alacaklının ticari işletmesini ilgilendiren bir işin bulunup bulunmadığına ve taraflar arasında bir sözleşme ilişkisinin bulunup bulunmadığına bakılması gerekir. Zira alacaklı ve borçlular arasında bir sözleşme ilişkisinin bulunması halinde iş borçluların ticari işletmesini ilgilendirmese bile alacaklının ticari işletmesini ilgilendiriyorsa TTK m. 19/2 çerçevesinde kanunda aksine hüküm yoksa borçlular açısından da ticari iş söz konusu olur. Söz konusu ihtimalde de borçlular açısından teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkündür²⁶. Ancak TTK m. 3 ve 19'daki düzenlemeler çerçevesinde yapılacak olan

²⁶ Alacaklı açısından ticari iş niteliği taşıyan bir sözleşmenin borçlu açısından da ticari iş niteliği taşıyabilmesi için bu hususun aksinin kanunda öngörülmemiş olması gerekmektedir (TTK m. 19/2). *Ülgen ve Bozer/Göle*'ye göre TTK m. 7'de aksi yönde bir hükme yer verildiğinden teselsül karinesinin uygulanması açısından TTK m. 19/2'nin uygulanabilmesi mümkün değildir. Yazarlara göre TTK m. 7 çerçevesinde müteselsil sorumluluğun söz konusu olması için işin borçlulardan en az birisi açısından ticari iş niteliğinde bulunması gerektiğinden işin borçlular açısından ticari iş niteliğinde olmadığı durumlarda alacaklı açısından bir ticari iş bulursa bile teselsül karinesinin uygulanması mümkün değildir (Ülgen (Helvacı/Kaya/Ertan) s. 21; Bozer, Ali/Göle, Celal. *Ticari İşletme Hukuku*, 5. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2018, s. 367). Alacaklılar açısından ticari bir iş söz konusu olmasına rağmen borçlular açısından ticari işin bulunmadığı durumlarda teselsül karinesinin uygulanamayacağı konusunda ayrıca bkz. Baştuğ, İrfan/Erdem, Ercüment. *Ticari İşletme Hukuku*, DEÜHF Yayınları, Ankara, 1993, s. 66. Buna karşılık doktrinde baskın olan diğer bir görüşe göre TTK m. 19/2'deki düzenleme çerçevesinde ticari işin alacaklılardan borçlulara yayıldığı durumlarda da teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkündür (Domaniç, Esaslar, s. 21, 22; Domaniç, Şerh, s. 37; Tekil, Fahiman. *Ticari İşletme Hukuku*, 3. Baskı, Tekil Yayıncılık, İstanbul, 1997, s.52; Arkan, s. 77; Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan) s. 23; Şener, Oruç Hami. "Ticari İşletme Hukuku", Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 69; Altop, Atilla. "Kefalet Sözleşmesine İlişkin Olarak Türk Borçlar Kanunu'nda ve Türk Ticaret Kanunu'nda Yer Alan ve Birbirleri ile Çeliştikleri Düşünülen Bazı Hükümlere İlişkin Bir Değerlendirme", *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S.2, 2017, s. 56, 57; Can/Kaşak, s. 269; Bozkurt, Tamer. *Ticari İşletme Hukuku*, 3. Baskı, Legem Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 180; Midyat, s. 686; Yaşar, s. 461).

değerlendirmeye göre işin borçlulardan hiçbirisi açısından ticari iş niteliği taşımadığı sonucuna ulaşılması halinde teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkün değildir.

Teselsül karinesinin uygulanabilmesi için işin borçlulardan en az birisi açısından ticari iş niteliğinde olması yeterlidir. Bunun dışında borçluların ve/veya alacaklının tacir sıfatını taşıyıp taşıyamaları herhangi bir önem taşımaz²⁷. Bir başka ifadeyle ticari bir iş söz konusuysa alacaklı ve borçlulardan hiçbirisi tacir olmamasına rağmen teselsül karinesi uygulanabilir. Örneğin cari hesap sözleşmesiyle birlikte borç altına giren iki esnaf, alacaklı tacir olmasa bile aksi kanun veya sözleşmeyle kararlaştırılmadığı sürece müteselsil olarak sorumlu olur.

b- Birlikte Borç Altına Girilmesi

Teselsül karinesinin uygulanabilmesi için borç ilişkisinin borçlu tarafında birden fazla kişinin bulunması gerekir. Borç ilişkisinin borçlu tarafında tek kişinin bulunduğu durumlarda söz konusu kişi alacaklıya karşı borcun tamamından sorumlu olur. Borçlu tarafında tek kişinin bulunduğu durumlarda teselsül karinesi ancak bu borca kefil olunması halinde söz konusu olabilir. Bu durumda teselsül karinesi, borçlu ile kefil veya kefillerin kendi aralarında uygulanabilir²⁸. Ancak söz konusu durum borçlunun hukuki durumunda bir değişiklik meydana getirmez. Borçlu bir kefalet sözleşmesi bulursa da bulunmasa da alacaklılara karşı zaten borcun tamamından sorumlu olacaktır. Hatta söz konusu sonucun ortaya çıkması için işin ticari nitelik taşıması da gerekli değildir.

Birlikte borçlulukta teselsül karinesi sadece alacaklı ve borçlular arasında söz konusu olur. Buna karşılık borçluların alacaklıya ödeme yaptıktan sonra kendi aralarındaki ilişkide (rücu ilişkisinde) teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkün değildir²⁹.

Birden fazla borçlunun birlikte borç altına girmeleri aynı işlemle (müşterek bir akitle) veya sonradan borca katılma şeklinde gerçekleşebilir³⁰. Borca katılma, borca taraf olarak katılma veya edimden birlikte sorumlu olma şeklinde ikiye ayrılır. Bir borca sonradan taraf olabilmek için borçlunun ve alacaklının muvafakati gerekir. Buna karşılık edimden birlikte sorumlu olabilmek için borçlunun muvafakati gerekmez³¹.

²⁷ Buna karşılık *Eriş*, birden fazla tacirin başkasına borçlanması halinde borçlulardan her birinin borcun tamamından sorumlu olacağını ileri sürmektedir. Yazara göre teselsül karinesinin uygulanabilmesi için alacaklı veya borçlunun tacir olması yeterlidir (Eriş, Gönen. “Ticari İşletme ve Şirketler”, C.I, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 571). Aynı yönde Ağca Toplandı, s. 384.

Ancak teselsül karinesi tacir olmanın bir sonucu olmayıp, ticari bir işin sonuçlarından birisidir. Bu sebeple teselsül karinesinin uygulanabilmesi açısından borçluların veya alacaklıların tacir olup olmadığı değil işin TTK m. 3 ve 19 çerçevesinde ticari iş niteliği taşıyıp taşımadığı önem taşımaktadır. Aynı yönde bkz. Domaniç, Şerh, s. 37.

²⁸ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. I.B.

²⁹ Müteselsil borçluluğun sadece alacaklı ve borçlular arasında (dış ilişkide) söz konusu olacağı, borçluların kendi aralarında uygulanamayacağı yönünde bkz. Eren, Genel, s. 1225; Oğuzman/Öz, s. 500. Aksinin kararlaştırılmadığı ve işin niteliğinden de aksinin anlaşılmadığı durumlarda alacaklıya yapılan ödemeden dolayı borçlulardan her biri diğerlerine karşı eşit paylarla sorumludur (Eren, Genel, s. 1234; Tunçomağ, s. 587; Oğuzman/Öz, s. 500).

³⁰ Akıntürk, s. 113; Oğuzman/Öz, s. 481; Furrer/Muller-Chen/Çetiner, s. 285; Von Tuhr, s. 790; Tercier/Pichonnaz/Develioğlu, s. 502.

³¹ Akıntürk, s. 115; Tunçomağ, s. 578.

TTK m. 7’de düzenlenen teselsül karinesinin uygulanabilmesi için borçluların aynı anda ve aynı işlemle borç altına girmelerinin gerekli olup olmadığı hususu doktrinde tartışmalıdır. Bu konuda ileri sürülen bir görüşe göre teselsül karinesinin uygulanabilmesi için borçluların aynı anda ve aynı işlemle borç altına girmeleri gerekir³². Bu görüşü savunan yazarlardan *Tekinay*, adi işlerde müteselsil sorumluluğun açıkça ortaya konulması gereken bir iradeye bağlı olmasından dolayı borçlu ve/veya kefillerin aynı anda ve aynı işlemle sorumluluk altına girmelerinin gerekli olmadığını ancak teselsül karinesinin uygulanacağı durumlarda müteselsil sorumlu olma konusunda bir irade bulunmadığından farklı tarihlerde ve farklı işlemlerle sorumluluk altına giren kişileri müşterek borçlu sıfatıyla sorumlu tutmanın doğru olmayacağını ileri sürmektedir. Yazara göre sonradan birlikte borç altına giren kişilerin borcun ticari vasfı konusunda bilgi sahibi olamamaları da mümkündür³³. Ayrıca *Tekinay*’a göre başlangıçta yeterli teminatı aramayan alacaklının sonradan teselsül karinesiyle korunmaya hakkı bulunmamaktadır³⁴.

Aksi yöndeki diğer bir görüşe göre ise teselsül karinesinin uygulanabilmesi için borçluların aynı anda ve aynı işlemle borç altına girmeleri gerekli değildir³⁵. Bu görüşü savunan yazarlardan *Midyat*’a göre 6098 sayılı TBK m. 202’de sonradan borca katılan kişinin sorumluluğunun müteselsil olacağına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmesinden sonra artık teselsül karinesinin uygulanabilmesi için aynı anda ve aynı işlemle borç altına girilmesi şartının aranması doğru değildir. Ayrıca yazara göre TTK m. 7’nin lafzında da aynı anda ve aynı işlemle borç altına girilmesi şeklinde bir şarta yer verilmemiştir³⁶.

Kanaatimizce birlikte borç altına girme iradesinin açıkça anlaşıldığı durumlarda söz konusu iradenin aynı anda ve aynı işlemle veya farklı tarihte ve farklı işlemlerle ortaya konulması teselsül karinesinin uygulanması açısından herhangi bir farklılık yaratmaz. Zira müteselsil borçluluk iradesi sözleşmenin kuruluşunda yani aynı anda ve aynı işlemle ortaya konulabileceği gibi sonradan borca katılma şeklinde yani farklı zamanda ve farklı işlemle de ortaya konulabilir³⁷. TTK m.7’de de borçluların aynı anda ve aynı işlemle borç altına girmelerinin gerektiği konusunda bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ayrıca TTK m. 7 çerçevesinde borç altına giren kişilerin müteselsil olarak sorumlu tutulabilmeleri için öncelikli olarak “birlikte” borç altına girilmesi gerekir. Birlikte borç altına girme iradesinin sözleşme özgürlüğü ilkesi çerçevesinde farklı tarihlerde ve farklı işlemlerle ortaya konulabilmesi mümkündür³⁸. Zaten TBK m. 201’de de borca

³² *Tekinay*, s. 515 vd.; *Arkan*, s. 76 dn 1; *Kaya* (Ülgen/Helvacı/Ertan), s. 24; *Ağca Toplandı*, s. 387, 388; *Kapancı*, s. 139, 157. TBK m. 201 ve TTK m. 724/1’deki düzenlemelerin söz konusu durumun istisnası olduğu konusunda bkz. *Kaya* (Ülgen/Helvacı/Ertan), s. 24. Ancak *Arkan*, 6098 sayılı TBK m. 201’de borca sonradan katılan kişilerin de borçluyla birlikte müteselsil olarak sorumlu olacaklarına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmesi sebebiyle artık aynı anda borç altına girme hususunun bir önemini kalmadığı görüşündedir (*Arkan*, s. 76 dn. 1).

³³ *Tekinay*, s. 515 vd.

³⁴ *Tekinay*, s. 516.

³⁵ *Midyat*, s. 687.

³⁶ *Midyat*, s. 687. *Arkan* da “müştereken borç altına girme” ifadesinin aynı anda ve aynı işlemle borç altına girme şeklinde anlaşılması gerektiğini ileri sürmesine rağmen TBK m. 201’de borca sonradan katılan kişinin de müteselsil bir şekilde sorumlu olacağına ilişkin düzenlenmesinden sonra söz konusu hususun önemini kaybettiğini ifade etmektedir (*Arkan*, s. 76 dn 1).

³⁷ Teselsül iradesinin aynı anda ve aynı işlemle ortaya konulabileceği gibi farklı zamanlarda da ortaya konulabileceği hususunda bkz. *Akıntürk*, s. 114; *Tekinay*, s. 515; *Tunçomağ*, s. 578; *Eren*, Genel, s. 1228; *Hatemi/Gökyayla*, s. 343; *Özdoğan*, s. 68; *Şahin*, s. 15; *Oğuzman/Öz*, s. 481.

³⁸ Farklı zamanlarda ve farklı işlemlerle borç altına girilen durumlarda borçlular arasında birlikte borç altına girme amacının bulunması halinde teselsül karinesinin uygulanabileceği hususunda bkz. *Hirsch*, s. 645-646.

katılma başlığı altında adi iş-ticari iş ayrımı yapılmaksızın söz konusu hususa açıkça yer verilmiştir.

Birlikte borç altına girilmesinin aynı anda ve aynı işlemle yapılması gerektiğini savunan yazarlara göre söz konusu şartın aranması halinde birlikte borç altına giren kişilerin işin ticari niteliği konusunda bilgi sahibi olabilmeleri mümkündür³⁹. Ancak ticari işler açısından teselsül karinesinin uygulanabilmesi tarafların işin ticari vasfı konusunda bilgi sahibi olmalarına bağlıdır. Borçlular işin Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlendiğinden, ticari işletmelerini ilgilendirdiğinden veya işin kendileri için ticari iş niteliği taşımasına rağmen alacaklının ticari işletmesini ilgilendirdiğinden habersiz olabilirler. Ticari işin sonuçları, tarafların bu konuda bilgi sahibi olup olmamalarından bağımsız olarak uygulanır. Ticari işin taraflarının işin ticari niteliği konusunda bilgi sahibi olmadıklarını ileri sürerek ticari işe bağlanan sonuçların uygulanmasını engelleyebilmeleri mümkün değildir. Bunun dışında farklı zamanlarda birlikte borç altına giren kişilerin işin ticari niteliğinin bulunup bulunmadığı hususunu araştırabilmeleri de mümkündür. Zira söz konusu kişilerin durumu başlangıçta borç altına giren veya kefil olan kişilerden farklıdır. Örneğin bankadan kredi çeken bir kişinin borcuna sonradan katılan veya bu borca sonradan kefil olan kişilerin işin ticari niteliğinin tespiti konusunda asıl borcun doğumundaki duruma nazaran dezavantajlı bir durumu bulunmamaktadır. Ayrıca borçlular ve kefillerin işin ticari niteliği konusunda bilgi sahibi olmaları ve teselsülün sonuçlarını öngörmeleri şartının aranması söz konusu düzenlemeyi karine olmaktan çıkartıp neredeyse borçlu ve kefillerin kendi iradeleriyle kabul edilmesi gereken bir hale getirir.

Bunun dışında alacaklının başlangıçta yeterli teminatı aramaması sebebiyle sonradan teselsül karinesiyle korunmaya hakkı olmadığı yönündeki görüş⁴⁰ de 6098 sayılı TBK m. 201'de borca katılan kişilerin alacaklıya karşı borçluyla birlikte müteselsilen sorumlu olduklarının düzenlenmesiyle birlikte geçerliliğini yitirmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre borca katılan kişi işin ticari iş niteliği taşıyıp taşımadığı araştırılmaksızın borçluyla birlikte alacaklıya karşı müteselsil olarak sorumludur. Bu düzenlemede ayrıca borca katılan kişinin borçluyla birlikte alacaklıya karşı müteselsil olarak sorumlu olacağı düzenlenerek farklı zamanlarda ve farklı işlemlerle birlikte borç altına girme iradesinin ortaya konulması halinde de müteselsil sorumluluğun ortaya çıkabileceği açık bir şekilde düzenlenmiştir. Adi işler açısından geçerli olan söz konusu sonuca TTK m. 7 çerçevesinde ticari işler açısından da ulaşılmamasının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır⁴¹. Bir başka ifadeyle birlikte borç altına girilmesi durumuna ilişkin olarak adi işlerde aranmayan aynı anda ve aynı işlemle borç altına girilmesi şartının ticari işler açısından aranması isabetli değildir. Söz konusu şarta TTK m.7'de de yer verilmemiştir. Ayrıca bu şartın aranması ticari işlerde alacaklıların korunması için getirilen TTK m. 7'deki karinenin amacına da ters düşecektir.

³⁹ Tekinay, s. 515 vd.

⁴⁰ Tekinay, s. 516.

⁴¹ Ayrıca kanunda belirtilen bazı durumlarda birlikte borç altına girme iradesi bulunmasa bile borç altına giren kişilerin müteselsil olarak sorumlu tutulmaları mümkündür. Örneğin TTK m. 724'e göre kambiyo senetlerinde düzenleyen, ciranta ve avalistlerin aynı zamanda borç altına girip girmedikleri araştırılmaksızın müteselsil olarak sorumlu olacakları kabul edilmiştir.

Farklı zamanda ve farklı işlemlerle birlikte borç altına girilen durumlarda işin borç ilişkisinin tarafları açısından ticari iş niteliği taşımamasına rağmen sonradan borca katılan kişi açısından ticari iş niteliği taşıması durumunun ayrıca üzerinde durulması gerekir. Zira TTK m. 7/1'e göre teselsül karinesinin uygulanabilmesi için borçlulardan en az birisi için ticari niteliğe sahip bir işin bulunması yeterlidir. Dolayısıyla borçlu ile alacaklı arasında ticari bir işin bulunmadığı durumlarda işin borca katılan kişi açısından ticari iş niteliği taşıması teselsül karinesinin uygulanıp uygulanmayacağı konusunda bazı sorunlara yol açabilir. Bu yüzden söz konusu sorunun aynı işlem ve aynı anda borç altına giren kişilerle, borca (sonradan) katılan kişiler açısından ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekir.

Aynı anda ve aynı işlemle birlikte borç altına girilmesi halinde işin borçluların tamamı açısından ticari iş niteliği taşımaması teselsül karinesinin uygulanması açısından bir sorun doğurmaz. Bu durumda borçlulardan birisi için ticari bir iş söz konusuysa veya alacaklı için ticari iş niteliğinde bir sözleşme varsa teselsül karinesi uygulanabilir. Ancak farklı tarihte ve farklı bir işlemle borca katılan kişiler varsa teselsül karinesinin uygulanması bazı sorunların ortaya çıkmasına sebep olabilir. Mevcut borçlular ve alacaklı açısından ticari bir işin söz konusu olmadığı durumlarda borca sonradan katılan kişi açısından ticari bir iş varsa önceki borçluların ve kefillerin de müteselsil olarak sorumlu tutulmalarına sebep olabilir. Kanaatimizce söz konusu durum mevcut borçlular ve kefiller açısından öngörülebilir bir durum değildir. Böyle bir sonuç kişilerin hukuki güvenliği ile de bağdaşmaz. Bunun dışında söz konusu durum başlangıçta adi olan sorumluluğun sonradan müteselsil hale getirilmesi şeklindeki kötüye kullanımlara da sebep olabilir. Bu yüzden kanaatimizce başlangıçta borçlulardan birisi açısından ticari bir işin bulunduğu durumlarla sonradan borca katılan kişi açısından ticari bir işin bulunduğu durumların birbirinden ayrılması gerekir. İlk durumda başlangıçta bir ticari iş vardır. Söz konusu işin ticari iş niteliğinin taraflarca veya sonradan borca katılan kişi açısından bilinip bilinmesi bu konuda bir önem taşımaz. Ayrıca bu durumda taraflar ve borca sonradan katılan kişilerin işin ticari iş niteliğinde olup olmadığını araştırabilmelerinde de hiçbir engel bulunmamaktadır.

İşin sadece borca katılan kişi açısından ticari iş niteliği taşıdığı durumlarda ise asıl borçlu/borçlular ile alacaklı açısından ticari bir iş söz konusu değildir. İşin ticari iş niteliği sonradan borca katılan kişiyle birlikte ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla söz konusu durumda başlangıçta adi olarak sorumlu olan asıl borçluları (ve kefilleri) sonradan borca katılan kişi açısından işin ticari nitelik taşıması sebebiyle müteselsil olarak sorumlu kabul etmek isabetli olmaz. Zira bu durumda borçluların bu durumu öngörebilmeleri mümkün değildir. Bu sebeple kanun veya sözleşmede aksine hüküm yoksa söz konusu durumda borca sonradan katılan kişi açısından ticari bir iş bulursa bile önceki borçluları kısmi (adi) olarak sorumlu tutmak, kefilleri de adi kefil olarak kabul etmek gerekir.

Söz konusu tartışma borca farklı zamanda ve farklı işlemle katılan kişinin sorumluluğu açısından bir önem taşımamaktadır. Zira borca sonradan katılan kişi zaten TBK m. 201'e göre müteselsil olarak sorumludur. Dolayısıyla teselsül karinesinin uygulanıp uygulanmaması söz konusu kişinin sorumluluğu konusunda bir değişiklik meydana getirmemektedir. Aynı şekilde borca sonradan katılan kişinin dışında tek bir borçlunun bulunduğu durumlarda da zaten borçlu alacaklıya karşı edimin tamamından dolayı sorumlu olduğundan teselsül karinesinin uygulanıp

uygulanmaması borçlunun sorumluluğu konusunda herhangi bir değişiklik meydana getirmeyecektir.

c- Sözleşme veya Kanunda Aksinin Öngörülmemesi

Teselsül karinesine ilişkin TTK m. 7'deki düzenleme tamamlayıcı ticari hüküm niteliğindedir. Bu sebeple söz konusu karine ancak bu konuda kanunda aksine emredici bir düzenlemenin bulunmadığı ve taraflar arasındaki sözleşmede aksinin kararlaştırılmadığı durumlarda uygulanabilir.

Teselsül karinesinin uygulama alanı tespit edilirken öncelikle kanunda teselsül karinesinin aksine bir düzenlemenin yapılıp yapılmadığına bakılması gerekir. Örneğin TTK m. 1466/2'ye göre bir menfaatin birden çok sigortacı tarafından aynı zamanda, aynı süreler için aynı rizikoya karşı sigorta edilmesi durumunda sigortacıların müteselsil olarak sorumlu tutulabilmeleri için sözleşmeyle bu hususun özel olarak kararlaştırılması gerekir. Oysa sigorta sözleşmeleri Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmelerinden dolayı tarafların tacir sıfatına sahip olup olmamaları ve sözleşmenin tarafların ticari işletmelerini ilgilendirip ilgilendirmemesinden bağımsız olarak ticari iş niteliğindedir. Ancak kanun koyucu müşterek sigorta söz konusu olduğunda TTK m. 7'deki teselsül karinesinden farklı bir düzenlemeye yer vermiştir. Dolayısıyla TTK m. 1466/2 çerçevesinde müteselsil sorumluluğun söz konusu olabilmesi için taraflarca bu hususun aksinin kararlaştırılmamış olması yeterli değildir. Aksine söz konusu sigortada müteselsil sorumluluktan söz edilebilmesi için bu hususun açıkça kararlaştırılması gerekir. Aksi halde sigortacıardan her biri sigorta bedelinin toplamına göre sigorta ettiği bedel oranında sorumludur (TTK m. 1466/1). Bir başka ifadeyle müşterek sigorta halinde aslında bir ticari iş söz konusu olmasına rağmen kısmi sorumluluk karine olarak kabul edilmiştir. Sigortacıların müteselsil sorumluluğu ancak sözleşmede bu hususun kararlaştırılmış olması halinde söz konusu olabilir. Ancak taraflarca müteselsil sorumluluğun kararlaştırılması halinde de sigortacıardan her biri zararın tamamından değil kendi sigorta ettikleri bedele kadar sorumlu olur (TTK m. 1466/2). Dolayısıyla söz konusu durumda farklı bir müteselsil sorumluluk karşımıza çıkmaktadır. Sözleşmeyle farklı bir müteselsil sorumluluk yöntemi belirlenmesi (örneğin sigortacıların meydana gelen zararın tamamından sigorta bedeliyle sınırlı olmaksızın müteselsilen sorumlu olacakları hususunu kararlaştırmaları) mümkün değildir (TTK m. 1486/2).

Kanunda teselsül karinesinin uygulanmasını engelleyen bir düzenlemenin bulunmaması durumunda ise sözleşmeyle müteselsil sorumluluğun aksinin kararlaştırıp kararlaştırılmadığına bakılması gerekir. Zira TTK m. 7'deki müteselsil sorumluluğa ilişkin düzenleme bu konuda bir adi karine getirmektedir. Bu sebeple taraflar sözleşmeyle müteselsil sorumluluğun aksini kararlaştırabilirler. Ancak teselsül karinesinin aksinin borçluların kendi aralarında değil borçlu ve alacaklı arasında kararlaştırılması gerekir. Zira borçluların kendi aralarında bu hususta yapacakları sözleşmeler sadece iç ilişkide hüküm ve sonuç doğurur⁴². Söz konusu hususun alacaklılara karşı ileri sürülebilmesi için alacaklılar ve borçlular arasında kararlaştırılması gerekir⁴³.

⁴² YHGK, E. 2019(19)11-254, K. 2022/584, T. 18.05.2022 (Legalbank, E.T. 31.03.2023).

⁴³ Akıntürk, s. 107; Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan), s. 24; Ağca Toplandı, s. 388.

Kanun veya sözleşmeyle teselsül karinesinin aksinin düzenlenmesi ispat yükü açısından da önem taşır. Zira teselsül karinesinin uygulandığı durumlarda müteselsil sorumluluğun aksinin bu hususu (adi sorumluluğun bulunduğu) ileri süren kişiler tarafından ispatlanması gerekir. Buna karşılık kanun veya sözleşmeyle aksinin öngörüldüğü durumlarda sorumluluğun müteselsil olduğunu ileri süren kişinin bu hususu ispatlaması gerekir.

B- Ticari Bir Borca Kefalet Halinde Teselsül Karinesinin Uygulanması

1- Genel Olarak

Birlikte borçlulukta olduğu gibi bir borca kefil olunması halinde de kefilin peşinen müteselsil sorumlu olarak kabul edilmesi doğru değildir⁴⁴. Kefaletin adi mi yoksa müteselsil mi olduğu hususunda bir değerlendirme yapılırken öncelikle kanunun emredici hükümlerine, emredici hükümlerin bulunmaması halinde sözleşmeye, sözleşmede de bu konuda hüküm bulunmaması halinde ise kanun koyucu tarafından bu konuda hangi tür kefaletin karine olarak kabul edildiğine bakılması gerekir. Kanun koyucu bu konudaki tercihini tıpkı birlikte borçlulukta olduğu gibi korunmak istenen menfaate göre belirlemiştir. Bu çerçevede kanun koyucu kefilin menfaatlerinin korunması gereken durumlarda adi kefaleti, alacaklıların menfaatinin korunması gereken durumlarda ise müteselsil kefaleti karine olarak kabul etmiştir⁴⁵.

Ticari işlerde alacaklılara daha fazla teminat sağlanması gerektiğinden birlikte borçlulukta olduğu gibi bir borca kefil olunması halinde de borçlu ile kefil ve kefillerin kendi aralarında teselsül karinesi kabul edilmiştir⁴⁶. Söz konusu durum da birlikte borçlulukta olduğu gibi adi işlerden farklıdır. Zira adi işlerde kural olarak adi kefalet hükümleri geçerlidir. Dolayısıyla kefaletin türünün kanun ve sözleşmeyle belirlenmediği durumlarda kefaletin türü konusunda işin borçlu açısından ticari iş niteliği taşıyıp taşımadığına göre bir değerlendirme yapılması gerekir. Borçlu açısından ticari bir işin söz konusu olmadığı durumlarda kefil, adi kefalet hükümleri çerçevesinde sorumlu olur. Buna karşılık borçlu açısından ticari bir işin bulunduğu durumlarda ise aksi kanun veya sözleşmede aksi öngörülmemişse borçlu ile kefil ve kefillerin kendi aralarında müteselsil kefalete ilişkin hükümler uygulanır⁴⁷.

Borçlu ile kefil arasında teselsülün bulunup bulunmaması birlikte borçluluktan farklı olarak borcun bir kısmından mı yoksa tamamından mı sorumlu olunacağı konusunda değil

⁴⁴ Eski hukuk sistemlerinde kefaletin ilk şeklinin müteselsil kefalete daha yakın olduğu, adi kefalet türünün daha sonra ortaya çıktığı hususunda bkz. Göktürk, H.A., s. 329

⁴⁵ Akıntürk, s. 83, 84; Can/Kaşak, s. 269; Midyat, s. 697; Ağca Toplandı, s. 384.

⁴⁶ 1926 tarihli 865 sayılı TTK'da (m. 642) teselsül karinesinin borçlu ile kefiller arasında da uygulanacağına ilişkin 6102 sayılı TTK m. 7/2'deki düzenlemeye benzer bir hükme yer verilmemiştir. Ancak Yargıtay 25.3.1931 tarih ve 26/36 sayılı içtihadı birleştirme kararıyla borçlu ile kefiller arasında da teselsül karinesinin uygulanacağına karar vermiştir (Tekinay, s. 517; Karayalçın, s. 543 dn 19). İsviçre hukukunda ticari işlerde de adi kefalete ilişkin hükümlerle yetinilmesine rağmen Türk hukukunda teselsül karinesine yer verilmesinin savunulamayacağı hususunda bkz. Göktürk, H.A., s. 330.

⁴⁷ TTK m. 7'de garanti sözleşmesinden söz edilmediğini ancak borçlu açısından ticari iş niteliği taşıyan garanti sözleşmelerinde de borçlular açısından teselsül karinesinin uygulanması gerektiği hususunda bkz. Eriş, s. 571.

borçluya başvurmadan kefile başvurulup başvurulamayacağı konusunda önem taşımaktadır⁴⁸. Zira adi kefalette, kefilin alacaklıya karşı önce borçluya başvurulması gerektiğine ilişkin tartışma def'ini ileri sürebilmesi mümkündür (TBK m. 585/1)⁴⁹. Aynı şekilde adi kefalette kefil, önce rehnin paraya çevrilmesi def'ini de ileri sürebilir (TBK m. 585/2). Buna karşılık müteselsil kefalette borçluya başvurulmadan ve rehin paraya çevrilmeden kefile başvurulabilir. Bir başka ifadeyle adi kefalette söz konusu olan tartışma def'i ve rehnin paraya çevrilmesi def'inin müteselsil kefalette ileri sürülmesi mümkün değildir⁵⁰ (TBK m. 586).

Kanun koyucunun kefaletin türü konusunda adi ve ticari işler açısından farklı karinelere yer vermesi birlikte borçlulukta olduğu gibi ispat yükü açısından da önem taşımaktadır. Zira adi işlerde geçerli olan adi kefalet karinesi sebebiyle kefaletin müteselsil olduğunu bu hususu ileri süren kişinin ispatlaması gerekir⁵¹. Buna karşılık ticari işlerde teselsül karinesi geçerli olduğundan kefaletin müteselsil olduğu hususunun ispatlanması gerekli değildir. Aksine söz konusu durumda kefaletin adi olduğunu ileri süren kişinin bu hususu ispatlaması gerekir⁵².

2- Uygulanma Şartları

Borçlu ile kefil ve kefillerin kendi aralarında teselsül karinesinin uygulanabilmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekir. Kefiller açısından teselsül karinesinin uygulanabilmesi için her şeyden önce alacaklı ile kefil arasında geçerli bir kefalet sözleşmesinin bulunması gerekir. Bunun dışında birlikte borçlulukta olduğu gibi kefil olunan borcun borçlu (veya borçlulardan en az birisi) açısından ticari iş niteliğinde bulunması ve kanun veya sözleşmede teselsül karinesinin aksinin öngörülmemiş olması gerekir.

⁴⁸ Akıntürk, s. 81.

⁴⁹ Adi kefalette alacaklının sadece TBK m. 585/1'de düzenlenen durumlarda doğrudan doğruya kefile başvurabilmesi mümkündür.

⁵⁰ Buna karşılık müteselsil kefalette kefilin borçluya ait defileri ileri sürebilmesi mümkündür. Hatta kefil açısından söz konusu defilerin ileri sürülmesi bir yükümlülüktür. Ancak birlikte borçlulukta borçluların birbirlerine ilişkin defileri ileri sürebilmeleri mümkün değildir (Akıntürk, s. 85). Ayrıca müteselsil kefaletin söz konusu olması kefaletin ferî niteliğini ortadan kaldırmamaktadır (Yavuz, Cevdet. "Genel Olarak Kefalet Sözleşmesi, Geçerliliği ve Türleri", *Avrupa Araştırmaları Dergisi*, C. 12, S. 1-2, 2004, s. 22, 23; Tekil, s. 53; Aral, Fahrettin/Ayrancı, Hasan. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 15. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 583; Zevkliler, Aydın/Gökyayla, K.Emre. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 21. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2021, s. 724; Aydoğdu, Murat/Kahveci, Nalan. *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 833; Develioğlu, Murat. *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009, s. 44; Özen, Kefalet, s. 307, 308). Bu hususta bkz. İsviçre Federal Mahkemesi'nin BGE 78 II 59 sayılı kararı (Reisoğlu, Seza. "Kefalet Kavramı ve Muteberlik Şartları", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.19, S. 1-4, 1962, s. 330). Dolayısıyla asıl borcun mevcut olup olmadığı, muaccel hale gelip gelmediği, şarta bağlı olup olmadığı hususları kefalet açısından da önem taşımaktadır (Reisoğlu, Muteberlik, s. 331; Aral/Ayrancı, s. 583). Buna karşılık müteselsil kefaletin talih niteliğinin tartışmalı olduğu hususunda bkz. Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 10. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 779.

⁵¹ Bu durumda TBK m. 583/1'deki teselsül iradesinin kefilin kendi el yazısıyla yazılmış olması şartının yerine getirilip getirilmediğinin araştırılması gerekir.

⁵² Akıntürk, s. 102. Bu durumda TBK m. 583/1'deki teselsül iradesinin kefilin kendi el yazısıyla yazılması şartından farklı olarak kefaletin adi olduğu hususunun ispatlanması konusunda nitelikli bir şekil şartına yer verilmemiştir. Bir başka ifadeyle söz konusu durumda kefaletin adi olduğu hususunun mutlaka kefilin el yazısıyla yazılması zorunlu değildir.

a- Geçerli Bir Kefalet Sözleşmesinin Bulunması

TTK m. 7’de ticari işlerde kefalet sözleşmesinin geçerliliği hususunda özel bir düzenlemeye yer verilmemiştir. TTK m. 7’deki düzenlemenin kapsamı sadece aksi kanun veya sözleşmeyle kararlaştırılmadığı sürece kefaletin müteselsil kefalet ve müteselsil birlikte kefalet şeklinde kabul edileceğine ilişkindir. Bu sebeple TBK m. 582 vd.’da yer alan kefaletin doğumuna ilişkin şartlar ticari işlere kefalet halinde de aranır⁵³.

Dolayısıyla TTK m. 7’deki teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanabilmesi için hukuken geçerli bir kefalet sözleşmesinin bulunması gerekir. Kefalet sözleşmesinin geçerliliğine ilişkin şartlar TBK m. 581 vd.’da düzenlenmiştir. Buna göre kefalet sözleşmesinin geçerli olabilmesi için yazılı olarak yapılması, kefalet tarihi ve kefilin sorumlu olduğu azami miktarın kefilin kendi el yazısıyla yazılması⁵⁴ ve eşin izninin gerekli olduğu durumlarda bu iznin alınmış olması gerekir. Söz konusu şartlardan birisinin bulunmaması halinde geçerli bir kefalet sözleşmesinden söz edilemez. Geçerli bir kefalet sözleşmesinin bulunmadığı durumlarda borçlu açısından bir ticari iş bulunsa bile teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkün değildir⁵⁵. Bir başka ifadeyle teselsül karinesinin geçerli bir kefalet sözleşmesinin bulunup bulunmadığı konusunda bir fonksiyonu bulunmamaktadır. Dolayısıyla TTK m. 7, kefaletin varlığı hususunda herhangi bir şüphenin bulunmadığı ancak kefaletin türü konusunda (adi veya müteselsil) kanun veya sözleşmede bir düzenlemenin yapılmadığı durumlarda uygulama alanı bulabilir.

b- Kefil Olunan Borcun Borçlu Açısından Ticari İş Niteliğinde Olması

Teselsül karinesinin borçlu ile kefil ve kefillerin kendi aralarında uygulanabilmesi için birlikte borçlulukta olduğu gibi borçlulardan en az birisi açısından ticari bir işin bulunması gerekir. Borcun ticari iş niteliği Türk Ticaret Kanunu’ndan düzenlenmiş olmasından, borçlunun ticari işletmesini ilgilendirmesinden veya borcu doğuran sözleşmenin alacaklının ticari işletmesini ilgilendirmesinden kaynaklanabilir. Dolayısıyla birlikte borçlulukta olduğu gibi burada da borcun borçlunun ticari işletmesine ilişkin olması ile alacaklının ticari işletmesine ilişkin olmasından dolayı TTK m. 19/2 çerçevesinde borçlu açısından da ticari iş niteliği taşıması arasında bir farklılık bulunmamaktadır⁵⁶.

Kefil veya kefiller açısından teselsül karinesinin uygulanabilmesi için borçlu açısından ticari bir işin bulunması yeterli olup ayrıca işin kefil veya kefiller açısından da ticari iş niteliğinde olması gerekmez⁵⁷. Bu sebeple teselsül karinesinin kefil veya kefiller açısından uygulanabilmesi

⁵³ Altop, s. 57.

⁵⁴ Tüzel kişilerin kefil olması durumunda kefilin el yazısıyla yazması gereken yerlerin kimin tarafından doldurulacağı ve tüzel kişilerin birden fazla temsilcisinin bulunması halinde bu konuda başka sorunların da ortaya çıkacağı hususunda bkz. Özen, Kefalet, s. 220, 221; Kapancı, s. 147.

⁵⁵ Altop, s. 57.

⁵⁶ Domaniç, Esaslar, s. 21, 22; Domaniç, Şerh, s. 37; Tekil, s. 52; Arkan, s. 77; Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan) s. 23; Şener, Ticari İşletme, s. 69; Altop, s. 56, 57; Can/Kaşak, s. 269; Bozkurt, s. 180; Midyat, s. 686; Yaşar, s. 461. Borçlular açısından ticari işin bulunmadığı durumlarda alacaklı açısından bir ticari iş bulunsa bile teselsül karinesinin uygulanamayacağı hususunda bkz. Ülgen (Helvacı/Kaya/Ertan) s. 21; Bozer/Göle, s. 367.

⁵⁷ Domaniç, Şerh, s. 37; Arkan, s. 78 dn 1; Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan), s. 24; Eriş, s. 571; Yaşar, s. 461; Ayhan, Rıza/Çağlar, Hayrettin/Özdamar, Mehmet. *Ticari İşletme Hukuku*, 15. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 31; Can/Kaşak, s. 269. “Müteselsil kefalet karinesinin uygulanması için, borcun ayrıca kefil bakımından da ticari

için söz konusu kişilerin tacir olup olması veya bir ticari işletmelerinin bulunup bulunmaması herhangi bir önem taşımaz⁵⁸. Zira önemli olan kefil olunan borcun borçlu açısından ticari iş niteliğinde olup olmadığıdır⁵⁹. Buna karşılık *Ağca Toplandı*'ya göre teselsül karinesinin uygulanabilmesi için alacaklı veya borçlunun tacir olması gerekir. Yazara göre kefiller açısından teselsül karinesinin uygulanabilmesi için söz konusu şartın yerine getirilmesi yeterli olup ayrıca kefilin de tacir olması gerekmez⁶⁰. *Ayan* da TTK'da ticari borçlara kefalet ve tacirlerin kefil olmasına ilişkin özel hükümler bulunduğunu ileri sürmektedir⁶¹. Aynı şekilde *Eren* de ticari işin söz konusu olduğu durumlarda tacirler hakkında teselsül karinesinin uygulanacağı görüşünü savunmaktadır⁶². Ancak TTK m. 7'deki düzenlenen teselsül karinesi tacir olmanın sonuçlarından birisi olmayıp ticari işin bir sonucudur. Dolayısıyla alacaklı veya borçlu açısından bir ticari işin bulunması şartıyla tarafların hiçbirisinin tacir olmadığı durumlarda da teselsül karinesi uygulanabilir. Örneğin iki esnaf arasındaki cari hesap sözleşmesinde taraflardan birinin edimine kefil olunması durumunda taraflar ve kefil tacir sıfatına sahip olmamalarına rağmen (cari hesap sözleşmesinin TTK'da düzenlenmesinden dolayı) ticari bir iş söz konudur. Bu durumda da aksi kanun veya sözleşmede öngörülmediği sürece teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkündür.

Kefillerin borçlu açısından ticari bir işin bulunduğu hususunda bilgi sahibi olup olmamaları da teselsül karinesinin uygulanabilmesi açısından dikkate alınmaz. Borçlu açısından ticari bir işin bulunduğu durumlarda bu husus kefil veya kefiller açısından bilinmese bile teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkündür. Buna karşılık kefil olunan borcun ticari iş niteliği taşımadığı durumlarda söz konusu borç, kefil açısından ticari iş niteliği taşısa bile teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkün değildir. Ancak Alman hukukunda Türk hukukundaki düzenlemenin aksine işin borçlular açısından değil kefil açısından ticari iş niteliğinde olup olmadığı dikkate alınmıştır. Alman hukukunda kefil için ticari iş niteliği taşıyan kefalet sözleşmelerinde kefile tartışma defisini ileri sürme imkânı tanınmamıştır (ATK m. 349)⁶³.

olmasına gerek yoktur." (YHGK, E. 2019(19)11-254, K. 2022/584, T. 18.05.2022) (Legalbank, E.T. 31.03.2023). Ancak *Midyat*, söz konusu karinenin uygulama alanının kefil açısından ticari iş niteliği taşıyan kefalet sözleşmeleriyle sınırlandırılması gerektiğini ileri sürmektedir (Midyat, s. 701).

⁵⁸ Altop, s. 57; Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan), s. 24; Arkan, s.78 dn 1; Domaniç, Esaslar, s. 21; Can/Kaşak, s. 269. Buna karşılık *Ağca Toplandı* teselsül karinesinin uygulanabilmesi için alacaklı veya borçlunun tacir olması gerektiğini ileri sürmektedir. Yazara göre kefiller açısından teselsül karinesinin uygulanabilmesi için söz konusu şartın yerine getirilmesi yeterli olup ayrıca kefilin de tacir olması gerekmez (*Ağca Toplandı*, s. 34). *Ayan* da TTK'da ticari borçlara kefalet ve tacirlerin kefil olmasına ilişkin özel hükümler bulunduğunu ileri sürmektedir (*Ayan*, Kefalet, s. 60). Aynı şekilde *Eren* de ticari işin söz konusu olduğu durumlarda tacirler hakkında teselsül karinesinin mevcut olduğunu ileri sürmektedir (*Eren*, Özel, s. 791). Ancak TTK m. 7'deki düzenlenen teselsül karinesi tacir olmanın sonuçlarından birisi olmayıp ticari işin bir sonucudur. Dolayısıyla alacaklı veya borçlu açısından bir ticari işin bulunması şartıyla tarafların hiçbirisinin tacir olmadığı durumlarda da teselsül karinesi uygulanabilir. Örneğin iki esnaf arasındaki cari hesap sözleşmesinde taraflardan birinin edimine kefil olunması durumunda taraflar ve kefil tacir sıfatına sahip olmamalarına rağmen (cari hesap sözleşmesinin TTK'da düzenlenmesinden dolayı) ticari bir iş söz konudur. Bu durumda da aksi kanun veya sözleşmede öngörülmediği sürece teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkündür.

⁵⁹ Arkan, s. 77; Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan) s. 24. Buna karşılık *Doğanay*, teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanabilmesi için işin borçlular veya kefil için ticari mahiyette olması gerektiğini ileri sürmektedir (*Doğanay*, İsmail. *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, C.1, 4. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2004, s. 115).

⁶⁰ *Ağca Toplandı*, s. 34.

⁶¹ *Ayan*, Kefalet, s. 60.

⁶² *Eren*, Özel, s. 791.

⁶³ Şener, Ticari İşletme, s. 72 dn 80; *Ayan*, Kefalet, s. 61 dn 207; *Midyat*, s. 701. *Aker*, Türk hukukunda da teselsül karinesinin kefalet sözleşmesinin kefilin ticari işletmesini ilgilendirdiği durumlarda uygulanması gerektiğini ileri

c- Sözleşme ve Kanunda Aksinin Öngörülmemiş Olması

TTK m. 7’deki teselsül karinesine ilişkin düzenleme, birlikte borçlulukta olduğu gibi ticari bir borca kefil olunması durumunda da tamamlayıcı bir ticari hüküm niteliğindedir. Dolayısıyla söz konusu karinenin borçlu ile kefil ve kefillerin kendi aralarında uygulanabilmesi için kanun veya sözleşmede aksinin öngörülmemiş olması gerekir.

Dolayısıyla söz konusu karinenin kefiller açısından uygulanabilmesi için öncelikle kanunda bu hususun aksinin öngörülüp öngörülmediğine bakılması gerekir⁶⁴. Bu konuda üzerinde durulması gereken ilk düzenleme TKHK m. 4/6’da yer almaktadır. Bu düzenlemeye göre tüketici lehine verilen şahsi teminatlar her ne ad altında olursa adi kefalet olarak kabul edilir. Söz konusu düzenleme tarafların kefaletin türünü müteselsil kefalet olarak belirlemelerine engel teşkil ettiği gibi kefaletin türünün belirlenmediği durumlarda borçlu açısından ticari bir iş bulursa bile teselsül karinesinin uygulanmasına da engel teşkil etmektedir. Bu sebeple aynı zamanda ticari iş niteliği taşıyan tüketici işlemlerinde⁶⁵ tüketici lehine verilen kefaletlerin teselsül karinesi gerekçe gösterilerek müteselsil kefalet olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Örneğin bir tüketicinin elektronik eşya mağazasından bir bilgisayar satın alması ve arkadaşının tüketiciye kefil olması durumunda kefalet sözleşmesinde kefaletin türü düzenlenmemiş olsa bile adi kefalet söz konusu olur. Bu durumda satım sözleşmesi elektronik eşya mağazasının işleteni açısından ticari iş niteliğinde olduğundan TTK m. 19/2 çerçevesinde tüketici açısından da ticari iş söz konusu olur. Ancak tüketici işleminin aynı zamanda ticari iş sayılması söz konusu işe öncelikle tüketicilerin korunmasına ilişkin hükümlerin uygulanmasına engel teşkil etmez. Dolayısıyla söz konusu örnekte TTK m. 7/1’deki teselsül karinesine ilişkin düzenlemenin değil TKHK m. 4/6’daki adi kefaletle ilişkin düzenlemenin uygulanması gerekir. Bu durumda asıl borçluya başvurulmadan, kefilin borcun ifası istenemez. Aynı durum sözleşmede açıkça müteselsil kefaletin kararlaştırıldığı

sürmektedir (Aker, Halit. “Avusturya İşletmeler Kanunu'nun Ticari İşletme ve Şahıs Şirketleri Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.25, S.3, 2009, s. 274).

⁶⁴ Buna karşılık 6762 sayılı Mülga Türk Ticaret Kanunu m. 7’de sadece karinenin aksinin sözleşmeyle öngörülmemesi hali düzenlenmiş, karinenin aksinin kanunla öngörülmemesinden söz edilmemiştir. TTK m. 7’nin madde gerekçesinde söz konusu değişikliğin doktrindeki eleştiriler çerçevesinde yapıldığı ifade edilmektedir. Ancak söz konusu düzenlemede ifade edilen “kanun” terimi açık değildir. Eğer söz konusu terimle özel kanunlar kastediliyorsa TTK m. 7’de özel kanunlarda yapılan düzenlemelerin ayrık tutulmasının bir anlamı yoktur (Aynı yönde bkz. Can/Kaşak, s. 274). Buna karşılık söz konusu terim hem genel hem de özel kanunları ifade ediyorsa bu durumda TTK m. 7’deki karinenin uygulanmasının önemli ölçüde sınırlandırılması hatta uygulanma ihtimalin tamamen ortadan kalkması durumu söz konusu olabilir. Zira özellikle kefaletle ilişkin olarak hem genel kanunlarda hem de özel kanunlarda pek çok düzenleme bulunmaktadır. Ayrıca bazı yazarlar TTK m. 7’deki “kanunla aksinin öngörülmesi” ifadesinden yola çıkarak kefillerin müteselsil sorumluluğuna ilişkin şekli şartları düzenleyen TBK m. 583/1 hükmünün TTK m. 7 açısından da uygulanması gerektiğini ileri sürmektedir (Reisoğlu, Seza. *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet*, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1992, s. 35; Bilgen, s. 325; Koç, Ömer Cemre. *Üçüncü Kişinin Fiilini Üstlenmede Üstlenenin Hukuki Konumu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 80; Kapancı, s. 166). Bu sebeple TTK m. 7’de yer alan “kanunla aksinin öngörülebileceğine” ilişkin düzenlemenin ortaya çıkardığı bu belirsizlik sebebiyle isabetli bir değişiklik olmadığı kanaatindeyiz.

⁶⁵ Tüketici işleminin aynı zamanda ticari iş niteliği de taşıyabileceği ve söz konusu işlemlere tüketicileri koruyan özel hükümlerin bulunmaması halinde ticari hükümlerin uygulanması gerektiği hususunda bkz. Çelik, Aytekin. “Ticari İşlerde Faiz Konusundaki Hükümlerin Tüketici İşlemlerinde Uygulanması”, *Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, S.2, Temmuz 2021, s. 261; Yağcı, Kürşat. “Anapara Faizi ve Temerrüt Faizine Üst Sınır Getiren TBK. m. 88 ve TBK. m. 120 Hükümlerinin Ticari Faizler Bakımından Uygulanabilirliği”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LXXI, S. 2, s. 429 dn 26; Ayhan/Çağlar/Özdamar, Ticari İşletme, s. 41.

durumlarda da söz konusu olur. Bu durumda da kefil, sözleşmedeki müteselsil kefaletle ilişkin açık düzenlemeye rağmen adi kefil olarak kabul edilir.

Bu konuda üzerinde durulması gereken diğer bir düzenleme ise Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu (BKKKK) m. 24/5'te yer almaktadır. Söz konusu düzenlemeye göre kredi kartlarına ilişkin kefalet sözleşmeleri adi kefalet olarak kabul edilmiştir. Banka kartları ve kredi kartlarına ilişkin bankalarla yapılan sözleşmeler borçlu açısından ticari iş niteliği taşımaları bile bankalar açısından ticari iş niteliği taşıdığından TTK m. 19/2 çerçevesinde diğer taraf (borçlu) açısından da ticari iş niteliğindedir. Ancak kanun koyucu söz konusu durumda teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanmasına izin vermemiştir. TKHK m. 4/6'daki düzenlemede olduğu gibi söz konusu düzenleme hem taraflarca kefaletin türünün kararlaştırılmadığı durumlarda hem de kefaletin türünün müteselsil kefalet olarak kararlaştırıldığı durumlarda uygulanır. Her iki durumda da kefalet, adi kefalet olarak kabul edilir. Ancak BKKKK m. 24/5'te yer alan söz konusu düzenleme tacirlere verilen kurumsal kredi kartları hakkında uygulanmaz (BKKKK m. 43/1). Dolayısıyla tacirlere verilen kurumsal kredi kartlarına ilişkin kefalet sözleşmelerinde aksi sözleşmede kararlaştırılmadığı sürece teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkündür.

TKHK m. 4/6 ve BKKKK m. 24/5'teki düzenlemelerde olduğu gibi kanunda aksinin öngörüldüğü diğer durumlarda da borçlu açısından ticari bir iş söz konusu olsa bile teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkün değildir.

Kanunda teselsül karinesinin uygulanmasını engelleyen bir düzenlemenin bulunmaması durumunda sözleşmede müteselsil sorumluluğun aksinin kararlaştırıp kararlaştırılmadığına bakılması gerekir. Zira daha önce de belirtildiği gibi teselsül karinesine ilişkin TTK m. 7'deki düzenleme tamamlayıcı ticari hüküm niteliğindedir. Dolayısıyla tarafların kefalet sözleşmesinde kefaletin türünü adi kefalet olarak belirleyebilmeleri mümkündür⁶⁶. Ancak bu konuda borçlu ile kefil arasında veya kefillerin kendi aralarında yaptıkları sözleşmeler sadece iç ilişkide sonuç doğuracağından alacaklılara karşı ileri sürülemez. Bu sebeple teselsül karinesinin aksinin mutlaka kefil ve alacaklı arasında kararlaştırılması gerekir⁶⁷.

3- Karinenin Kapsamı

Birlikte borç altına girilmesinden farklı olarak kefiller açısından teselsül karinesinin uygulanabilmesi için birden fazla borçlunun veya kefilin bulunması gerekmez. Ticari bir iş dolayısıyla borç altına giren tek bir kişiye kefil olunması durumunda da kanun veya sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa müteselsil kefalet söz konusu olur. Bunun dışında borçlu açısından ticari iş niteliğindeki bir borca birden fazla kişi tarafından kefil olunması durumunda da kefiller arasında aksi kanun veya sözleşmeden öngörülmediği sürece müteselsil kefalet söz konusu olur.

⁶⁶ Ancak kanun koyucu bazı durumlarda kefaletin türünü emredici bir şekilde müteselsil kefalet olarak kabul etmiştir. Örneğin TKHK m. 4/6'da tüketicinin alacaklarına ilişkin karşı tarafça verilen şahsi teminatların her ne ad altında olursa olsun müteselsil kefalet olarak kabul edileceği düzenlenmiştir. Bu durumda kefalet sözleşmesinde kefaletin türü adi kefalet olarak belirlense bile müteselsil kefaletle ilişkin hükümler uygulanır.

⁶⁷ Akıntürk, s. 107; Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan), s. 24, 25; Ağca Toplandı, s. 388.

a- Borçlu ile Kefil Arasında Teselsül Karinesinin Uygulanması

Ticari bir borca kefalet halinde teselsül karinesinin uygulanabileceği ilk durum borçlu ve kefil arasında karşımıza çıkar. Borçlu açısından ticari bir işin söz konusu olduğu durumlarda aksi kanun veya sözleşmeyle kararlaştırılmadığı sürece kefalet, müteselsil kefalet olarak kabul edilir.

Birlikte borçlulukta söz konusu olan “aynı anda ve aynı işlemle” borç altına girilmesinin gerekli olup olmadığına ilişkin tartışma⁶⁸ bir borca kefil olunması durumunda borçlu ve kefil açısından da karşımıza çıkmaktadır. Teselsül karinesinin borçlu ile kefil arasında uygulanabilmesi için kefaletin asıl borçla aynı anda gerçekleşmesinin gerekip gerekmediği hususu doktrinde tartışmalıdır.

Bu konuda doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre teselsül karinesinin borçlu ile kefil arasında uygulanabilmesi için kefaletin asıl borçla aynı anda gerçekleşmesi gerekir⁶⁹. Buna karşılık aksi yöndeki diğer görüşe göre kefalet asıl borçla aynı anda gerçekleşmese bile teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkündür⁷⁰.

Kanaatimizce teselsül karinesinin borçlu ile kefil arasında uygulanabilmesi için kefilin borçlu ile aynı anda ve aynı işlemle sorumluluk altına girmesi gerekli değildir. TTK m. 7’de teselsül karinesinin uygulanabilmesi için kefaletin asıl borçla aynı anda ve aynı işlemle doğması gerektiği hususunda bir düzenlemeye yer verilmemiştir⁷¹.

Ayrıca birlikte borç altına girilen durumlarda işin borçlu ve alacaklı açısından ticari iş niteliği taşımayıp borca sonradan katılan kişi açısından ticari iş niteliği taşıması durumuna ilişkin olarak ortaya çıkabilecek sorunların kefiller açısından ortaya çıkabilmesi mümkün değildir⁷². Söz konusu sorunlar sadece sonradan borca katılma durumunda karşımıza çıkabilir. Zira teselsül karinesinin uygulanabilmesi için borçlulardan birisi açısından işin ticari iş niteliğinde olması gerekir. Bu açıdan kefil veya kefiller açısından ticari bir işin bulunup bulunmaması önem taşımaz. Dolayısıyla borçlularla alacaklı arasında ticari bir işin bulunmadığı durumlarda işin kefil açısından ticari iş niteliği taşıması teselsül karinesini uygulanmasını gerektirmez. Bu sebeple asıl borç ilişkisine sonradan kefil olan kişinin borçlu ve diğer kefillerin sorumluluk durumlarını etkileyebilmesi mümkün değildir. Bu sebeple asıl borç ilişkisinden farklı bir zamanda yapılan kefalet sözleşmelerinden dolayı da teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkündür.

b- Kefillerin Kendi Aralarında Teselsül Karinesinin Uygulanması

Bir borç için birden fazla kişinin kefil olması mümkündür. Bu durumda borçlu ile kefil arasındaki ilişkinin dışında kefillerin kendi aralarındaki ilişkinin de değerlendirilmesi gerekir. Bir

⁶⁸ Bu hususta bkz. I.A.2.b.

⁶⁹ Tekinay, s. 515 vd; Kapancı, s. 141.

⁷⁰ Altop, s. 57; Midyat, s.687 dn 21; Can/Kaşak, s. 269.

⁷¹ Aynı yönde bkz. Midyat, s. 687 dn. 21.

⁷² Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. I.A.2.b.

borç için birden fazla kişinin kefil olması durumunda “kısmi kefalet”, “bağımsız kefalet” veya “birlikte kefalet” söz konusu olur⁷³.

Kısmi kefalette kefillerden her biri borcun yalnızca bir kısmından sorumlu olmayı üstlenir. Söz konusu durum Türk Borçlar Kanunu’nda düzenlenmemiştir. Buna karşılık bağımsız kefalette kefillerden her biri alacaklıya karşı borcun tamamından sorumlu olur. Birlikte kefalet ise TBK m. 587’de düzenlenmiştir. Birlikte kefalet, adi birlikte kefalet ve müteselsil birlikte kefalet şeklinde ikiye ayrılır. Adi birlikte kefalette kefillerden her biri kendi payı için adi kefil gibi diğerlerinin payı için ise kefile kefil gibi sorumlu olur. Müteselsil birlikte kefalette ise kefiller borcun tamamından dolayı alacaklıya karşı müteselsil olarak sorumluluk altına girer⁷⁴. Adi işlerde müteselsil birlikte kefalette de teselsüle ilişkin iradenin sözleşmeden anlaşılması gerekir⁷⁵. Aksi halde adi birlikte kefalet hükümlerinin uygulanması gerekir⁷⁶.

Birlikte borçlulukta olduğu gibi birlikte kefalette de kural kısmi (adi) sorumluluktur. Bu sebeple birlikte kefalette aksi kanun veya sözleşmeyle öngörülmediği sürece adi birlikte kefalet hükümleri uygulanır. Müteselsil birlikte kefaletle ilişkin hükümlerin uygulama alanı bulabilmesi için kanun veya sözleşmeyle bu hususun kararlaştırılmış olması gerekir.

Ticari işlerde birlikte borçluluk ve ticari bir borca kefalet halinde olduğu gibi ticari bir borca birlikte kefalet halinde de kanun veya sözleşmede aksi öngörülmediği sürece teselsül karinesi uygulanır. TTK m. 7/2’ye göre borçlu açısından ticari iş niteliği taşıyan bir borca birden fazla kişinin kefil olması durumunda hem borçlu ile kefiller arasında hem de kefillerin kendi aralarında müteselsil kefaletle ilişkin hükümler uygulanır. Ancak söz konusu düzenlemenin uygulama alanı bulabilmesi için kanunda veya sözleşmede aksinin öngörülmemiş olması gerekir. Bir başka ifadeyle söz konusu durumda borçlu ile kefil arasında olduğu gibi kefillerin kendi aralarında da teselsül aksi ispat edilebilir bir karine şeklinde düzenlenmiştir.

TTK m. 7/2’deki teselsül karinesinin kefiller arasında uygulanması TBK m. 587/2’de düzenlenen müteselsil birlikte kefaletten farklıdır. Zira TK m. 7/2’deki düzenleme hem kefillerin borçlu ile arasındaki ilişkiyi hem de kendi aralarındaki ilişkiyi düzenlemektedir. Buna karşılık TBK m. 587/2’de sadece kefillerin kendi aralarındaki ilişki düzenlenmiştir. Dolayısıyla TBK m. 587/2 çerçevesinde kefillerin kendi aralarında teselsül söz konusu olsa bile borçlu ile aralarında adi kefaletle ilişkin hükümler uygulama alanı bulabilir⁷⁷. Kefillerin borçluya birlikte müteselsil olarak sorumlu tutulabilmeleri için kanun veya sözleşmede bu hususun öngörülmüş olması

⁷³ Eren, Özel, s. 791 vd.; Özen, Kefalet, s. 330 vd.; Aral/Ayrancı, s. 584 vd.

⁷⁴ Eren, Özel, s. 793; Aydoğdu/Kahveci, s. 835.

⁷⁵ Müteselsil kefalette olduğu gibi müteselsil birlikte kefalette de teselsüle ilişkin iradenin kefillerin kendi el yazılarıyla yazılması gerekir (Reisoğlu, Kefalet, s. 184; Kapancı, s. 147, 148; Özen, Kefalet, s. 343). Kefillerin sadece kendi aralarında müteselsil sorumluluğu kabul ettikleri durumlarda müteselsil sorumlu olma iradesinin kefilin el yazısıyla yazılmasının gerekli olmadığı hususunda bkz. Gümüş, Mustafa Alper. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, C. II, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, s. 405. Ayrıca hem adi birlikte kefalet hem de müteselsil birlikte kefalette kefalet sözleşmesinin geçerliliğine ilişkin diğer şartların da bulunması gerekir.

⁷⁶ Eren, Özel, s. 790; Özen, Kefalet, s. 339.

⁷⁷ Bu durumda kefiller alacaklıya karşı borçluya birlikte adi olarak, kendi aralarında ise müteselsil olarak sorumlu olurlar. Bir başka ifadeyle söz konusu durumda kefiller alacaklıya karşı müteselsil olarak sorumlu olmalarına rağmen borçluya başvurup kefile başvurma şartları doğmadan kefillere başvurulamaz.

gerekir⁷⁸. Bu sebeple TBK m. 587/2’de düzenlenen müteselsil birlikte kefalet konusunda ayrıca borçlu ile kefil arasındaki ilişkide kefaletin adi mi yoksa müteselsil mi olduğu hususunun da çözüme kavuşturulması gerekir⁷⁹. Buna karşılık TTK m. 7 çerçevesinde aksi kanunda veya sözleşmede öngörülmediği sürece hem borçlu ile kefil hem de kefillerin kendi aralarında müteselsil sorumluluk (müteselsil kefalet ve müteselsil birlikte kefalet) kabul edilmiştir.

Bunun dışında bir borç için birden fazla kişinin kefil olduğu durumlarda teselsül karinesinin uygulanabilmesi için kefillerin aynı anda ve aynı işlemle sorumluluk altına girmelerinin gerekli olup olmadığı hususu üzerinde de durulması gerekir.

TBK m. 587’de birden fazla kişinin aynı borca birlikte kefil olmaları durumuyla birbirlerinden bağımsız olarak kefil olmaları farklı hukuki sonuçlara bağlanmıştır. Söz konusu düzenlemeye göre aynı borca birlikte kefil olunması durumunda kefillerden her biri kendi payı için adi kefil gibi, diğerlerinin payı için ise kefile kefil gibi sorumlu olur (TBK m.587/1). Söz konusu kişilerin birbirlerinden bağımsız bir şekilde kefil olmaları durumunda kefillerin her biri borcundan tamamından dolayı alacaklıya karşı sorumludur (TBK m. 587/4). Dolayısıyla söz konusu düzenlemeye göre kefillerin birbirlerinden bağımsız bir şekilde kefil olmaları durumunda alacaklıya karşı her biri müteselsil olarak sorumlu olur. Ancak TBK m. 587/4’te kefillerin sadece kendi aralarındaki ilişki düzenlendiğinden borçlu ile kefiller arasındaki ilişkide kefaletin adi mi yoksa müteselsil mi olduğu hususunun ayrıca değerlendirilmesi gerekir.

TTK m. 7/2’de TBK m. 587/4’ten farklı olarak kefillerin birlikte kefil olmaları ile birbirlerinden bağımsız bir şekilde kefil olmaları konusunda bir ayırım yapılmamıştır. Aynı şekilde söz konusu düzenlemede birlikte borçluluktan farklı olarak birlikte kefaletten de söz edilmemiştir. Bu sebeple söz konusu düzenlemenin hem birlikte kefalet halinde hem de kefillerin birbirlerinden bağımsız bir şekilde kefil olmaları halinde⁸⁰ uygulanabilmesi mümkündür⁸¹. Dolayısıyla borçlu veya borçlulardan en az birisi açısından ticari iş niteliğindeki bir borca birden fazla kişi tarafından

⁷⁸ Doktrinde kefillerin hem borçluyla birlikte hem de kendi aralarında müteselsil olarak sorumlu olmaları “gerçek anlamda (tam anlamıyla) müteselsil birlikte kefalet”, sadece kendi aralarında müteselsil sorumlu olmaları ise “gerçek olmayan (eksik anlamda) müteselsil birlikte kefalet” şeklinde adlandırılmaktadır (Yavuz, s. 34; Reisoğlu, Kefalet, s. 175 vd.; Develioğlu, s. 43; Kapancı, s. 147 dn. 81).

⁷⁹ Birlikte kefalette “müteselsil kefil” ifadesinin aksi sözleşmeden anlaşılmadığı sürece müteselsil birlikte kefalet anlamına geleceği konusunda bkz. Tandoğan, Haluk. *Üçüncü Kişinin Fülünü Üstlenmede Üstlenenin Hukuki Konumu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 774; Reisoğlu, Kefalet, s. 185; Ayan, Kefalet, s. 385, 386; Gümüş, Borçlar, s. 404; Ayan, Serkan. “Kefalet Sözleşmesi m. 583-588”, *İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu, C. 2, Özel Borç İlişkileri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2018, s. 2602; Özen, Kefalet, s. 343, 344.

⁸⁰ Yaşar’a göre bağımsız birlikte kefalette kefillerin birbirlerinden habersiz olmalarından dolayı birlikte hareket etme kıstası gerçekleşmeyeceğinden bu durumda teselsül karinesinin uygulanması mümkün değildir. Yazara göre söz konusu durumda da kefiller TBK m. 587/4 çerçevesinde borcun tamamından dolayı sorumlu olacaklarından alacaklılar açısından olumsuz bir sonuç ortaya çıkmayacaktır (Yaşar, s. 466).

⁸¹ *Kapancı* da TBK m. 583/1’in ticari işlerde uygulanmayacağını kabul edilmesi halinde birbirinden bağımsız bir şekilde kefil olan kişilerin TTK m. 7/2 çerçevesinde müteselsil kefil sayılacakları görüşündedir (Kapancı, s. 140 dn 42). Ancak *Kapancı*, aynı eserin 141. sayfasındaki açıklamalarında doktrine de atıfta bulunarak TTK m. 7/2’nin uygulama alanı bulabilmesi için kefaletin asıl borçla birlikte (aynı işlemle) verilmesi gerektiğini ileri sürmektedir (Kapancı, s. 141). Buna karşılık *Reisoğlu*, birlikte kefaletten söz edilebilmesi için kefiller arasında bir anlaşmanın bulunmasının zorunlu olmadığını, sonradan kefil olan kişinin kefillerden en az birinin varlığından haberdar olmasının bu açıdan yeterli olduğunu aksi halde bağımsız kefaletin söz konusu olacağını ileri sürmektedir (Reisoğlu, Kefalet, s. 177). Birlikte kefalette kefaletin aynı zamanda gerçekleşmesinin gerekli olmadığı hususunda ayrıca bkz. Reisoğlu, Kefalet, s. 175, 177.

kefil olunması halinde söz konusu kişiler ister birlikte isterse birbirlerinden bağımsız bir şekilde hareket etsinler alacaklıya karşı hem borçluyla birlikte hem de kendi aralarında müteselsil olarak sorumlu olurlar. Bir başka ifadeyle söz konusu durumda kanun veya sözleşmede aksi öngörülmemişse hem müteselsil kefalet hem de müteselsil birlikte kefalet söz konusu olur.

Ayrıca birden fazla kefilin birbirlerinden bağımsız bir şekilde kefil olmaları durumu TTK m. 7/2'nin kapsamı içerisinde değerlendirilmese bile bu durumda uygulanması gereken TBK m. 587/4'e göre zaten kefiller kendi aralarında müteselsil olarak sorumlu olacaktır. Kefillerin kendi aralarındaki ilişki açısından TTK m. 7/2 ve TBK m. 587/4'te yer alan düzenleme birbirleriyle örtüşmektedir. Her iki düzenleme arasındaki farklılık TBK m. 587/4'te borçlu ile kefiller arasındaki ilişkinin düzenlenmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Söz konusu durum borçlular açısından ticari bir işin bulunmadığı durumlarda kefillerin borçluyla birlikte müteselsil olarak sorumlu olup olmayacakları hususunda farklı sonuçların ortaya çıkmasına sebep olabilir. Zira bu durumda ticari bir iş söz konusu olmasa bile kefiller kendi aralarında müteselsil bir şekilde sorumlu olmalarına rağmen söz konusu kişilerin alacaklıya karşı borçluyla birlikte müteselsil sorumlu tutulabilmeleri için kanun veya sözleşmeyle bu hususun öngörülmüş olması gerekir. Aksi halde söz konusu kişiler alacaklıya karşı kendi aralarında müteselsil olarak sorumlu olmalarına rağmen borçluyla birlikte adi kefil olarak sorumlu olur. Buna karşılık borçlu açısından ticari bir işin bulunduğu durumlarda kefiller ister birlikte isterse birbirlerinden bağımsız bir şekilde kefil olsunlar TTK m. 7/2 çerçevesinde aksi kanun veya sözleşmede öngörülmediği sürece borçluyla birlikte müteselsil bir şekilde sorumlu olacaklarından alacaklılar açısından olumsuz bir sonuç ortaya çıkmaz. Dolayısıyla söz konusu ihtimalde de kefillerin kendi aralarındaki ilişkiye TTK m. 7/2'nin uygulanıp uygulanmaması alacaklıların konumunda bir değişiklik meydana getirmemektedir⁸².

TBK m. 587/1 ve TBK m. 587/4'teki düzenlemeler sebebiyle TTK m. 7/2'de düzenlenen teselsül karinesi açısından kefillerin birlikte mi yoksa birbirlerinden bağımsız bir şekilde mi kefil oldukları önem taşımamaktadır. Her iki durumda da aksi kanun veya sözleşmeyle öngörülmediği takdirde borçlu ile kefiller arasında müteselsil kefalet, kefillerin kendi aralarında ise müteselsil birlikte kefaletle ilişkin hükümler uygulanır.

Bu konuda üzerinde durulması gereken diğer bir husus ise TBK m. 587/2'de yer alan birlikte müteselsil kefaletle ilişkin hükümlerin ticari işlerde uygulanıp uygulanmayacağıdır. Kanaatimizce TTK m. 7 çerçevesinde kefillerin kendi aralarında alacaklıya karşı müteselsil sorumlu olmaları halinde TBK m. 587/2'de düzenlenen birlikte müteselsil kefaletle ilişkin hükümlerin uygulanması gerekir.

TBK m. 587/2'ye göre müteselsil birlikte kefalet durumunda kefillerden her biri kendisiyle birlikte daha önce veya aynı zamanda müteselsil yükümlü bulunan ve Türkiye'de takip edilebilen bütün kefillere karşı takibe girilmiş olmadıkça kendi payından fazlasını ödemekten kaçınabilir. Aynı şekilde kefillerden her biri kefillerin kendi paylarını ödemeleri veya aynı güvence sağlamış olmaları halinde de ödeme yapmaktan kaçınabilir. Kanaatimizce TTK m. 7'nin uygulandığı durumlarda kefiller söz konusu hususları ileri sürerek ödeme yapmaktan kaçınabilir. Zira TTK m.

⁸² Aynı yönde bkz. Yaşar, s. 466.

7, birlikte kefalet halinde kefaletin adi mi yoksa müteselsil mi olduğu hususunu düzenlemektedir. TTK m. 7, TBK m. 587/2’de düzenlenen ödemedeki kaçınma durumlarına ilişkin bir düzenleme içermemektedir. Dolayısıyla bu hususta TBK m. 587/2’deki düzenlemenin uygulanmasının önünde bir engel bulunmamaktadır.

Şüphesiz TTK m. 7’de yer verilen teselsül karinesinin kefillerin kendi aralarında uygulama alanı bulabilmesi kanun veya sözleşmeyle aksinin öngörülmemiş olmasına bağlıdır. Bu sebeple alacaklı ile kefiller arasında müteselsil sorumluluğun söz konusu olmayacağı hususu kararlaştırılabilir. Bu konuda TKHK m. 4/6 ve BKKKK m. 24/5’teki düzenlemelerin birlikte müteselsil kefaletle engel teşkil edip etmeyeceği hususu üzerinde de durulması gerekir. Zira bu düzenlemelerin uygulama alanı bulduğu durumlarda kefalet, adi kefalet olarak kabul edilir. Ancak TKHK m. 4/6 ve BKKKK m. 24/5’te birden fazla kişinin kefil olması durumuna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Dolayısıyla ticari iş niteliğindeki tüketici işlemlerinde ve BKKKK m. 24/5 kapsamında yapılan kefalet sözleşmelerinde aksi sözleşmede belirtilmediği sürece kefillerin kendi aralarında müteselsil birlikte kefaletle ilişkin hükümlerin uygulanması gerekir. Zira TKHK m. 4/6 ve BKKKK m. 24/5’te birden fazla kişinin kefil olması halinde kefillerin kendi aralarındaki ilişki konusunda özel bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

4- Teselsül Karinesinin TBK m. 583/1’deki Teselsül İradesinin Kefilin Kendi El Yazısıyla Yazılmasına İlişkin Düzenleme Çerçevesinde Kefiller Açısından Uygulanabilirliği

Adi işlerde müteselsil kefaletin söz konusu olabilmesi için bu hususun kanunda düzenlenmesi veya tarafların kefaletin müteselsil olacağı hususunda anlaşmaları gerekir. Aksi halde müteselsil kefaletten değil adi kefaletten söz edilir. Tarafların kefaletin müteselsil olacağı konusunda anlaşmaları halinde kefalet sözleşmesinde kefilin müteselsil kefil sıfatıyla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girmeyi kabul etmesi gerekir (TBK m. 586/1). Kefalet sözleşmesinde müteselsil kefaletle ilişkin irade “müteselsil kefil” şeklinde veya bu anlama gelen bir başka şekilde ifade edilebilir. Kanun koyucu müteselsil kefaletin söz konusu olduğu durumlarda bu hususun sözleşmede özel olarak kararlaştırılmasının dışında ayrıca bu konudaki iradenin kefilin kendi el yazısıyla yazılması şartını da aramıştır (TBK m. 583/1). Bu sebeple kefalet sözleşmesinde kefilin müteselsil kefil olduğuna ilişkin bir irade yer almış olsa bile bu husus kefilin kendi el yazısıyla yazılmamışsa müteselsil kefaletten söz edilemez⁸³. Ancak söz konusu hususun kefilin kendi el yazısıyla yazılmaması TBK m. 583/1’e göre kefilin kendi el yazısıyla yazılması gereken diğer hususlardan (kefil olunan azami miktar ve kefalet tarihi) farklı olarak kefalet sözleşmesini geçersiz hale getirmez. Müteselsil kefil olunmasına ilişkin iradenin kefilin kendi el yazısıyla yazılıp yazılmaması sadece kefaletin türü açısından önem taşır⁸⁴. Müteselsil kefaletle ilişkin irade kefilin kendi el yazısıyla yazılmamışsa kefalet sözleşmesi geçerli olmakla beraber kefilin müteselsil sorumluluğundan söz edilemez.

⁸³ Müteselsil borçluluktan farklı olarak müteselsil kefil olma iradesinin örtülü bir şekilde ortaya konulamayacağı, bu iradenin mutlaka açık bir şekilde ortaya konulması gerektiği hususunda bkz. Eren, Özel, s. 790, 791. Aksi yönde bkz. Özen, Kefalet, s. 315; Ayan, Kefalet, s. 325.

⁸⁴ TBK m. 583/1’deki söz konusu düzenlemenin adi kefaletin alacaklı tarafından sonradan müteselsil ibaresi konularak müteselsil kefaletle çevrilmesini engellemek amacıyla yapıldığı hususunda bkz. Altop, s. 61.

Borçlu açısından ticari iş niteliği taşıyan bir borca kefil olunması halinde de kefalet sözleşmesinin geçerli olup olmadığı hususunda TBK m. 581 vd'daki düzenlemelerin dikkate alınması gerekir. Zira bu hususta ticari hükümler içerisinde bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu sebeple söz konusu durumda da kefalet sözleşmesinin geçerli olabilmesi için yazılı olarak kefil olunan azami miktar ile kefalet tarihinin kefilin kendi el yazısıyla yazılması gerekmektedir. Ancak TTK m. 7/2'de TBK m. 583/1'deki düzenlemeden farklı olarak kefaletin müteselsil olduğu konusunda bir iradenin ortaya konulması şartı aranmamış, kanun veya sözleşmeyle aksi öngörülmemişse kefaletin müteselsil olduğu kabul edilmiştir. Söz konusu karinenin uygulanabilmesi için gerçekleşmesi gereken tek şart borçlu açısından ticari bir işin bulunmasıdır (TTK m. 7/1). Ayrıca kefalet sözleşmesinde kefaletin müteselsil olacağına ilişkin bir iradenin bulunması gerekmez. Aksine tarafların kefaletin müteselsil olmayacağı konusunda bir iradeleri varsa bu hususun sözleşmede yer alması gerekir.

Dolayısıyla adi işler ve ticari işler açısından kefalet sözleşmesinin geçerliliği konusunda bir farklılık yaratılmamış olmasına rağmen müteselsil kefaletin ortaya çıkışı konusunda farklı düzenlemelere yer verilmiştir. Söz konusu durum müteselsil kefil olma iradesinin kefilin kendi el yazısıyla yazılmadığı durumlarda kefilin TTK m. 7/2'deki karine çerçevesinde müteselsil kefil olarak kabul edilip edilmeyeceği hususunda farklı görüşlerin ileri sürülmesine sebep olmuştur. Bu sebeple teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanıp uygulanamayacağı hususundaki değerlendirmelere geçmeden önce doktrinde bu konuda ileri sürülen görüşlerin üzerinde durulması faydalı olacaktır.

a- TBK m. 583/1'deki düzenleme sebebiyle TTK m.7'deki teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanamayacağını ileri süren görüş

Doktrinde bazı yazarlar tarafından TBK m. 583/1'deki düzenlemenin emredici nitelikte olması, TTK m. 7'nin özel hüküm olmasına rağmen müteselsil kefaletin şeklini düzenlememesi ve TTK m. 7'nin uygulanabilmesi için kanunda aksinin öngörülmemesi gerektiği buna karşılık TBK m. 583/1'de aksi yönde bir düzenleme yapıldığı gerekçeleriyle TTK m. 7'nin kefiller açısından uygulanamayacağı ileri sürülmektedir.

aa- TBK m. 583/1'deki düzenlemenin emredici nitelikte olmasından dolayı teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanamayacağına ilişkin görüş

Bu görüşte olan yazarlara göre TBK m. 583/1'deki düzenlemenin emredici nitelikte ve kamu düzenine ilişkin olmasından dolayı TTK m. 7'de düzenlenen teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanması mümkün değildir⁸⁵. Bu görüşü savunan *Kapanıcı* ve *Acar*'a göre TTK m.7'deki teselsül karinesine ilişkin düzenleme ispat hukukuna ilişkin olmasından dolayı şekle ilişkin bir düzenleme olan TBK m. 583/1'deki düzenlemeyi bertaraf edemez⁸⁶. Ayrıca *Kapanıcı*'ya

⁸⁵ Gümüüş, Borçlar, s. 388 dn 2030; Kapanıcı, s. 164; Acar, Özlem. *Türk Borçlar Hukukunda Müteselsil Kefalet Sözleşmesi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 172; Özen, Kefalet, s. 316. *Kapanıcı*'ya göre kanun koyucu müteselsil kefalet konusunda gerçek kişi-tüzel kişi ayrımı yapmaksızın kefalet veren kişilerin tamamı açısından bir şekil koruması getirmiş, bu hususta tüzel kişiler konusunda dahi bir istisnaya yer vermemiştir (Kapanıcı, s. 165, 166). Aynı şekilde *Özen* de TBK m. 583/1'deki müteselsil kefil olma iradesine ilişkin şeklin gerçek kişi-tüzel kişi ve adi iş-ticari iş ayrımı yapmaksızın uygulanacağını ileri sürmektedir (Özen, Kefalet, s. 316).

⁸⁶ Acar, s. 172; Kapanıcı, s. 164.

göre her iki düzenleme arasında bir genel hüküm özel hüküm ilişkisi kurulabilmesi de mümkün değildir⁸⁷. Yazara göre Alman Ticaret Kanunu (ATK) m. 350’de TTK m. 7’den farklı olarak kefaletin şekline ilişkin açık ve bilinçli bir istisnaya yer verilmiş olmasına rağmen TTK m. 7’de bilinçli bir istisna getirilmemiş⁸⁸, getirildiyse bile bu husus açık bir şekilde ortaya konulmamıştır⁸⁹. Aynı şekilde Özen ve Acar da TBK m. 583/1’deki düzenlemede ticari işlere kefaletin bu kuralın istisnası olduğuna ilişkin bir hükme yer verilmediğini ileri sürmektedir⁹⁰.

bb- TTK m. 7/2’deki düzenlemenin özel hüküm niteliğinde olmasına rağmen müteselsil kefaletin şeklini düzenlemediği, bu sebeple müteselsil kefaletin şekli konusunda TBK m. 583/1’deki düzenlemenin uygulanması gerektiğine ilişkin görüş

Teselsül karinesinin ticari bir borca kefalet halinde uygulanamayacağı görüşünü savunan bazı yazarlar ise TTK m. 7’deki düzenlemenin özel hüküm niteliğinde olmasına rağmen şekle ilişkin olmadığını bu sebeple müteselsil kefaletin şekli konusunda TBK m. 583/1’deki düzenlemenin uygulanması gerektiğini ileri sürmektedir.

Bu görüşte olan Yıldırım’a göre TBK m. 583/1’de dar anlamda nitelikli adi yazılı şekil öngörüldüğünden ticari işlerde de bu şeklin uygulanması söz konusu düzenlemenin konuluş amacı ve kanun koyucunun muradına daha uygun olacaktır. Yazara göre aksi bir düşünce 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 818 sayılı Borçlar Kanunu’na nazaran kefil daha fazla koruyucu tavrıyla çelişecek ve TBK m. 583/1’deki düzenlemenin uygulanabilirliğini ortadan kaldıracaktır⁹¹. Hatta Yıldırım’a göre kanun koyucunun TBK m. 583/1’de müteselsil kefalet iradesinin kefilin kendi el yazısıyla yazılması şartını getirmesinin sebebi, kefillerin teselsül karinesi sebebiyle karşı karşıya kaldıkları olumsuz sonuçların ortadan kaldırılmak istenmesidir⁹². Bu konuda Koç da TTK m. 7’de kefaletin şekli konusunda açık bir düzenlemeye yer verilmediğini ileri sürmektedir⁹³.

cc- Teselsül karinesinin uygulanabilmesi için kanunda aksine hüküm bulunmaması gerektiği buna karşılık TBK m. 583/1’de aksi yönde düzenleme yapıldığına ilişkin görüş

Ticari bir borca kefalet halinde teselsül karinesinin uygulanabilmesi için kanunda bu hususun aksinin öngörülmemiş olması gerekir (TTK m. 7/1,2). Teselsül karinesinin ticari bir borca kefalet halinde uygulanamayacağı görüşünü savunan Reisoğlu ve Bilgen, TTK m. 7’deki düzenlemenin TBK m. 583/1’e göre özel hüküm niteliğinde olduğunu kabul etmekle birlikte söz konusu düzenlemenin uygulanabilmesi için kanunda aksine bir düzenlemenin bulunmaması

⁸⁷ Kapancı, s. 164.

⁸⁸ Yazara göre yazara göre her iki düzenlemenin gerekçesinde de ticari işlerde TBK m. 583/1’in uygulanmayacağı konusunda bir açıklamaya yer verilmemiştir (Kapancı, s. 158).

⁸⁹ Kapancı, s. 167. Alman hukukundaki söz konusu düzenlemelerle Türk hukukundaki düzenlemelerin örtüşmediği hususunda bkz. Midyat, s. 693 dn 42.

⁹⁰ Özen, Kefalet, s. 316; Acar, s. 171. Bilgen ise TTK m. 7’de TBK m. 583/1’deki müteselsil kefaletin şekline ilişkin düzenlemeye bir istisna teşkil edildiği konusunda bir hükme yer verilmediğini ileri sürmektedir (Bilgen, s. 324).

⁹¹ Yıldırım, Efe Can. *Birlikte Kefalet*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 92, 93.

⁹² Yıldırım, s. 93.

⁹³ Koç, s. 79.

gerektiğini, TBK m. 583/1’de aksine hüküm bulunması sebebiyle TTK m. 7’deki düzenlemenin kefiller açısından uygulanamayacağını ileri sürmektedir⁹⁴.

b- TBK m. 583/1’deki düzenlemeye rağmen TTK m. 7’deki teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanabileceğini ileri süren görüş

Bu konuda ileri sürülen diğer bir görüşe göre TBK m. 583/1’deki düzenlemeye rağmen ticari bir borca kefalet halinde TTK m. 7’deki teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkündür⁹⁵. Bu görüşü savunan yazarlardan *Altop*’a göre teselsül iradesinin kefilin kendi el yazısıyla yazılmasına ilişkin TBK m. 583/1’deki düzenleme ancak müteselsil kefaletin taraflarca kararlaştırıldığı durumlarda uygulanabilir. Yazara göre müteselsil kefaletin bir karine olarak düzenlendiği durumlarda TBK m. 583/1’deki şartın aranması mümkün değildir⁹⁶. Ancak *Altop*, kefilin teselsül iradesinin kendi el yazısıyla yazılmasına ilişkin TBK m. 583/1’deki düzenlemenin ticari borçlara kefalet halinde aranmayacağı hususunda TTK m. 7’de özel bir hükme yer verilmesinin faydalı olacağını ileri sürmektedir⁹⁷.

Aynı şekilde *Midyat* da teselsül karinesinin TBK m. 583/1’deki düzenlemeye rağmen kefiller açısından uygulanabileceği görüşündedir. Ancak *Midyat*, Türk hukukunda da Alman hukukunda olduğu gibi teselsül karinesinin sadece tacirler açısından uygulanmasına ilişkin yasal bir düzenlemenin yapılması gerektiğini ileri sürmektedir. Ayrıca yazara göre TTK m. 7’de

⁹⁴ Reisoğlu, Kefalet, s. 35; Bilgen, s. 324. Aynı yönde bkz. Koç, s. 80. *Kapancı* da TTK m. 7’deki düzenlemenin özel hüküm olarak kabul edilmesi halinde bile kanunda aksine hüküm bulunması sebebiyle bu düzenlemenin uygulanamayacağını ileri sürmektedir (*Kapancı*, s. 166). Aksi yönde bkz. Can/Kaşak, s. 274. *Can/Kaşak*, söz konusu ifadeyle TTK’ya nazaran özel kanunların kastedildiğini, burada kastedilen kanunun TBK olmadığını ileri sürmektedir (*Can/Kaşak*, s. 274).

⁹⁵ *Altop*, s. 62; *Midyat*, s. 681; Ayhan/Çağlar/Özdamar, Ticari İşletme, s. 32; Bozer/Göle, s. 369; *Can/Kaşak*, s. 274; *Midyat*, s. 682, 696; Ayan, Şerh, s. 2525, 2576-2577; Ayan, Serkan. Kefalet Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli ve Yetkili Mahkeme”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.9, S.2, 2018, s. 671; Ruhi, Ahmet Cemal/Ruhi, Canan. *Türk Kefalet Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 33; Baş, Ece. “6098 sayılı TBK’nın Kefalet Sözleşmesinin Geçerlilik Şartlarına İlişkin Bazı Yenilikler”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LXX, S.2, s. 134; Ayan, Kefalet, s. 326; Gündüz, Şefika Deren. *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Kefalet Sözleşmesinin Şekli*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 89; Yavuz, Cevdet/Acar, Faruk/Özen, Burak. *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 10. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2014, s. 1421; Özen, Kefalet, s. 279 dn. 6, s. 317; Uygur, s. 2539; Şener, Ticari İşletme, s. 72; Bozkurt, s. 179; Yaşar, s. 459; Gündüz, s. 89; Aral/Ayrancı, s. 584; Aydoğdu/Kahveci, s. 833; Eren, Özel, s. 791; Zevkliler/Gökyayla, s. 726; Uygur, s. 2545; Ayan, Kefalet, s. 61. *Ayan’a* göre TBK m. 583/1’deki düzenleme taraf iradeleri ile kararlaştırılan müteselsil sorumluluk durumunda uygulanabilir. Buna karşılık kanun gereği ortaya çıkan müteselsil sorumluluk hallerinde bu düzenlemenin uygulanması doğru değildir (Ayan, Kefalet, s. 61). *Kaya* ise kefalet sözleşmesinin kefil açısından ticari iş niteliği taşıdığı durumlarda TBK m. 583/1’deki şekli şartların uygulanamayacağını ileri sürmektedir (*Kaya* (Ülgen/Helvacı/Ertan, s. 25).

Ayrıca TKHK m. 4/6’da da tüketici işlemlerinde karşı tarafça verilen şahsi teminatların müteselsil kefalet sayılacağına ilişkin TTK m. 7’deki düzenlemeye benzer bir hükme yer verilmiştir. Ancak söz konusu düzenleme TTK m. 7’deki düzenlemeden aksinin sözleşmeyle kararlaştırılamaması sebebiyle ayrılmaktadır. TKHK m. 4/6’daki düzenlemede de TBK m. 583/1’deki şekli şartları gerçekleşmemesine rağmen müteselsil kefaletin varlığı kabul edilmektedir. Söz konusu durumda müteselsil kefaletle ilişkin TBK’daki düzenlemelerin uygulama alanı bulmayacağı hususunda bkz. Gümüş, Mustafa Alper, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, C. I, İstanbul, 2014, s. 47.

⁹⁶ *Altop*, s. 62. Yazara göre aksi halde TTK m.7’deki düzenleme kefiller açısından uygulanamaz bir hale gelecektir (*Altop*, s. 62).

⁹⁷ *Altop*, s. 61. Aynı yönde bkz. Arkan, s. 79.

belirtilen kanunda aksine hüküm bulunmaması ifadesiyle kastedilen Türk Borçlar Kanunu olmayıp özel kanunlardır⁹⁸.

Buna karşılık *Gümüş* de TTK m. 7/2'deki düzenlemeyi tarafların bu konuda bir iradesi olmasa bile kanun gereği müteselsil kefalet sayılan durumlar içerisinde değerlendirmiştir⁹⁹.

Ayrıca doktrindeki yazarların bir kısmı tarafından her iki düzenlemedeki farklılık konusunda bir değerlendirme yapılmadan TTK m. 7/2'deki düzenlemenin kefiller açısından da uygulanabileceği ileri sürülmektedir¹⁰⁰.

c- Değerlendirme

aa- TBK m. 583/1'deki düzenlemenin emredici nitelikte olmasından dolayı teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanamayacağını ileri süren görüşe ilişkin değerlendirmeler

TBK m. 583/1'deki müteselsil kefaletle ilişkin iradenin kefilin kendi el yazısıyla yazılması gerektiğine ilişkin düzenleme emredici niteliktedir. Buna karşılık TTK m. 7'deki müteselsil kefaletle ilişkin düzenleme ise aksi ispat edilebilir (adi) karine niteliğindedir.

Türk Borçlar Kanunu'ndaki kefalet sözleşmesine ilişkin hükümler incelendiğinde bunların büyük ölçüde kefillerin korunmasına ilişkin olduğu görülmektedir. Ancak hem Türk Borçlar Kanunu'nda hem de diğer kanunlarda söz konusu düzenlemelere istisnalar getirilmiştir. Örneğin kefalette bazı durumlarda eşin rızasının aranmaması (TBK m. 584/3), tüketici işlemlerinde diğer taraf lehine verilen şahsi teminatların müteselsil kefalet olarak kabul edilmesi (TKHK m. 4/6), icra kefaletinin müteselsil kefalet olarak kabul edilmesi (İİK m. 38), Türk Borçlar Kanunu'ndaki kefillerin korunmasına ilişkin düzenlemelerin istisnalarıdır. Aynı şekilde TTK m. 7'de de bu konuda istisnai bir düzenleme yer verilmiş ve ticari işler açısından kefalet, aksi kanun veya sözleşmeyle kararlaştırılmadığı sürece müteselsil kefalet olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla TBK m. 583/1'deki düzenleme her türlü hukuki ilişkide mutlak bir uygulama alanına sahip değildir.

Ayrıca TBK m. 583/1'deki müteselsil kefaletin şekline ilişkin düzenlemenin TTK m.7/2'deki düzenleme dışında başka istisnaları da bulunmaktadır. Bu sebeple diğer istisnalar konusunda TBK m. 583/1'deki düzenlemenin emredici nitelikte olduğunun ileri sürülmeyip TTK m. 7 açısından bu hususun ileri sürülmesi isabetli değildir. TTK m. 7'deki düzenlemenin diğer istisnaların aksine adi karine niteliğinde olması da bu konuda farklı bir değerlendirme yapılmasını gerektirmez¹⁰¹. Ticari işler açısından teselsül karinesinin emredici bir nitelikte düzenlenmeyip aksi

⁹⁸ Midyat, s. 681, 697.

⁹⁹ Gümüş, Borçlar, s. 387, 388.

¹⁰⁰ Eren, Özel, s. 791; Uygur, s. 2539, 2545; Aral/Ayrancı, s. 584; Aydoğdu/Kahveci, s. 833; Zevkliler/Gökyayla, s. 726; Şeker, Muzaffer. *Kefalet ve Avalde Eşin Rızası*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 21. Uygur, müteselsil kefalet sözleşmede düzenlenmediği durumlarda kanunda açık bir hüküm yoksa kefaletin adi kefalet olarak kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Yazar kanunlarda açık hükme örnek olarak da TTK m. 7 ve İİK m. 38'i göstermektedir (Uygur, s. 2539, 2545).

¹⁰¹ TBK m. 583/1'deki düzenlemenin diğer istisnaları olan TKHK m. 4/6 ve İİK m. 38'deki düzenlemeler TTK m. 7/2'nin aksine emredici niteliktedir. Söz konusu düzenlemelerin amacı da tıpkı TTK m. 7/2'de olduğu gibi alacaklının korunmasıdır. Ancak kanun koyucu TTK m.7/2'den farklı olarak söz konusu düzenlemelerin aksinin taraflarca

ispat edilebilir bir karine olarak düzenlenmesinin sebebi de kefillerin korunmasıdır. Zira kefaletin ticari işlerde müteselsil olacağının emredici bir şekilde kabul edilmesi, tarafların adi kefaleti kararlaştırabilmelerine de engel teşkil edecektir.

Ayrıca kanun koyucu emredici bir hükmün uygulama alanını özel hükümlerle sınırlandırabilir. Bu kapsamda emredici bir hükmün uygulama alanı bir başka emredici hükümle sınırlandırılabilmesi gibi (örneğin TKHK m. 4/6) emredici nitelikte olmayan (aksi kararlaştırılabilir) bir hükümle (karineye) de (örneğin TTK m. 7) sınırlandırılabilir. Bir başka ifadeyle emredici bir hükmün uygulama alanının, emredici olmayan bir hükümle (karine şeklinde bir düzenlemeyle) sınırlandırılmasının önünde bir engel bulunmamaktadır¹⁰². Dolayısıyla TTK m.7’de bir karine getirilmiş olsa bile söz konusu düzenleme TBK m. 583/1’e göre özel hüküm niteliğindedir¹⁰³. Ayrıca zaten TTK m. 7’deki düzenlemenin yapılış amacı da TBK m. 583/1’deki düzenlemeye bir istisna getirmektir.

Dolayısıyla TBK m. 583/1’in emredici niteliği sadece adi işlerle ve teselsül iradesinin açıkça ortaya konulduğu durumlarla sınırlıdır. Bir başka ifadeyle TBK m. 583/1’deki düzenleme ancak müteselsil kefaletin taraf iradelerinden kaynaklandığı durumlarda uygulanabilir¹⁰⁴. Buna karşılık TTK m. 7/2’nin uygulama alanı bulunduğu durumlarda müteselsil kefalet tarafların açık iradelerinden kaynaklanmamaktadır¹⁰⁵. Ayrıca kanun koyucu adi işlerde de müteselsil kefaletin taraf iradelerinden kaynaklanmadığı bazı durumlarda TBK m. 583/1’deki şekil şartını aramamıştır¹⁰⁶. Aynı şekilde TTK m. 7/2’de düzenlenen karineyle de kanun koyucu TBK m. 583/1’deki düzenlemenin ticari işler açısından emredici nitelikte olmadığını açık bir şekilde ortaya koymuştur.

Bunun dışında TTK m. 7 ile TBK m. 583/1 arasında bir çatışmadan da söz edilemez. Zira bu konuda bir çatışmadan söz edilebilmesi için hükümlerin her ikisinin de ticari hüküm niteliğinde bulunması gerekir. Ancak TBK m. 583/1’deki düzenleme genel hüküm niteliğinde olmasına rağmen TTK m. 7/2’deki düzenleme ticari (özel) hüküm niteliğindedir. Dolayısıyla borçlu

kararlaştırılmasına izin vermemiştir. Dolayısıyla kanun koyucu ticari işlerde alacaklıları, tüketici sıfatına sahip alacaklılar ve icra takibi alacaklıları gibi emredici bir şekilde koruma gereği duymamıştır.

¹⁰² Aynı yönde bkz. Midyat, s. 697; Can/Kaşak, s. 273.

¹⁰³ Aynı yönde bkz. Midyat, s. 697; Can/Kaşak, s. 273; Yaşar, s. 459. *Midyat’a* göre TTK m.7’deki düzenlemenin karine olması sadece söz konusu düzenlemenin aksinin ispat edilebilmesi konusunda farklılık yaratmaktadır (Midyat, s. 697). Aksi görüşte olan *Kapancı’ya* göre TTK m. 7’deki düzenlemenin ancak TBK m. 161, 586 ve 587’ye göre özel hüküm olduğu ileri sürülebilir (Kapancı, s. 165). Kanaatimizce TTK m. 7’deki düzenlemenin TBK m. 586’ye göre özel hüküm niteliğinde olduğunun kabul edilmesi halinde TBK m. 583/1’deki şekil şartının aranması doğru değildir. Zira TBK m. 583/1’deki şekil şartının emredici olduğu ve ticari işlerde de uygulanacağını kabul edilmesi halinde bu şartı sağlamayan bir kefaletin müteselsil kefalet olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu sebeple söz konusu durumda müteselsil kefaletin hüküm ve sonuçlarını düzenleyen TBK m. 586’daki düzenleme de uygulama alanı bulamaz.

Yazara göre yazara göre her iki düzenlemenin gerekçesinde de ticari işlerde TBK m. 583/1’in uygulanmayacağı konusunda bir açıklamaya yer verilmemiştir (Kapancı, s. 158).

¹⁰⁴ Altop, s. 62; Ayan, Kefalet, s. 61.

¹⁰⁵ Altop, s. 62. Müteselsil sorumluluğun kaynağının kanun olduğu durumlarda iradenin etkili olmadığı hususunda ayrıca bkz. Arat, Ayşe. “Müteselsil Borçlarda Alacaklı ile Borçlular Arasındaki İlişkinin Hüküm ve Sonuçları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.26, S.2, 2018, s. 343.

¹⁰⁶ Bu konuda bkz. TKHK m. 4/6, İİK m. 38.

açısından ticari bir işin bulunduğu durumlarda öncelikle ticari hüküm niteliğindeki TTK m. 7/2'nin uygulanması gerekir.

Bir başka ifadeyle TTK m. 7/2 karine niteliğinde olmasına rağmen adi işler açısından emredici nitelikteki TBK m. 583/1'e nazaran özel hüküm niteliğindedir. Dolayısıyla her iki hükmün birbiriyle örtüşmemesi gayet doğal bir durumdur. Bu sebeple özel hüküm niteliği taşıyan düzenlemelerin genel hükümle çatıştığını, genel hükümle amaçlanan sonuçlara aykırı olduğunu ileri sürmek isabetli bir yaklaşım değildir. Zira genel hükümle korunmak istenen menfaatler ile özel hükümle korunmak istenen menfaatler birbirinden farklıdır.

Ayrıca teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanabilmesi için teselsül iradesinin kefilin el yazısıyla yazılmasına ilişkin şartın aranmayacağı hususunun TTK m. 7/2 veya TBK m. 583/1'de açıkça belirtilmesi de gerekli değildir. Ancak doktrinde bazı yazarlar tarafından ATK m. 350'deki düzenlemeye atıfta bulunarak Türk hukukunda da TTK m. 7/2'nin uygulandığı durumlarda TBK m. 583/1'deki müteselsil kefaletle ilişkin şekil şartının uygulanmayacağı hususunda açık bir düzenlemeye yer verilmesi gerektiği ileri sürülmektedir¹⁰⁷. ATK m. 349'a göre kefalet sözleşmesinin kefil için ticari iş niteliği taşıdığı durumlarda kefilin tartışma defisini ileri sürebilmesi mümkün değildir. Ayrıca ATK m. 350'de bu durumda Alman Medeni Kanunu'ndaki şekle ilişkin bazı şartların uygulanmayacağı da özel olarak düzenlenmiştir¹⁰⁸.

Kanaatimizce bir konuda genel bir hüküm varken kanun koyucunun bu konuda özel bir hükme yer vermesi zaten kanun koyucunun genel hükmün uygulanmasına bir istisna getirdiğini açık bir şekilde ortaya koymaktadır¹⁰⁹. Ayrıca TBK m. 583/1'in uygulama alanını sınırlandıran

¹⁰⁷ Arkan bu konudaki tartışmaları ortadan kaldırmak için TTK m.7'deki düzenlemede TBK m. 583'te öngörülen şeklin aranmayacağına ilişkin Alman Ticaret Kanunu m. 350'deki düzenlemeye benzer bir düzenlemeye yer verilmesi gerektiğini ileri sürmektedir (Arkan, s. 79). Aynı yönde bkz. Akipek Öcal, Şebnem/Uzun Kazmacı, Özge/Hamamcıoğlu, Esra. "Bankacılık Sektöründe Kefalet", *Bankacılık Sektöründe Tüketici Hukuku Uygulamaları*, 2. Baskı, Ed. Tokbaş, Hakan/Kurşun, Ali Suphi, Aristo Yayınevi, İstanbul, 2017, s. 136; Altop, s. 61. Alman Ticaret Kanunu m. 350'de de kefalet, borç vaadi ve borç ikrarı gibi durumlarda ticari iş söz konusu ise Alman Medeni Kanunu'ndaki şekle ilişkin düzenlemelerin (AMK m. 766) uygulanmayacağına açıkça yer verilmiştir (ATK m. 350) (Arkan, s. 79; Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan), s. 25; Akipek Öcal/Uzun Kazmacı /Hamamcıoğlu, s. 136; Yaşar, s. 460; Midyat, s. 693 dn 42). Ancak söz konusu düzenlemenin uygulanabilmesi için kefalet sözleşmesinin bizzat kefil açısından ticari iş niteliğinde bulunması gerekir. Alman Ticaret Kanunu m. 345'te ticari işin sözleşmenin diğer tarafından yayılması kabul edilmesine rağmen ATK m. 350'deki düzenleme çerçevesinde bu hükmün uygulanması mümkün değildir. Ayrıca Alman hukukunda ticari iş, ticari işletmeyi ilgilendirme kıstasına göre belirlendiğinden bu durum kefilin tacir olması gerektiği sonucunu da ortaya çıkarmaktadır (Midyat, s. 693; Yaşar, s. 461). Zira Alman hukukunda ticari işin tespitinde ticaret kanununda düzenlenmiş olma kıstası (mutlak ticari iş) kabul edilmemiştir (Kırca, s. 13 dn 22). Bu sebeple söz konusu hükmün uygulanabilmesi için kefilin tacir olması ve kefalet sözleşmesinin tacirin ticari işletmesiyle ilgili olması gerekmektedir. İİK m. 38'da düzenlenen icra kefaletinin müteselsil kefalet olarak kabul edilebilmesi için TBK m. 583'teki şekil şartlarına uygun olmasının gerekli olup olmaması konusundaki tartışmalar için bkz. Yazıcı, Burçin. "Borçlar Hukuku ve İcra İflas Hukuku Çerçevesinde İcra Kefaletnameleri", *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XVIII, S. 1-2, 2014, s. 23. İİK m. 38'de düzenlenen icra kefaletinde de tıpkı TTK m.7'de olduğu gibi TBK m. 583/1'deki şekil şartının aranmayacağı konusunda bkz. Ayan, Kefalet, s. 73. İcra kefaletinde (İİK m. 38), kefilin müteselsil kefil olma iradesinin el yazısıyla yazılması şartının aranmayacağı hususunda bkz. Reisoğlu, Kefalet, s. 142.

¹⁰⁸ Midyat, s. 702 dn 79; Yaşar, s. 460.

¹⁰⁹ Kanun koyucunun genel hükmün bazı durumlarda uygulanmayacağına ilişkin iradesini açık bir şekilde ortaya koymak zorunda olmadığı, bu iradenin hükümlerin amaçlarında da çıkarılabileceği hususunda bkz. Çağa, Tahir. "Özel Hüküm Genel Hükmü Daima Bertaraf Eder mi?", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 1991, S.3, s. 368. Ticaret hukukuna ilişkin hükümlerim medeni hukuk ve borçlar hukuku ile yapılan düzenlemelere nazaran istisnai nitelikte olduğu hususunda ayrıca bkz. Tunçomağ, s. 11.

diğer düzenlemeler de TBK m. 583/1'deki şartın aranmayacağı özel olarak düzenlenmediği gibi TBK m. 586/1'de de bu düzenlemeler bir istisna olarak belirtilmemiştir¹¹⁰.

Bunun dışında TBK m. 583/1 ve TTK m. 7/2'deki düzenlemelerin uygulama alanı birbirinden tamamen farklıdır. TBK m. 583/1'deki düzenleme ancak teselsül iradesinin açıkça ortaya konulması gereken durumlarda uygulama alanı bulabilir. Buna karşılık TTK m. 7/2'deki düzenleme ise kanun veya sözleşmede müteselsil kefaletin “aksinin” öngörülmediği durumlarda uygulanır. Dolayısıyla müteselsil kefaletin aksinin öngörülmemesine sonuç bağlayan bir düzenlemeyi “teselsül iradesine” ilişkin bir şekilde bağlı tutmaya çalışmak isabetli bir yaklaşım değildir.

Kanaatimizce her iki hüküm arasında bir çatışma söz konusu değildir. Bu sebeple TBK m. 583/1 veya TTK m. 7/2'de borçlu açısından ticari iş niteliği taşıyan bir borca kefil olunması durumunda teselsül iradesinin kefilin kendi el yazısıyla yazılmasına ilişkin şekil şartının aranmayacağı hususunda bir düzenleme yapılması gerekli değildir.

bb- Teselsül karinesinin uygulanabilmesi için kanunda aksine hüküm bulunmaması gerektiği buna karşılık TBK m. 583/1'de aksi yönde bir düzenlemenin yapıldığını ileri süren görüşe ilişkin değerlendirmeler

Teselsül karinesinin kefiller açısından uygulama alanı tartışılırken bu konuda üzerinde durulması gereken hususlardan bir diğeri de TTK m. 7'de bu karinenin uygulanabilmesi için aranan “kanunda aksinin öngörülmemesi” şartıdır. Doktrinde bazı yazarlar söz konusu düzenlemeden hareket ederek TBK m. 583/1'deki düzenlemeyi “kanunda aksinin öngörülmesi” şeklinde değerlendirilmekte ve kefilin müteselsil kefil olma iradesinin kendi el yazısıyla yazılmadığı durumlarda teselsül karinesinin uygulanamayacağını ileri sürmektedir¹¹¹. Aksi yönde görüş ileri süren bazı yazarlar ise “kanunda aksinin öngörülmemesi” şeklindeki ifadeyle Türk Ticaret Kanunu'na nazaran genel kanun niteliğinde olan Türk Borçlar Kanunu'nun değil Türk Ticaret Kanunu'na nazaran özel kanun niteliğinde olan Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu gibi kanunların kastedildiğini ileri sürmektedir¹¹².

Kanaatimizce TTK m. 7/1'de belirtilen “kanunda aksi öngörülmemişse” şeklindeki ifadenin kanun bazında değil hüküm bazında değerlendirilmesi gerekir. Dolayısıyla söz konusu ifadeyle kastedilen TTK m. 7/2'ye nazaran özel hüküm niteliğindeki düzenlemelerdir. Bir hükmü özel, diğer hükmün genel hüküm niteliğinde olabilmesi için her ikisinin de maddi unsurunun aynı olması buna karşılık özel hükümde genel hükümdeki maddi unsura ilave olarak bazı vakıalara yer verilmesi gerekmektedir. Ayrıca genel hüküm-özel hüküm ayırımından söz edilebilmesi için maddi unsurları tamamen aynı olan iki ayrı hukuk kuralının hukuki sonuçlarının birbirinden farklı olmaları da gerekmektedir¹¹³. Bu çerçevede hem TBK m. 583/1'in hem de TTK m. 7/2'nin maddi

¹¹⁰ Örneğin tüketici işleminin diğer tarafı verilen şahsi teminatların müteselsil kefalet olarak kabul edileceğini ilişkin TKHK m. 4/6 ve icra kefaletinin müteselsil kefalet olacağına ilişkin İİK m. 38'de TBK m. 583/1'deki şekil şartının aranmayacağı belirtilmediği gibi söz konusu düzenlemeler TBK m. 583/1'de de bu düzenlemelerin kanunun uygulama alanı dışında kaldığı belirtilmemiştir.

¹¹¹ Reisoğlu, Kefalet, s. 35.

¹¹² Midyat, s. 690, 697 dn 61; Can/Kaşak, s. 269, 274; Yaşar, s. 459.

¹¹³ Çağa, s. 369.

unsuru müteselsil kefaletle ilişkindir. Ancak TTK m. 7/2’de TBK m. 583/1’den farklı olarak “ticari niteliğe sahip bir iş” vakıasına yer verilmiştir. Ayrıca her iki hükümde de farklı hukuki sonuçlara yer verilmiştir. Dolayısıyla TTK m. 7/2’nin özel hüküm, TBK m. 583/1’in ise genel hüküm niteliğinde olduğu hususunda hiçbir tereddüt bulunmamaktadır. Bu sebeple TTK m. 7/1’deki “kanunda aksinin öngörülmemişse” ifadesiyle kastedilen hükümlerinin içerisine TBK m. 583/1’in girebilmesi mümkün değildir¹¹⁴.

Dolayısıyla bu hususta TTK m. 7/2’ye nazaran özel hüküm niteliğindeki düzenlemelerin üzerinde durulması gerekir. Örneğin TKHK m. 4/6 ve BKKKK m. 24/5’te yer alan düzenlemelere göre kefalet sözleşmesi borçlu açısından ticari iş niteliğinde olsa bile kefil, adi kefil olarak sorumlu tutulmaktadır. Bir başka ifadeyle söz konusu düzenlemelerde aksi yönde hüküm bulunduğundan teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanması mümkün değildir.

TTK m. 7/1’de yer alan kanunda aksinin öngörülmemesi şartı teselsül karinesini düzenleyen 6762 sayılı TTK m. 7’de yer almamaktadır. TTK m. 7’nin madde gerekçesi incelendiğinde söz konusu değişikliğin doktrindeki eleştiriler çerçevesinde yapıldığı ifade edilmektedir. Ancak kanaatimizce TTK m. 7’de bu yönde bir değişiklik yapılmasına ihtiyaç bulunmamaktadır. Zira TTK m. 7/2’ye nazaran özel hüküm niteliği taşıyan düzenlemelerin uygulama alanı bulması kanunda bu yönde bir hüküm bulunmasına bağlı değildir. Nitekim TBK m. 583/1’de özel hükümler saklı tutulmasına rağmen TKHK m. 4/6, İİK m. 38 ve TTK m. 7/2’deki düzenlemeler uygulama alanı bulabilmektedir. Dolayısıyla TTK m. 7/1’de yer alan

¹¹⁴ Aynı yönde bkz. Midyat, s. 697. Kanaatimizce bu konuda yapılacak olan değerlendirmede her iki hükümden hangisinin daha önceki tarihli olduğunun da herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Zira her iki hükümden hangisinin uygulanacağı hususu, hangi hükmün özel, hangi hükmün genel hüküm olduğuna bağlıdır. Bu sebeple Türk Borçlar Kanunu’nun, Türk Ticaret Kanunu’na göre sonraki tarihli olduğu düşünülse bile TTK m. 7/2’nin özel hüküm olması sebebiyle öncelikle uygulanması gerekir. Bu konuda hükümler arasında öncelik-sonralık ilişkisi ancak aynı işe ilişkin farklı hükümlerin bulunması halinde söz konusu olabilir. Oysa TTK m. 7/2’deki düzenleme ticari hüküm niteliğindedir TBK m. 583/1’deki düzenleme genel hüküm niteliğindedir. Dolayısıyla bir uyumsuzluğa ilişkin ticari bir hükmün bulunması halinde genel hükmün uygulanması (genel hüküm daha sonraki tarihli olsa bile) mümkün değildir. Her iki hüküm arasındaki öncelik-sonralık ilişkisi ancak her iki hükmün de genel hüküm veya ticari hüküm niteliğinde olması halinde karşımıza çıkabilir. Dolayısıyla her iki düzenleme arasında öncelik-sonralık ilişkisine bakılabilmesi için TBK m. 583/1’deki düzenlemenin de ticari hüküm niteliğinde olması gerekir. Örneğin TBK m. 583/1’de bu düzenlemenin ticari işlere kefalet halinde de uygulanacağı belirtilseydi hükümler arasında öncelik sonralık ilişkisine bakılması gerekirdi. Ancak söz konusu hükümlerden birisinin diğerine göre özel hüküm niteliği taşıması durumunda söz konusu hükümlerin yürürlük tarihlerine bakılmaksızın özel hükmün uygulanması gerekir. Örneğin BKKKK m. 24/5’te kredi kartı kefaletinin adi kefalet olarak kabul edileceğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmiştir. Kredi kartı sözleşmeleri bankalar açısından ticari iş niteliği taşıyacağından TTK m. 19/2 çerçevesinde diğer taraf için de ticari iş niteliğindedir. Söz konusu düzenleme de tıpkı TTK m. 7 gibi ticari hüküm niteliğindedir. BKKKK m. 24/5’teki düzenleme 1.3.2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Buna karşılık TTK m. 7’nin yürürlük tarihi 01.07.2012’dir. Dolayısıyla bu konuda hangi hükmün diğerine göre özel hüküm niteliğinde olduğu araştırılmadan sadece öncelik sonralık ilişkisine bakılması halinde BKKKK m. 24/5’teki düzenlemenin uygulanabilmesi mümkün değildir. Ancak kanun koyucunun bu yönde bir iradesinin bulunduğu söylenemez. Zira BKKKK m. 24/5’teki düzenlemede TTK m. 7’deki maddi unsura ilave olarak bazı vakıalara (uyumsuzluğun kredi kartı sözleşmesinden kaynaklanmasına) yer verilmiştir. Bu sebeple BKKKK m. 24/5, TTK m. 7’ye nazaran özel hüküm niteliğindedir. Bundan dolayı kredi kartlarına ilişkin kefalet sözleşmelerinde öncelik-sonralık ilişkisine bakılmaksızın öncelikle söz konusu düzenlemenin uygulanması gerekir. Zira kanun koyucu kanun koyucu kredi kartlarında kefillerin sorumluluğuna ilişkin iradesini BKKKK m. 24/5’te açıkça ortaya koymuş ve sonrasında da bu özel alana ilişkin iradesini değiştirmemiştir. Önceki tarihli özel hüküm ile sonraki tarihli genel hükmün çatışması halinde önceki tarihli özel hükmün uygulanması gerektiği konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Gözler, Kemal. *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi*, Ekin Yayıncılık, Bursa, 2020, s. 364, 365.

kanunda aksinin öngörülmemesine ilişkin düzenlemenin bu açıdan ihdasi bir etkisi bulunmamaktadır.

Bu yüzden söz konusu düzenlemenin TKHK m. 4/6 ve BKKKK m. 24/5'teki düzenlemeler açısından ciddi bir etkisi bulunmamaktadır. Ancak müteselsil borçluluk ve müteselsil kefaleti düzenleyen TTK m. 7'ye nazaran özel hükümler söz konusu düzenlemelerle sınırlı değildir. Diğer kanunlarda da bu konuda özel düzenlemelere yer verilebileceği gibi ticari hükümler içerisinde de aksi yönde özel hükümlere yer verilebilir. Kanaatimizce söz konusu düzenlemenin asıl fonksiyonu aksi yöndeki diğer ticari hükümlerde karşımıza çıkmaktadır. Nitekim TTK m. 7'de müteselsil sorumluluk karine olarak kabul edilmesine rağmen yine ticari hüküm niteliği taşıyan TTK m. 1466/2'de aksi yönde bir düzenlemeye yer verilmiştir. Dolayısıyla TTK m. 7/1'de yer alan söz konusu ifadenin müteselsil borçluluk ve müteselsil kefalet konusundaki daha özel hükümlere dikkat çekmek amacıyla kanun metnine konulduğu söylenebilir¹¹⁵.

Bunun dışında TTK m. 7/1'deki kanunda aksinin öngörülmemesi ifadesiyle TBK m. 583/1'deki düzenlemenin kastedildiğinin kabul edilmesi halinde özel hüküm niteliğindeki benzer düzenlemelerin pek çoğunun da uygulanma imkânı ortadan kalkar. Örneğin hem adi işler hem de ticari işlerdeki hükümlere nazaran özel hüküm niteliği taşıyan TKHK m. 4/6'ya göre tüketicinin alacakları için diğer taraf lehine verilen şahsi teminatların kanunlarda aksine hüküm bulunmadıkça müteselsil kefalet sayılacağı düzenlenmiştir. Söz konusu görüşün kabul edilmesi halinde TBK m. 583/1'deki düzenleme sebebiyle kanunda aksine hüküm bulunduğundan TKHK m. 4/6'daki düzenlemenin de uygulanabilmesi mümkün değildir.

Dolayısıyla TTK m. 7/1 ve TKHK m. 4/6 gibi özel hükümlerdeki kanunda aksinin öngörülmemesine ilişkin düzenlemelerle kastedilen hükümlerin TBK m. 583/1 olduğunun kabulü halinde söz konusu düzenlemelerin hiçbir şekilde uygulanması mümkün değildir. Ayrıca kanun koyucunun böyle bir sonucu arzu ettiği söylenemez¹¹⁶. Zira bu ihtimalde hiçbir zaman uygulama kabiliyeti olmayan bir yasal düzenlemenin yapıldığının kabulü gerekir.

Nitekim Yargıtay da borçlu açısından ticari iş niteliği taşıyan bir borca kefil olunması halinde kefalet sözleşmesinde kefaletin müteselsil olduğu açıkça belirtilmemiş olsa bile kefaletin TTK m. 7/2 çerçevesinde müteselsil kefalet olduğuna karar vermektedir¹¹⁷.

¹¹⁵ Genel hükümde özel hükümlerin saklı tutulmasıyla özel hükmün genel hükmü bertaraf edici niteliğinin açık bir şekilde ifade edildiği hususunda bkz. Çağa, s. 374.

¹¹⁶ Aynı yönde bkz. Altop, s. 62; Akipek Öcal/Uzun Kazmacı /Hamamcıoğlu, s. 136

¹¹⁷ “Somut olayda ticari ilişkiden kaynaklanan her türlü borçlaramüteselsil kefil olarak kefalet senedini imzalamışlardır. Görüldüğü gibi, kefalet senedinde kefaletin müteselsil kefalet olduğu açıkça belirtildiği gibi, 6102 sayılı TTK'nın 7.maddesinde hükme bağlanan ticari teselsül karinesi karşısında ticari borçlara kefaletin müteselsil kefalet olduğunun kabulü gerekir. Bu itibarla olayımızda “müteselsil kefalet” sözcüklerinin kefillerin el yazısı ile yazılmamış olması, kefaletlerinin müteselsil kefalet olarak yorumlanmaması sonucunu doğurmaz. Kefaletle ilişkin diğer geçerlilik koşullarının ise gerçekleşmiş olduğu dosya içeriğinden anlaşılmaktadır. Bu durumda mahkemece davalılar ... ve ...'ın kefaletlerinin de müteselsil kefalet niteliğinde olduğu kabul edilerek deliller bu çerçevede değerlendirilip sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, adı geçenlerin kefaletlerinin niteliğinin yorumlanmasında yanılığa düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir” (Yarg. 19. HD., 2016/2405 E., 2016/10936 K. ve 18.06.2016 T.) (Legalbank, E.T. 31.03.2023).

Söz konusu Yargıtay kararına ilk derece mahkemesi tarafından direnilmesi üzerine Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından direnme kararının yerinde olmadığına karar verilmiştir. “Söz konusu kefalet senedinde, kefaletin müteselsil

cc- TTK m. 7'deki düzenlemenin özel hüküm niteliğinde olmasına rağmen müteselsil kefaletin şeklini düzenlemediği, bu sebeple müteselsil kefaletin şekli konusunda TBK m. 583/1'deki düzenlemenin uygulanması gerektiğini ileri süren görüşe ilişkin değerlendirmeler

TTK m. 7/2'deki düzenleme müteselsil kefaletin doğumuna ilişkindir. Dolayısıyla söz konusu düzenleme kanaatimizce doğrudan müteselsil kefaletin şekline ilişkindir. Hatta TTK m. 7/2'de müteselsil kefaletin şekli dışında bir başka düzenlemeye yer verilmemiştir. Söz konusu düzenleme borçlu açısından ticari iş niteliği taşıyan bir borca kefil olunması halinde kefilin aksi yönde bir irade ortaya koymamasına (sessiz kalmasına/susmasına) kefaletin müteselsil olması sonucunu bağlamıştır. Dolayısıyla TTK m. 7/2'deki düzenleme TBK m. 583/1'de yapılan düzenlemede olduğu gibi doğrudan müteselsil kefaletin ortaya çıkışına (doğumuna) ilişkindir. TBK m. 583/1'e göre kefilin kendi el yazısıyla ortaya çıkan (doğan) müteselsil kefalet, TTK m. 7/2'ye göre kefilin aksi yönde bir irade ortaya koymaması (susması) halinde ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla söz konusu düzenlemenin müteselsil kefaletin şeklini düzenlemediğini ileri sürerek bu konuda TBK m. 583/1'in uygulanması gerektiğini ileri sürmek isabetli değildir. Zira TBK m. 583/1 ortaya konulması gereken bir iradenin şeklini düzenlemektedir. TTK m. 7/2'de ise müteselsil kefaletin ortaya çıkışı aksi yönde bir iradenin ortaya konulmamasına bağlanmıştır. Dolayısıyla ortaya konulması gerekmeyen bir iradenin, ortaya konulması gereken bir iradenin şekline bağlanması mümkün değildir.

TTK m. 7/2'ye göre bir irade ortaya konulacaksa bu iradenin müteselsil sorumluluğunun aksi yönünde olması gerekir. Dolayısıyla bu konuda ancak söz konusu iradenin şekle uygun olup olmadığı tartışma konusu edilebilir. Türk Borçlar Kanunu'nun kefaletle ilişkin düzenlemelerinde de kefilin adı olarak sorumlu olacağına ilişkin iradesi herhangi bir şekle bağlanmamıştır. Hatta TBK m. 581 vd'de tıpkı TTK m. 7/2'de olduğu gibi kefilin aksi yönde bir irade ortaya koymamasına bir sonuç bağlanmıştır. Buna göre kefilin müteselsil kefil olacağına ilişkin iradesinin kefilin el yazısıyla yazılmadığı durumlarda kanun veya sözleşmede aksi öngörülmemişse kefalet adı kefalet olarak kabul edilir. Bir başka ifadeyle adi kefalet için bu yönde açık bir iradenin ortaya

kefalet olduğu açıkça belirtilmiştir. Bu durumda TTK'nın 7. maddesinde düzenlenen ticarî teselsül karinesi uyarınca ticarî borçlara kefaletin müteselsil kefalet olduğunun kabulü gerekir. Her ne kadar "müteselsil kefalet" sözcükleri davalılar A. E. ve İ. N. E.'in kendi el yazısı ile yazılmamış ise de, somut olaydaki ticarî iş kapsamındaki kefaletin müteselsil kefalet olmadığına ilişkin aksine sözleşmede hüküm bulunmaması karşısında, TTK'nın 7/2. maddesinde ticarî işlerde müteselsil kefalet ile ilgili özel düzenleme nedeniyle, TBK'nın müteselsil kefaletle ilişkin düzenlemeleri somut olaya uygulanamayacağından davalıların kefaletinin müteselsil kefalet olduğunun kabulü gerekmektedir. Mahkemece davalılar A. E. ve İ. N. E.'in verdiği kefaletin, bu davalıların kendi el yazılı beyanlarında müteselsil veya benzer ibare bulunmadığından adi kefalet hükmünde olduğu gerekçesiyle verilen direnme kararı yerinde değildir." YHGK, E. 2019(19)11-254, K. 2022/584, T. 18.05.2022 (Legalbank, E.T. 31.03.2023).

Yargıtay'ın aynı yöndeki kararları için bkz. Yarg.19. HD, 14.04.2016 tarihli ve 2015/17414 E., 2016/6615 K. sayılı kararı (www.lexpera.com.tr, E.T. 31.03.2023); Yarg. 19. HD, 16.09.2015 tarihli ve 2015/478 E., 2015/11100 K. sayılı kararı (www.lexpera.com.tr, E.T. 31.03.2023) Yarg. 19. HD, 13.06.2017, E. 2016/10842, K. 2017/4905(www.lexpera.com.tr, E.T. 31.03.2023), Yarg. 6. HD., 2015/8817 E., 2016/3432 K. ve 27.04.2016 T. Karar (www.lexpera.com.tr, E.T. 31.03.2023).

konulması gerekli değildir. Aynı şekilde TTK m. 7/2’de de müteselsil kefaletin aksi yönünde ortaya konulacak irade herhangi bir şekle bağlanmamıştır¹¹⁸.

Dolayısıyla TBK m. 583/1 ve TTK m. 7’deki düzenlemeler hem bir karineye hem de bu karinenin aksinin ispatına ilişkin hususlara yer vermektedir. Ticari işlerde kefaletin adi olarak kabul edilebilmesi için sözleşmede aksi yönde bir iradeye yer verilmesi gerekir. Bu sebeple TTK m. 7/2’deki düzenleme de tıpkı TBK m. 583/1’deki düzenlemede olduğu gibi kefaletin şekline ilişkindir¹¹⁹. Kanun koyucu kefilin bu konuda sessiz kalmasını, aksine yönde bir irade açıklamasında bulunmamasını örtülü olarak müteselsil kefaletin kabulü şeklinde değerlendirmiştir. Bir başka ifadeyle kanun koyucu kefilin susmasına, hareketsiz kalmasına bir sonuç bağlamıştır.

Kanun koyucu müteselsil kefaletin doğumunu adi işler ve ticari işler açısından farklı şekilde düzenlenmiştir¹²⁰. Buna göre müteselsil kefaletin ortaya çıkışı adi işlerde bu yönde açık bir irade açıklamasının bulunmasına ve söz konusu iradenin kefilin kendi el yazısıyla yazılmasına bağlanmıştır. Ticari işlerde ise aksi yönde bir irade açıklamasında bulunulmaması müteselsil kefaletin ortaya çıkışı açısından yeterli görülmüştür.

TTK m. 7’deki düzenlemede olduğu gibi kanun koyucunun karine olarak müteselsil kefaleti kabul etmesi bu konuda kefilin açık bir irade ortaya koyması şartını ortadan kaldırır¹²¹. Bu sebeple müteselsil kefaletin kanun koyucu tarafından karine olarak kabul edildiği, bu konuda kefilin ayrıca bir irade açıklamasında bulunmasının gerekmediği bir durumda TBK m. 583/1’deki şekil şartının yerine getirilip getirilmediğinin araştırılması müteselsil kefaletin kaynağı olarak kanunun yerine taraf iradelerinin geçmesine sebep olur. Zira kefilin müteselsil kefil olma iradesini kendi el yazısıyla yazdığı durumlarda söz konusu durum kefilin özgür iradesine dayanır. TBK m. 583’te belirtilen şekil şartlarına uygun bir şekilde müteselsil sorumluluk iradesinin açıkça ortaya konulması halinde bu yönde bir karinenin varlığından da söz edilemez. Ayrıca söz konusu şekil şartının aranması halinde teselsül karinesinin kefiller açısından uygulanması hiçbir şekilde mümkün olmaz.

İradenin hangi şekilde açıklanacağına ilişkin bir düzenleme ancak açık bir şekilde ortaya konulması gereken bir irade açısından söz konusu olabilir. Dolayısıyla söz konusu durumda kefilin ortaya koyması gerekmeyen bir iradenin¹²² (müteselsil kefil olma iradesinin) TBK m. 583/1’de düzenlenen şekle uygun bir şekilde açıklanması gerektiğini ileri sürmek isabetli değildir.

Bunun dışında TBK m. 583/1’de düzenlenen müteselsil kefil olma iradesinin kefilin kendi el yazısıyla yazılmasına ilişkin şart, kefalet sözleşmesinin geçerli olması için aranan bir şart

¹¹⁸ Aynı yönde bkz. Ayhan/Çağlar/Özdamar, Ticari İşletme, s. 32; Şener, Ticari İşletme, s. 72-73. Bu durumda tarafların iradesi müteselsil kefalet yönünde değilse adi kefaletle ilişkin iradenin açıkça ortaya konulması gerekir. Aynı yönde bkz. Arkan, s. 77.

¹¹⁹ Aksi yönde bkz. Kapancı, s. 165.

¹²⁰ Tekinay, s. 515.

¹²¹ TTK m. 7’de TBK’deki teselsülün gerçekleşmesine ilişkin şartlardan farklılaştığı konusunda bkz. Tekinay, s. 515; Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan), s. 23.

¹²² TTK m. 7 çerçevesinde teselsülün söz konusu olabilmesi için bu yönde bir irade açıklamasının bulunmasının gerekli olmadığı konusunda bkz. Tekinay, s. 515.

değildir. Söz konusu şart sadece müteselsil kefaletin geçerli olup olmaması açısından önem taşır¹²³. Dolayısıyla hukuken geçerli bir kefalet sözleşmesi varsa kefilin müteselsil kefil olup olmadığı için tüketici işlemi, ticari iş veya adi iş olmasına göre farklılık gösterir. Örneğin TBK m. 583/1'deki şekil şartı sağlanmış olsa bile tüketici lehine müteselsil kefil olan kişi adi kefil olarak kabul edilecektir (TKHK m. 4/6). Aynı şekilde TBK m. 583/1'deki şekil şartı sağlanmamış olsa bile tüketicinin alacakları için karşı taraf lehine verilen adi kefalet, müteselsil kefalet olarak kabul edilecektir (TKHK m. 4/6). Tüketici işlemi niteliğinde olmayan ticari işlerde de sözleşmede aksi yönde bir hüküm yoksa TBK m. 583/1'deki şekil şartı sağlanmamış olsa bile müteselsil kefalet söz konusu olacaktır.

Dolayısıyla TBK m. 583/1'deki düzenleme ancak ticari iş niteliği taşımayan kefalet sözleşmelerinde uygulanabilir. Buna karşılık TTK m. 7/2'de düzenlenen teselsül karinesinin ise kanun veya sözleşmede aksi öngörülmemişse borçlu açısından ticari iş niteliği taşıyan kefalet sözleşmelerinde uygulanabilmesi mümkündür.

Bu çerçevede tamamen kefaletin türü ve şekline ilişkin özel bir düzenleme olduğunu düşündüğümüz TTK m. 7/2'deki düzenlemenin uygulanabilmesi için TBK m. 583/1'deki kefilin müteselsil kefil olma iradesinin kendi el yazısıyla yazılması şartının aranmaması gerektiği kanaatindeyiz.

II- KEFİLLERE İHBAR YAPILMADAN TEMERRÜT FAİZİ YÜRÜTÜLEMESİ

TBK m. 589/1'e göre kefil borçlunun temerrüdünün yasal sonuçlarından da sorumludur¹²⁴. Borçlunun temerrüdünün yasal sonuçlarından birisi de temerrüt faizidir. Dolayısıyla borçlunun temerrüde düşmesi halinde kefilin sorumluluğunun kapsamı içerisinde temerrüt faizi de yer alır. Ancak kefilin temerrüt faizinden dolayı sorumlu tutulabilmesi için borçlunun temerrüdünün konusunun bir miktar paraya ilişkin olması gerekir.

Kefilin temerrüt faizinden dolayı sorumluluğu hem adi işlere hem de ticari işlere kefalet halinde söz konusu olur. Ancak ticari bir borca kefil olunması halinde kefilin temerrüt faizi talep edilebilmesi ihbar şartına bağlanmıştır. Buna göre borçlu açısından ticari iş niteliği taşıyan bir borca kefil olunması halinde asıl borca ilişkin taahhüdün yerine getirilmediği veya ödemenin yapılmadığı hususu ihbar edilmeden kefillere temerrüt faizi yürütülemez¹²⁵ (TTK m. 7/1-son¹²⁶). Söz konusu düzenleme ticari iş niteliği taşımayan bir borca kefil olunmasından farklıdır. Zira adi işler açısından kefilin temerrüt faizinden sorumlu tutulabilmesi için kendisine borçlu tarafından

¹²³ Aynı yönde bkz. Reisoğlu, Kefalet, s. 88, 89; Gümüş, Borçlar, s. 353.

¹²⁴ Kefilin sorumluluğu, kefalet sözleşmesinde belirtilen miktarla sınırlıdır (TBK m. 589/1). Dolayısıyla kefil, borçlunun temerrüdünün yasal sonuçlarından ancak bu miktara kadar sorumlu olur.

¹²⁵ Hükmün emredici nitelikte olduğu hususunda bkz. Ayan, Kefalet, s. 579; Aydoğdu, Murat/Ayan, Serkan. *Türk Borçlar ve Türk Ticaret Hukuku'nda yer Alan Faiz ile İlgili Düzenlemelerin Değerlendirilmesi*, 2.Baskı, Adalet Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 224 dn 446.

¹²⁶ Söz konusu düzenleme 6762 sayılı (mülga) Türk Ticaret Kanunu'nda yer almamaktadır.

ödemenin yapılmadığı veya taahhüdün yerine getirilmediği hususunun ihbar edilmesi gerekli değildir¹²⁷.

TTK m. 7/2’de düzenlenen kefillere ilişkin teselsül karinesi ticari bir borca kefalet halinde alacaklılara daha fazla teminat sağlamayı amaçlarken kefillere temerrüt faizi yürütülmesi için ihbar şartını arayan TTK m. 7/1-son’daki düzenleme kefilleri koruma amacını taşımaktadır. Söz konusu düzenlemeyle kefile asıl borcu ödeyerek temerrüt faizinden kurtulma imkânı tanınmıştır¹²⁸. Ancak TTK m. 7/1-son’daki bu düzenleme kefilin asıl borçtan değil temerrüt faizinden sorumluluğuna ilişkindir. Dolayısıyla kefile borçlunun ödeme yapmadığı veya taahhüdünü yerine getirmediği hususu ihtar edilmemiş olsa bile kefilin asıl borcun talep edilebilmesi mümkündür¹²⁹.

TTK m. 7/1-son çerçevesinde kefillere yapılması gereken söz konusu ihbar herhangi bir şekilde bağlanmamıştır. Dolayısıyla ispat edilmesi şartıyla söz konusu ihbarın sözlü olarak yapılabilmesi de mümkündür¹³⁰. Temerrüt faizinin işlemeye başlaması için ihbarın kefile ulaşmış olması gerekir¹³¹. Burada amaç kefilin asıl borca ilişkin taahhüdün yerine getirilmediği veya ödemenin yapılmadığı konusunda bilgi sahibi olmasının sağlanması olduğundan ihbar yapılmamış olsa bile kefilin bu hususu başka şekilde öğrenmesi halinde de öğrenme tarihinden itibaren temerrüt faizinin yürütülmesi gerekir. Zira kefilin söz konusu hususta bilgi sahibi olmasına rağmen kendisine ihbar yapılmadığını ileri sürmesi dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eder¹³².

Kefillere temerrüt faizi yürütülmesi için ihbar şartını arayan hükmün düzenleniş şekli ve düzenleme yeri bazı tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Kefillere ihbar şartını arayan söz konusu düzenlemenin yer aldığı TTK m. 7, “teselsül karinesi” başlığını taşımaktadır. Ancak söz konusu düzenlemede teselsül karinesinin dışında borçlu açısından ticari iş niteliği taşıyan bir borca

¹²⁷ Türk Borçlar Kanunu’nda bazı durumlarda kefile bildirimde bulunulması gerektiğine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Örneğin TBK m. 590/3’te asıl borcun muaccel olmasının alacaklı veya borçlunun önceden süre içeren bildirimde bulunmasına bağlandığı durumlarda kefalet borcu için sürenin, söz konusu bildirim kefile yapıldığı tarihten itibaren işlemeye başlayacağı düzenlenmiştir. TBK m. 590/3’e göre asıl borcun muacceliyetine ilişkin bildirim kefile de yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla söz konusu düzenleme kefillere temerrüt faizi işletilmesine ilişkin değildir (Acar, s. 210). Aynı şekilde TBK m. 594/1 çerçevesinde de kefile bildirimde bulunulması gerekir. Ancak TBK m. 590/3’teki düzenleme kefile temerrüt faizi yürütülmesi açısından bir bildirim yükümlülüğü getirmemektedir. Aynı yönde bkz. Ayan, Kefalet, s. 579; Aydoğdu/Ayan, s.226.

¹²⁸ Altop, s. 63; Aydoğdu/Ayan, s. 225. Özen ise TTK m. 7/1-son’daki düzenlemeyi farklı bir şekilde değerlendirmekte, söz konusu düzenlemenin kefilin asıl borç açısından sorumluluğuna ilişkin olmayıp kendi borcu bakımından önem taşıdığı ileri sürmektedir. Yazara göre düzenlemenin bu şekilde değerlendirilmesi halinde ticari bir borca kefil olan kişilere adi işlere kefil olanlara nazaran daha ağır bir sorumluluk getirilecektir (Özen, Kefalet, s. 132).

¹²⁹ Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan), s. 25. Bu hususta ayrıca bkz. YHGK, E. 2019(19)11-254, K. 2022/584, T. 18.05.2022 (Legalbank, E.T. 31.03.2023).

¹³⁰ Altop, s. 63; Ayan, Kefalet, s. 581. Alacaklı ve borçlunun her ikisinin de tacir olduğu durumlarda borçlunun temerrüde düşürülmesi için TTK m. 18/3’te yer alan yöntemlerin kullanılması gerekir. Ancak söz konusu durum borçlunun temerrüde düşürülmesi açısından önem taşır. Buna karşılık TTK m. 7/1’deki düzenleme temerrüde düşürülmeye ilişkin olmayıp kefillere temerrüt faizi yürütülmesine ilişkindir. Bu sebeple alacaklı ve kefilin her ikisi de tacir sıfatına sahip olsa bile kefile gönderilecek ihbarın TTK m. 18/3’te yer alan yöntemlere uygun bir şekilde yapılması gerekmez. Aksi yönde bkz. Gümüş, Borçlar, s. 416.

¹³¹ Altop, s. 63; Aydoğdu/Ayan, s. 224. İhbarın kefile herhangi bir süre verilmesi gerekli değildir (Ayan, Kefalet, s. 581; Aydoğdu/Ayan, s. 225). İhbarın asıl borçlunun temerrüde düşmesinden sonra yapılabileceği hususunda bkz. Aydoğdu/Ayan, s. 224.

¹³² Altop, s. 62 dn 25; Ayan, Kefalet, s. 580; Aydoğdu/Ayan, s. 225.

kefil olunması halinde kefillerin temerrüt faizinden sorumluluğuna ilişkin hükümlere de yer verilmiştir. Dolayısıyla madde başlığı, madde içeriğiyle uyumlu değildir¹³³.

Ayrıca söz konusu düzenleme borçlu ile kefil ve kefillerin kendi aralarındaki ilişkiyi düzenleyen TTK m. 7/2’de değil birlikte borçluluğa ilişkin TTK m. 7/1’de yer almaktadır. Bu durum birlikte borçluluk halinde de TTK m. 7/1-son’daki düzenlemenin uygulanıp uygulanmayacağı konusunda bazı tartışmalara yol açabilir¹³⁴. Ancak bu düzenlemenin birlikte borçluluk halinde uygulanması mümkün değildir¹³⁵. Zira TTK m. 7/1-son’da ihbar şartının kefiller açısından geçerli olduğu açık bir şekilde düzenlenmiştir. Dolayısıyla ihbar şartına ilişkin düzenlemenin TTK m. 7/1 yerine TTK m. 7/2 içerisinde yer alması veya bağımsız bir fıkra olarak düzenlenmesi gerekmektedir¹³⁶.

Aynı şekilde ihbar şartının “teselsül karinesi” başlıklı düzenleme içerisinde yer alması ve TTK m. 7/2’de de kefillerin müteselsil sorumluluğunun düzenleme konusu edilmesinden dolayı bu hükmün adi kefalet halinde uygulanıp uygulanmayacağı hususunda bir tereddüt ortaya çıkabilir¹³⁷. Kanaatimizce kefillere temerrüt faizi yürütülmesi için ihbar şartını arayan bu düzenlemenin hem adi hem de müteselsil kefalet halinde uygulanabilmesi mümkündür¹³⁸. Zira kanunun lafzına bakıldığında söz konusu düzenlemenin sadece müteselsil kefalet halinde uygulanabileceğine ilişkin açık bir irade söz konusu değildir.

TTK m. 7/1-son’daki düzenlemenin uygulanabilmesi için kefil olunan borcun borçlu açısından ticari iş niteliği taşıması gerekir. Borçlu açısından bir ticari işin bulunmadığı durumlarda kefil açısından bir ticari iş söz konusu olsa bile ihbar şartına ilişkin düzenlemenin uygulanabilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla burada önem taşıyan husus kefil açısından ticari bir işin bulunup bulunmadığı değil borçlu açısından ticari bir işin bulunup bulunmadığıdır. Borçlu açısından ticari bir işin bulunmadığı durumlarda kefile karşı temerrüt faizi işletilmesi genel hükümlere tabidir.

TTK m. 7/1-son’da yer alan düzenleme sebebiyle ticari işlerde kefil olan kişiler temerrüt faizi konusunda adi işlerde kefil olan kişilere göre daha fazla korunmaktadır¹³⁹. Bu sebeple

¹³³ Bu sebeple TTK m. 7’nin madde başlığına “*ticari bir borca kefalet halinde kefilin temerrüt faizinden sorumluluğu*” şeklinde bir ekleme yapılması gerekmektedir.

¹³⁴ *Kendigelen ve Altop*, ihbar şartına ilişkin düzenlemenin bulunduğu yer sebebiyle sadece müteselsil kefalet durumunda değil müteselsil borçluluğa ilişkin bütün durumlarda uygulanabileceği görüşünün savunulabileceğini ileri sürmektedir (Kendigelen, s. 52; Altop, s. 63).

¹³⁵ *Kendigelen*, söz konusu düzenlemeye Türk Ticaret Kanunu yerine kefaletle ilişkin genel düzenlemelerin yer aldığı Türk Borçlar Kanunu’nda yer verilmesinin daha doğru olacağı görüşündedir (Kendigelen, Abuzer. *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 52). Aynı yönde bkz. Ayan, Kefalet, s. 582; Aydoğdu/Ayan, s. 226.

¹³⁶ Ayrıca söz konusu düzenlemeye Türk Ticaret Kanunu yerine Türk Borçlar Kanunu’nda kefilin sorumluluğuna ilişkin hükümler içerisinde yer verilmesi de söz konusu tartışmaları sona erdirecektir (Kendigelen, s. 52).

¹³⁷ Altop, s. 63.

¹³⁸ Aynı yönde bkz. Altop, s. 63; Yaşar, s. 475; Ayan, Kefalet, s. 578; Aydoğdu/Ayan, s. 226.

¹³⁹ *Altop ve Özen* ticari borçlara kefalet ile adi borçlara kefalet arasında bu şekilde bir farklılık yaratılmasının doğru olmadığını ileri sürmektedir (Altop, s. 65; Özen, Kefalet, s. 131). Ayrıca *Özen*, TTK m. 7/1 ile getirilen söz konusu düzenlemenin TBK m. 117/1’in aksine kefilin ifa talebinde bulunulmasını gerektirmediğini, söz konusu düzenleme çerçevesinde kefile yapılacak ihtarın sadece asıl borçlunun borcunu ifa etmediğinin bildirilmesine yönelik olduğunu bu sebeple ticari bir borca kefil olan kişinin durumunun adi borca kefil olan kişiye nazaran ağırlaştığı görüşündedir (Özen, Kefalet, s. 132).

doktrinde bazı yazarlar tarafından söz konusu düzenlemenin ticari olmayan işlerde de uygulanması gerektiği görüşü ileri sürülmüştür. Bu görüşte olan *Altop*'a göre Türk Borçlar Kanunu'nda bu konuda bir düzenleme yapılmamış olmasından dolayı örtülü bir kanun boşluğunun bulunduğu kabul edilmesi gerekir. Yazara göre adi işlere kefalet halinde söz konusu ihbar yükümlülüğünün aranmaması hakkaniyete aykırılık teşkil edeceğinden TTK m. 7'nin bu konuda genel hüküm olarak kabul edilmesi ve adi işlerde de söz konusu düzenlemenin uygulanması gerekmektedir¹⁴⁰.

Aynı görüşü savunan *Acar*'a göre ticari olmayan bir borca kefil olan kişileri daha ağır bir sorumluluk altına sokmamak için TTK m. 7/1-son'daki bu düzenlemenin tüm kefalet sözleşmelerine kıyas yoluyla uygulanması gerekir. *Aydoğdu* ve *Ayan* da TTK m. 7/1-son'un kefil koruma amacının dikkate alınarak bu düzenlemenin adi işlere kefalet halinde de uygulanması gerektiğini ileri sürmektedir¹⁴¹. Aynı şekil de *Özen* de ticari bir borca kefil olan kişilerin adi borçlara kefil olan kişilere göre daha fazla korunmasının doğru olmadığını bu sebeple ihbar şartına ilişkin TTK m. 7/1'deki düzenlemenin genelleştirilebileceğini ileri sürmektedir¹⁴².

Kanaatimizce kefillere temerrüt faizi yürütülmesi için ihbar şartını arayan TTK m. 7/1-son'daki bu düzenlemenin borçlu açısından ticari iş niteliği taşımayan kefalet sözleşmelerinde uygulanabilmesi mümkün değildir¹⁴³. Zira TTK m. 7/1-son'daki düzenleme ticari hüküm niteliğinde olup sadece ticari bir işin bulunduğu durumlarda uygulanabilir. Hatta kanun koyucu TTK m. 7'nin uygulanması açısından işin ticari iş niteliği taşıması şartını da sadece borçluya sınırlandırmıştır. Dolayısıyla kefil açısından bir ticari iş söz konusu olsa bile borçlu açısından ticari bir iş bulunmuyorsa TTK m. 7/1-son'daki düzenlemenin uygulanabilmesi mümkün değildir.

SONUÇ

Ticari işlerde birlikte borç altına girilmesi ve ticari bir borca kefil olunmasının sonuçları TTK m. 7'de özel olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin uygulanabilmesi için birlikte borç altına girilen veya kefil olunan borcun ticari iş niteliğinde bulunması gerekir. Birlikte borçluluk olduğu gibi bir borca kefil olunması halinde de işin kefil açısından değil borçlu açısından ticari iş niteliği taşıyıp taşımadığına bakılması gerekir. İşin kefil açısından ticari iş niteliği taşıyıp taşınamaması teselsül karinesinin uygulanması açısından herhangi bir öneme sahip değildir.

Borcun ticari iş niteliği, Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş olmasından, borçlunun ticari işletmesini ilgilendirmesinden veya alacaklının ticari işletmesinin ilgilendirmesinden dolayı TTK m. 19/2 çerçevesinde borçlular açısından da ticari iş sayılmasından kaynaklanabilir.

Birlikte borçluluk durumunda teselsül karinesinin uygulanabilmesi için borç altına giren kişilerin aynı zamanda ve aynı işlemle borç altına girmeleri gerekmez. TTK m. 7'de birlikte borç altına girilmesinin aynı işlemle ve aynı zamanda yapılması gerektiğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ayrıca genel hükümlerde de farklı zamanda ve farklı işlemle birlikte borç altına

¹⁴⁰ Altop, s. 65.

¹⁴¹ Aydoğdu/Ayan, s. 227; Ayan, Kefalet, s. 583.

¹⁴² Özen, Kefalet, s. 131, 132.

¹⁴³ Aynı yönde bkz. Yaşar, s. 475.

giren kişiler alacaklıya karşı müteselsil olarak sorumlu tutulmuştur (TBK m. 201). Bu sebeple farklı zamanda ve farklı işlemlerle birlikte borç altına girilmesi halinde de teselsül karinesi uygulanabilir. Aynı şekilde kefalet sözleşmelerinde de bir borca birden fazla kişi tarafından kefil olunmuşsa bunların aynı anda ve aynı işlemle kefil olup olmadıklarına bakılmaksızın teselsül karinesinin uygulanabilmesi mümkündür.

Teselsül karinesinin uygulanabilmesi için borçlulardan sadece birisi için ticari işin bulunması yeterlidir. Ancak işin borçlu açısından ticari iş niteliği taşımadığı durumlarda farklı zamanda ve farklı işlemle birlikte borç altına giren kişi açısından ticari bir iş söz konusuysa bu durum tarafların öngörmedikleri bir sorumlulukla karşılaşmalarına sebep olabilir. Zira söz konusu ihtimalde adi olarak sorumlu olan birlikte borç altına giren kişilerin ve kefillerin sorumluluğu, sonradan borç altına giren kişi açısından ticari bir işin bulunmasından dolayı müteselsil hale gelebilir. Dolayısıyla farklı zamanda ve farklı işlemle borç altına giren kişiye de teselsül karinesinin uygulanmasını kabul etmekle birlikte bu durumda işin söz konusu kişi açısından ticari iş niteliği taşımasından dolayı önceki borçlu ve kefillere teselsül karinesinin uygulanmasının doğru olmayacağı kanaatindeyiz.

Birlikte borçluluk halinde ve bir borca kefil olunması halinde teselsül karinesinin uygulanabilmesi için kanun veya sözleşmeyle bu hususun aksinin öngörülmemiş olması gerekir. Dolayısıyla TTK m. 7'ye nazaran özel hüküm niteliğindeki bir düzenlemeyle teselsül karinesinin uygulama alanı ortadan kaldırılabileceği gibi sözleşmeyle de müteselsil sorumluluğun aksi kararlaştırılabilir. Ancak söz konusu düzenlemede belirtilen kanun ifadesi TTK m.7'ye nazaran genel hüküm niteliği taşıyan düzenlemeleri kapsamamaktadır. Bu sebeple Türk Borçlar Kanunu'ndaki ticari nitelik taşımayan hükümlerin teselsül karinesinin uygulanmasına engel teşkil etmesi mümkün değildir.

Teselsül karinesinin uygulanması konusunda doktrinde üzerinde en fazla tartışılan konu TBK m. 583/1'deki kefilin müteselsil kefil olma konusundaki iradesinin kendi el yazısıyla yazılmasına ilişkin düzenlemenin bu karinenin kefiller açısından uygulanmasına engel teşkil edip etmeyeceği hususudur. TTK m. 7/2'de bu konuda birlikte borçlulukta olduğu gibi bir karineye yer verilmiştir. Söz konusu karinenin aksinin sözleşmeyle kararlaştırılabilmesi mümkündür. Aksi halde (kanunda da aksine hüküm yoksa) teselsül karinesi, tarafların ve özellikle kefilin bu konuda bir iradesinin bulunup bulunmadığına bakılmaksızın uygulanır. Buna karşılık TBK m. 583/1'deki şekle ilişkin düzenleme ancak müteselsil kefaletin kefilin kendi iradesine bağlı olduğu durumlar açısından uygulanabilir. TKHK m. 4/6 ve İİK m. 38'de de kefilin iradesine bağlı olmadan ortaya çıkan müteselsil kefaletle ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. TTK m. 7/2'deki düzenleme de TBK m. 583/1'deki düzenlemenin istisnalarından birisidir. Bu konuda TBK m. 583/1'deki şekil şartının aranması teselsül karinesinin uygulama alanını kefiller açısından sona erdirir. Kanun koyucunun bu amaçla hareket ettiği düşünülemez. Ayrıca ticari nitelik taşımayan genel bir hükmün, ticari bir hükmün uygulama alanını sınırlandırması veya ortadan kaldırması mümkün değildir. Bu husus ancak tüketiciyi koruyan düzenlemeler gibi ticari hükümlere nazaran özel hüküm niteliğindeki düzenlemelerle yapılabilir.

TTK m. 7/1-son'da teselsül karinesinin dışında ticari bir borca kefil olunması durumunda kefillerden temerrüt faizi talep edilebilmesi için borçlu tarafından ödemenin yapılmadığı veya taahhüdün yerine getirilmediği hususunun kefillere ihbar edilmesi gerektiğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmiştir.

Söz konusu düzenlemeye “teselsül karinesi” başlığını taşıyan TTK m. 7’de birlikte borçluluğa ilişkin fıkra da yer verilmesi bu düzenlemenin adi kefalette uygulanıp uygulanmayacağı konusunda bazı tereddütlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Aynı şekilde düzenlemenin yapıldığı yer birlikte borçluluk halinde de bu düzenlemenin uygulanabileceğinin ileri sürülmesine yol açabilecek niteliktedir.

Kanaatimizce TTK m. 7/1-son’daki düzenlemenin adi kefalet halinde de uygulanmasının önünde bir engel bulunmamaktadır. Ancak TTK m. 7/1’de yer alan kefillere ihbar yapılmasına ilişkin düzenlemenin kefalet sözleşmelerine ilişkin olduğu madde metninde açıkça ifade edilmiştir. Bu sebeple söz konusu düzenlemenin birlikte borçluluk halinde uygulanması mümkün değildir. Ancak bu konuda tereddütlerin ortadan kaldırılması için TTK m.7’nin madde başlığının değiştirilmesi ayrıca bu düzenlemeye ayrı bir fıkra da yer verilmesi gerekmektedir.

Kefillerden temerrüt faizi talep edilmesine ilişkin ihbar şartını arayan bir düzenlemeye genel hükümler içerisinde yer verilmemiştir. Bu sebeple doktrinde TTK m. 7/1-son’daki düzenlemenin ticari iş niteliği taşımayan bir borca kefil olunması halinde de uygulanması gerektiği hususunda görüşler ileri sürülmektedir. Kanaatimizce ticari işe bağlanan bir sonucun kıyas yoluyla adi işlere uygulanması mümkün değildir. Söz konusu durum özel hüküm, genel hüküm ilişkisiyle de bağdaştırılamaz.

KAYNAKÇA

- Acar, Özlem. *Türk Borçlar Hukukunda Müteselsil Kefalet Sözleşmesi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015.
- Ağca Toplandı, Pınar. “Teselsül Karinesi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Y. 2010, Sa. 90, s.379-394.
- Aker, Halit. “Avusturya İşletmeler Kanunu'nun Ticari İşletme ve Şahıs Şirketleri Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.25, Y. 2009, s. 270-273.
- Akıntürk, Turgut. *Müteselsil Borçluluk*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1971.
- Akipek Öcal, Şebnem/Uzun Kazmacı, Özge/ Hamamcıoğlu, Esra. “Bankacılık Sektöründe Kefalet”, *Bankacılık Sektöründe Tüketici Hukuku Uygulamaları*, 2. Baskı, Ed. TOKBAŞ, Hakan/KURŞUN, Ali Suphi, Aristo Yayınevi, İstanbul, 2017, s. 123-159.

- Altop, Atilla. “Kefalet Sözleşmesine İlişkin Olarak Türk Borçlar Kanunu’nda ve Türk Ticaret Kanunu’nda Yer Alan ve Birbirleri ile Çeliştikleri Düşünülen Bazı Hükümlere İlişkin Bir Değerlendirme”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, Sa.2, Y. 2017, s. 55-66.
- Aral, Fahrettin/Ayrancı, Hasan. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 15. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.
- Arat, Ayşe. “Müteselsil Borçlarda Alacaklı ile Borçlular Arasındaki İlişkinin Hüküm ve Sonuçları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.26, Sa.2, Y. 2018, s. 325-366.
- Arkan, Sabih. *Ticari İşletme Hukuku*, 25. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2019.
- Arslanlı, Halil. *Kara Ticareti Hukuku Dersleri, Umumi Hükümler*, 3. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960.
- Ayan, Serkan. “Kefalet Sözleşmesi m. 583-588”, *İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu, C. 2, Özel Borç İlişkileri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2018, s. 2511-2616 (Şerh).
- Ayan, Serkan. *Kefalet Sözleşmesi*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018 (Kefalet).
- Ayan, Serkan. “Kefalet Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli ve Yetkili Mahkeme”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.9, Sa.2, Y. 2018, s. 665-692 (Yetki).
- Aydoğdu, Murat/Ayan, Serkan. *Türk Borçlar ve Türk Ticaret Hukuku’nda yer Alan Faiz ile İlgili Düzenlemelerin Değerlendirilmesi*, 2.Baskı, Adalet Yayıncılık, Ankara, 2014.
- Aydoğdu, Murat/Kahveci, Nalan. *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Ayhan, Rıza/ Çağlar, Hayrettin/ Özdamar, Mehmet. *Ticari İşletme Hukuku*, 15. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2022 (Ticari İşletme).
- Ayhan, Rıza/ Çağlar, Hayrettin/ Özdamar, Mehmet. *Şirketler Hukuku*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2019 (Şirketler).
- Bahtiyar, Mehmet. *Ticari İşletme Hukuku*, 20. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2019.
- Barlas, Nami. *Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri*, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1998.
- Baş, Ece. “6098 sayılı TBK’nın Kefalet Sözleşmesinin Geçerlilik Şartlarına İlişkin Bazı Yenilikler”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LXX, Sa.2, s. 115-144.
- Baştuğ, İrfan/Erdem, Ercüment. *Ticari İşletme Hukuku*, DEÜHF Yayınları, Ankara, 1993.

-
- Bilgen, Mahmut. *Öğreti ve Uygulamada Kefalet ve Yargılama Hukukuna İlişkin Uyuşmazlıklar*, Adalet Yayıncılık, Ankara, 2013.
- Bilgişin, Şevket Memedali. *Ticaret Hukuku Prensipleri*, C. I, 2. Baskı, İÜHF Yayınları, İstanbul, 1948.
- Bozer, Ali/Göle, Celal. *Ticari İşletme Hukuku*, 5. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2018.
- Bozkurt, Tamer. *Ticari İşletme Hukuku*, 3. Baskı, Legem Yayıncılık, Ankara, 2019.
- Çağa, Tahir. “Özel Hüküm Genel Hükümü Daima Bertaraf Eder mi?”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 1991, Sa.3, s. 366-375.
- Can, Mehmet Çelebi/ Kaşak, Fahri Erdem. “Ticari Borçlara Kefalet Halinde Ticari İşlerde Teselsül Karinesinin (TTK m. 7), Müteselsil Kefil Sınıfının El Yazısıyla Belirlenmesini Arayan TBK m. 583 Hükümü Karşısında Uygulanabilirliği”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. 15, Sa. 162, s. 266-277.
- Çelik, Aytekin. “Ticari İşlerde Faiz Konusundaki Hükümlerin Tüketici İşlemlerinde Uygulanması”, *Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, Sa.2, Temmuz 2021, s. 259-290.
- Develioğlu, H. Murat. *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009.
- Doğanay, İsmail. *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, C.1, 4. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2004.
- Domaniç, Hayri. *Ticaret Hukukunun Genel Esasları*, 4. Baskı, Temel Yayınları, İstanbul, 1998 (Esaslar).
- Domaniç, Hayri. *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, C.I, Temel Yayınları, İstanbul, 1988 (Şerh).
- Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 21. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2017 (Genel).
- Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 10. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2022 (Özel).
- Eriş, Gönen. *Ticari İşletme ve Şirketler*, C.I, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.
- Furrer, Andreas/ Muller-Chen, Markus/Çetiner, Bilgehan. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- Göktürk, Hüseyin Avni. “Kefalet Hukukumuzun Kifayetsizliği ve Yeni İsviçre Kefalet Hukuku”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, Sa.3, Y. 1950, s.325-352 (Göktürk, H.A.).

- Göktürk, Kürşat. “Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2015, C.XIX, s. 3-44.
- Gözler, Kemal. *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi*, C.1, Ekin Yayıncılık, Bursa, 2020.
- Gümüş, Mustafa Alper. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, C. II, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014 (Borçlar).
- Gümüş, Mustafa Alper. *6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*, C. I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014 (Şerh).
- Gündüz, Şefika Deren. *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Kefalet Sözleşmesinin Şekli*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015.
- Hatemi, Hüseyin/ Gökyayla, K. Emre. *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2015.
- Hirş, Ernst. *Ticaret Hukuku Dersleri*, Hak Kitabevi, İstanbul, 1948.
- Kapancı, Kadir Berk. “Türk Ticaret Kanunu'nun 7. Maddesinde Öngörülen ‘Ticari İşlerde Teselsül Karinesi’ Tam Anlamıyla Uygulanabilir Durumda mıdır?” *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 7, Sa.2, Y.2016, s. 131-170.
- Karayalçın, Yaşar. *Ticaret Hukuku, I-Giriş-Ticari İşletme*, 3. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1968.
- Kendigelen, Abuzer. *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.
- Kendigelen, Abuzer/ Kırca, İsmail. *Şirketler Hukuku*, C.I, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- Kılıçoğlu, Ahmet. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 26. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2022.
- Kırca, İsmail. “Ticari İş ve Ticari Hükme Dair”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, Y. 2018, C. XXXIV, Sa.3, s. 5-17.
- Koç, Ömer Cemre. *Üçüncü Kişinin Fiilini Üstlenmede Üstlenenin Hukuki Konumu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022.
- Midyat, Nuri Aziz. “Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Teselsül Karinesinin Müteselsil Kefaletin Şekil Koşuluna Etkisi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LXXV, Sa.2, Y. 2017, s. 681-706.
- Oğuzman, Kemal/ Öz, Turgut. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C.2, 17. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2022.
- Özdoğan, Nurcihan Dalcı. *Müteselsil Sorumluluk*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.

-
- Özen, Burak. *Kefalet Sözleşmesi*, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014 (Kefalet).
- Özen, Burak. “Tüketici Kredilerinde Muacceliyet Koşullarının Kefile Etkisi”, *Sektörel Bazda Tüketici Hukuku ve Uygulamaları 2015-2016*, Ed. TOKBAŞ, Hakan/ÜÇİŞİK, Fehim, Bilge Yayınevi, Ankara, 2016, s. 34-40 (Tüketici).
- Poroy, Reha/ Yasaman, Hamdi. *Ticari İşletme Hukuku*, 19. Baskı, Vedat Kitapçılık, Ankara, 2022.
- Reisoğlu, Seza. *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet*, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1992 (Kefalet).
- Reisoğlu, Seza. “Kefalet Kavramı ve Muteberlik Şartları”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 1962, C.19, Sa. 1-4, s. 327-392 (Muteberlik).
- Ruhi, Ahmet Cemal/ Ruhi, Canan. *Türk Kefalet Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.
- Şahin, Ayşenur Caner. *Türk Borçlar Kanunu'nda Müteselsil Borçluluk*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.
- Şeker, Muzaffer. *Kefalette ve Avalde Eşin Rızası*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.
- Şener, Oruç Hami. *Adi Ortaklık*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2008.
- Şener, Oruç Hami. *Ticari İşletme Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.
- Tandoğan, Haluk. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, C. II, 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.
- Tekil, Fahiman. *Ticari İşletme Hukuku*, 3. Baskı, Tekil Yayıncılık, İstanbul, 1997.
- Tekinay, Selahattin Sulhi. “Ticari İşlerde Teselsül Karinesi”, Ord. Prof. Dr. Ernst E. Hirsch’e Armağan, Ankara, 1964, s. 509-518.
- Tekinay, Selahattin Sulhi/Akman, Sermet/Burcuoğlu, Haluk/Altop, Atilla. *Tekinay Borçlar Hukuku*, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1993.
- Tercier, Pierre/ Pichonnaz, Pascal/ Develioğlu, Hüseyin Murat. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, On İki Levha Yayıncılık, Ankara, 2016.
- Tunçomağ, Kenan. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C. I, 3. Baskı, İÜHF Yayınları, İstanbul, 1968.
- Uygur, Turgut. *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, C.II, Madde 237-649*, 3. Baskı Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.
- Ülgen, Hüseyin/ Helvacı, Mehmet/ Kaya, Arslan/ Ertan, Füsun Nomer. *Ticari İşletme Hukuku*, Kısaltılarak Güncellenmiş 8.Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022.

- Von Tuhr, Andreas. *Borçlar Hukuku Umumi Kısmı*, C. 1-2 (Çev. Edege, Cevat.), Yargıtay Yayınları, Ankara, 1983.
- Yağcı, Kürşat. “Anapara Faizi ve Temerrüt Faizine Üst Sınır Getiren TBK. m. 88 ve TBK. m. 120 Hükümlerinin Ticari Faizler Bakımından Uygulanabilirliği”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Mecmuası*, C. LXXI, Sa. 2, s. 421-438.
- Yalman, Macit/ Taylan, Erbay. *Adi Ortaklık*, Olgaç Matbaa, Ankara, 1976.
- Yaşar, Sevgi Bozkurt. “TTK m. 7/2 Bağlamında Ticari Borca Kefalet Sözleşmesinin Özellikleri-Kefilin Sorumluluğu ve Takibi”, *Bursa Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.14, Sa. 175-178, s. 433-527.
- Yavuz, Cevdet. “Genel Olarak Kefalet Sözleşmesi, Geçerliliği ve Türleri”, *Avrupa Araştırmaları Dergisi*, C. 12, Sa. 1-2, 2004, s. 17-61.
- Yavuz, Cevdet/ Acar, Faruk/ Özen, Burak. *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 10. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2014.
- Yazıcı, Burçin. “Borçlar Hukuku ve İcra İflas Hukuku Çerçevesinde İcra Kefaletnameleri”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XVIII, Sa. 1-2 (2014), s. 211-236.
- Yıldırım, Efe Can. *Birlikte Kefalet*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- Zevkliler, Aydın/ Gökyayla, K. Emre. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 21. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2021.